

זישיקב הלך לדרבני

זישיקב הלך לדרבני

יתשרי בליובאוויטשי ה'תשפ"ה < קובץ ג'

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

תודותינו נתונה לתמימים אשר
סייעו בהכנת קובץ זה לדפוס:

דוד גבריאלי
מ"מ הכהן כהן
שמואל ווישנפסקי
שני"ז גורליק

נערך על ידי:

את"ה המרכזי - 770 בית משיח

יוצא לאור על ידי:

אש"ל הכנסת אורחים, מחלקה רוחנית

להערות ותיקונים:

HH5780770@gmail.com

The logo for Shalom Yotzer consists of a stylized 'S' and 'Y' intertwined.
שלום יוצר
עיצוב ועימוד:

פּתח דבר

ב"ה

אל אחינו התמימים, אורחי המלך אשר באו להסתופף בחצרות קדשינו במשך חודש החגים המשובע במועדות, ואל אנ"ש שיחיו, די בכל אתר ואתר.

ברגשי גיל ושמחה הננו מוציאים לאור את הגליון השלישי מסדרת קבצי חודש השביעי 'תשרי בלויבאוויטש' תשרי תשפ"ה הנקרא בשם "ויעקב הלך לדרכו".

הקובץ יו"ל בקשר עם שמחת תורה, וכינוס 'צאתכם לשלום' המתקיים מידי שנה עם סיום ימי חודש השביעי, לאלפי אורחי המלך שזכו להסתופף בד' אמותיו הקדושות של כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א במשך החודש השביעי.

בקובץ שלפניכם באו בזה:

א. 'דבר מלכות' – משיחת ש"פ נח תשמ"ד, המדברת בעבודת האדם לאחר חודש החגים, והשפעתו למשך השנה כולה.

ב. "קבע בה מסמרים" – מכתב כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א בנושא קביעת גדרים וסייגים בענייני תורה ומצוות, אל הרב זאב גולד, המובא בזאת עם עלי ההגהה בפרסום ראשון, בתוספת קטעים שלא נדפסו באגרות קודש (תודתנו נתונה לרב שניאור זלמן יצחק יהושע שי' חאנין על המצאתו לידינו).

ג. "שמחת תורה מעולם אחר" – סקירה מרתקת על אירועי שמיני עצרת ושמחת תורה במחיצת כ"ק אדמו"ר שליט"א מלך המשיח במשך השנים, מאת הרה"ת ר' ישראל נח שי' וואגעל, משפיע תות"ל קווינס.

ד. "בעל הבית של ארץ ישראל" – קווים לדמותו רבת האנפין של הגאון החסיד הרב חיים שלום הלוי סגל מירושלים, אותו מינה הרבי שליט"א מלך המשיח לנציג האו"ם החסידי בארץ ישראל.

ה. "מרתון של קדושה" – מר שאול שיף – כתב עיתון 'הצופה', מהבולטים

בין העיתונאים הדתיים בארץ, בתיאור חי מזווית ייחודית של שמחת תורה במחיצת הרבי מלך המשיח שליט"א בשנת תנש"א.

ו. "א לעבעדיקער חסיד - חי משיח" - התוועדות מיוחדת עם הרה"ת ר' אברהם שי' מאן, משפיע בישיבת תומכי תמימים ליובאוויטש טורונטו קנדה.

ז. 'העובדות שמאחורי קונטרס התפילה' - סקירה מרתקת ונפלאה אודות "קונטרס התפילה", של כ"ק אדמו"ר הרש"ב נ"ע.

ח. "פורקים את החבילות" - מאמר מאלף מאת הרב ישראל הלפרין ע"ה, שליח הרבי שליט"א מה"מ להרצליה אה"ק.

ט. "שנת מלך המשיח" - (בהמשך לקובץ הקודם) מכתב שליח הרבי שליט"א מלך המשיח לבית שאן, הרה"ח ר' יעקב אריה שמולביץ ע"ה, אותו שלח לבני משפחתו מתשרי תשמ"ה, בהיותו כתלמיד ב'קבוצה', בפרסום ראשון: תודתנו שלוחה לבני המשפחה על מסירתם לידינו.

*

ייהי רצון שבהמצאנו קהל גדול ב-770 - 'בית משיח' כעיני עבדים אל יד אדוניהם" בחודש החגים, נזכה תיכף ומיד ממש לראות בעיני בשר את הוד כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א, ולאחר שכבד זכינו שהמשיח שבדורנו נתגלה ובישר לעם ישראל את הבשורה לה חיכו יהודים אלפי שנים "ענוים הגיע זמן גאולתכם", נזכה תיכף ומיד ש"הוא יושיענו ויגאלנו שנית בקרוב, וישמיענו לעיני כל חי לאמור הן גאלתי אתכם אחרית כבראשית להיות לכם לאלקים", ונעמוד יחדיו מתוך אהבת ישראל אמיתית מול פני קודשו ונכריז בפניו מעומק ליבנו:

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

אש"ל - הכנסת אורחים,

מחלקת הוצאה לאור

ועד "חיילי בית דוד", 770 בית משיח, בית חיינו

ימות המשיח, כ"ה תשרי תשפ"ה,
ע"ה שנים לנשיאות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א
ברוקלין נ.י.

מפתח עניינים

מאוצר המלך

פרסום ראשון

8

דבר מלכות

6

”בעל הבית של
ארץ ישראל”

קווים לדמותו של הגאון
החסיד הרב חיים שלום
הלוי סגל ע”ה

36

שמחת
תורה ביים
רביץ

זכרונות מימי שמחת
תורה בצל כ”ק
אדי”ש מה”מ

12

אני? - לא
נבראת!

מאמר מרתק מאת
הרב אברהם מן

70

’מרתון של
קדושה’

תיאור מרתק של מר
שאול שיף בהיותו בצילא
דמהימנותא

62

העובדות
שמאחורי
הקונטרס

סקירה מיוחדת אודות
’קונטרס התפילה’

82

שנת מלך
המשיח

חלק ב' מיומן הרב
יעקב שמולביץ ע”ה

79

פריקת החבילות

התועדות נדירה עם הרב
רלי הלפרין ע”ה

94

א. ההוראה מכל האמור לעיל בנוגע לפועל:

כאשר יהודי יוצא מהעבודה דחודש תשרי אל העבודה דכל השבה כולה (שהתחלתה בחודש מר-חשון). באופן ד"ויעקב הלך לדרכו".

- שבזה מודגש כללות ענין המעשה דוקא, עשי' שבעשי':

"יעקב" - מלשון עקב. שבח' היא למטה מ"ישראל" אותיות "לי ראש", ועאכו"כ למטה מהבח' ד"ישורון" [כידוע שבנ"י נקראים בג' שמות, וסדרן - מלמעלה למטה: ישורון, ישראל ויעקב]. והרי "עקב" קשור עם ענין המעשה בפועל.

"הלך" - הליכה ברגלים דוקא. מעלת המעשה.

"לדרכו" - דרכו המיוחדת של יעקב. והרי מובן שהדרך השייכת במיוחד ליעקב, יותר מאשר ל"ישראל" ו"ישורון", היא - ענין המעשה בפועל.

"עלול הוא יפול ברוחו, בידעו שהיציאה מחודש תשרי לעבודת כל השנה כולה בעניינים של חמשה בפועל, היא ענין של ירידה."

עלול הוא ליפול ברוחו, בידעו שהיציאה מחודש תשרי לעבודת כל השנה כולה בעניינים של מעשה בפועל, היא ענין של ירידה.

וענין זה רואה גם יהודי פשוט שבפשוטים:

בחודש תשרי ישנם כמה ימים טובים, ועד שחודש תשרי הוא "מרובה במועדות", ולעומת זאת - חודש מר-חשון, הנה לא זו בלבד שאינו "מרובה במועדות",

אלא אין בו אפילו יו"ט אחד! חודש מר-חשון הוא היחיד מביין כל חדשי השנה שאין בו יו"ט כלל. בחודש כסלו - ישנם ימי חנוכה, וכיו"ב בשאר חדשי השנה, מלבד חודש מר-חשון שאין בו יו"ט כלל.

ויתירה מזו: לא זו בלבד שאין בו יו"ט, אלא יש בו ענין של צער כו' - כמובן מדברי המדרש (יל"ש מלכים רמז קפד) "משנעשה הבית בירח בול (מר-חשון) נעשה נעול י"ב חודש כו'", עד לחודש תשרי שלאח"ז שאז היתה חנוכת ביהמ"ק. שמוזה מובן ענין הצער דחודש מר-חשון, על שלא זכה שבו תה' חנוכת בית ראשון (אף שבנייתו נסתיימה בחודש זה), וצער זה הוא בצדק, טענה צודקת, עד כדי כך - שמפני זה צריך הקב"ה לפצות את חודש מר-חשון, כסיום דברי המדרש: "וכן מרחשון עתיד הקב"ה לשלם לו" [כשם ששילם הקב"ה לחודש כסלו - שבו נגמרה מלאכת המשכן, ואעפ"כ לא הוקם עד ר"ח ניסן - ב"חנוכת חשמונאי"]. היינו, שלעתיד לבוא תה' חנוכת ביהמ"ק השלישי בחודש מר-חשון.

ומזה מובן, שכל זמן שעדיין לא זכינו לחנוכת ביהמ"ק השלישי בחודש מר-חשון - קשור חודש מר-חשון עם ענין של צער כו', אלא שמקוויים ומצפים שבמהרה בימינו ממש נזכה לחנוכת ביהמ"ק השלישי בחודש מר-חשון, ובחודש זה גופא - שיש בו שלושים יום, שהרי שנה זו היא שנה שלימה - תיכף ומיד בהתחלת החודש, "נאור".

"יקבל כל אחד ואחד על עצמו החלטות טובות בנוגע לעבודת כל השנה כולה, בעניינים של מעשה בפועל, ולא להסתפק בהחלטות טובות בלבד, אלא להביאם לידי מעשה בפועל בפשוטים"

שיחת ש"פ נח, בדר"ח מר- חשון תשד"מ | בלתי מוגה

**"מקווים ומצפים
שבמהרה בימינו חמש
נזכה לחנוכת ביהמ"ק
השלישי בחדש
מר-חשון, ובחודש זה
גופא - שיש בו שלושים
יום, שהרי שנה זו היא
שנה שלימה - תיכף
ומיד בהתחלת החודש,
ינאו".**

לבו את רגליו ונעשה קל ללכת".

ומהי הבשורה שנתבשר בה יעקב אבינו - לכל לראש ש"יהי' אלקים עמדי ושמרני בדרך הזה אשר אנכי הולך", ויתירה מזו: "ופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה", ועד כדי כך ש"ונברכו כך כל משפחות האדמה ובזרעך". היינו, לא זו בלבד שייכבוש את העולם כולו ("ופרצת ימה ג' ונגבה"). אלא עוד זאת, ש"כל

משפחות האדמה" מתברכים בו ובזרעו, שזוהי הברכה הגדולה ביותר - בלשון חז"ל (תענית ה, ב): "אילן אילן במה אברכך... שכל נטיעות שנוטעין ממך יהיו כמותך, אף אתה במה אברכך... יהי רצון שיהיו צאצאי מעיד כמותך".

ועד"ז מובן בנוגע לכאו"א מישראל בצאתו מחודש תשרי לעבודה זכל השנה כולה בעניינים של מעשה בפועל, "ועיקב הלך לדרכו" - שיוצא לעבודה זו מתוך ידיעה שהקב"ה מבטיח לו "והנה אנכי עמך ושמרתך בכל אשר תלך", ועד שעבודתו תהי' באופן ד"ופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה", ואז הולך לבטח דרכו בעבודת כל השנה כולה, מתוך שמחה וטוב לבב, באופן ד"וישא יעקב רגליו".

ויה"ר אשר בעמדנו בשבת ר"ח מר-חשון, שבת ור"ח הראשונים שלאחרי חודש תשרי - יקבל כאו"א על עצמו החלטות טובות בנוגע לעבודת כל השנה כולה, בעניינים של מעשה בפועל, ולא להסתפק בהחלטות טובות בלבד, אלא להביאם לידי מעשה בפועל כפשוטו, ש"המעשה הוא העיקר", וכל זה - באופן ד"ופרצת".

וכללות העבודה ככל עניינים אלו באופן ד"ופרצת" - ממהרת ומקרבת את קיום היעוד "יעלה הפורץ לפנינו", בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו.

ואז נזכה לחנוכת ביהמ"ק השלישי - ותחזינה עינינו בשובך לציון ברחמים" בחודש מר-חשון, במהרה בימינו ממש, בפועל ובגלוי, למטה מעשרה טפחים.

וכאמור - כל זה נפעל ע"כ"ללות מעשינו ועבודתנו בסוף זמן הגלות באופן דמוסיף והולך ואור, עד שכבר בימי הגלות האחרונים נמצאים כמעמד ומצב ש"לכל בני ישראל הי' אור במושבותם", ותיכף ומיד - באים לגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו.

וזוכים לקיום היעוד שבהפטרות שבת זו (שבת ר"ח): "והביאו את כל אחיכם מכל הגוים מנחה לה". כאשר יביאו בני ישראל את המנחה ככלי טהור בית ה'" - במהרה בימינו ממש.

ובנוגע לעניינינו - הרי כאשר יהודי יוצא מחודש תשרי לחודש מר-חשון (התחלת העבודה ד"ועיקב הלך לדרכו" במשך כל השנה כולה, בעניינים של מעשה בפועל), עלול הוא ליפול ברוחו מפני גודל הירידה כו".

הנה על זה אומרים לו: יהודי צריך לדעת ש"אני נבראתי לשמש

את קוני" - זהו עניינו היחיד בלבד [לא כמה עניינים, כי אם ענין אחד בלבד - "לשמש את קוני"ן], ולכן אין לו להכנס לענייני חשבונות כלל, כי אם למלא את תפקידו לשמש את קונו, ומכיון שרצונו של הקב"ה שעכשיו תהי' עבודתו בעניינים של מעשה בפועל, הרי בודאי שאין לו מה ליפול ברוחו ח"ו, בידעו שע"י עבודה זו ממלא הוא את תפקידו לשרת את קונו, ואדרבה: עיקר השימוש והשירות לקונו נפעל ע"י עניינים של מעשה בפועל, שהרי "המעשה הוא העיקר".

[ויש לומר (ע"ד הצחות) שהעילוי ד"רשית" (השייך לחודש תשרי, אותיות "רשית") ישנו גם כעבודה ד"לשרת" את קוני"ן:]

בתיבת "תשרי" ישנם ג' האותיות ד"שרת", וכאשר מוסיפים ל"שרת" את הענין ד"קוני" - עולם האצילות (כידוע בענין "ברוך קונך"). שיעיקרו - ספירת החכמה, אות יו"ד, אזי ישנו הציור ד"רשית", שרת בתוספת יו"ד.

ומכיון שהענין ד"לשרת את קוני"ן הוא במשך כל השנה כולה (גם לאחרי חודש תשרי), ולא עוד אלא שדוקא אז (לאחרי חודש תשרי) הוא עיקר השירות לקונו (שהרי "המעשה הוא העיקר", כנ"ל) - נמצא, שגם אז ישנו העילוי ד"רשית".

וענין זה נמשך בעבודת כל השנה כולה, ובפרט בחודש מר-חשון, שבו מתחילה עיקר העבודה בעניינים של מעשה בפועל, ש"המעשה הוא העיקר".]

וכאשר יהודי יודע את כל הנ"ל - הנה לא זו בלבד שאינו נופל ברוחו ח"ו, אלא אדרבה הליכתו לעבודה בעניינים של מעשה בפועל היא באופן ד"וישא יעקב רגליו", ש"נשא לבו את רגליו ונעשה קל ללכת" (ויצא כט, א ובפרש"י).

למרות שיעקב אבינו יצא מ"ארץ מגורי אביו" כדי ללכת ל"חרן". שלכאורה, הרי זו ירידה גדולה ביותר - מ"ארץ מגורי אביו", דקאי עלי צחק אביו - "פחד יצחק הי' לי". וכן על אברהם אבינו שנקרא גם בשם "אביו" [כמובא בפרש"י על התורה (ר"פ יתרו, בהעלותך ג, כט) ש"התינוקות קורין לאבי אביהן אבא"], ומשם הלך ל"חרן", "חרון אף של מקום בעולם" (פרש"י ס"פ נח), אעפ"כ, מכיון ש"נתבשר בשורה טובה" - נשא

"הנה רב, רבן של בני הגולה, קבע בה מסמרים: אם ישנה בקעה - לא זו הדרך לעשות בה פשרות להקל המשא!"

◀ לפינוי מכתב כ"ק אד"ש מה"מ אל הרב זאב גולד (אודותיו ראה להלן). המכתב נדפס באגרות קודש (אגרת ב'עט), ובא בזאת בפרסום ראשון הגהות הרבי על גליון המכתב, וכן תיקון מספר קטעים שלא נדפסו כראוי באג"ק, וכפי שיחזה המעיין.

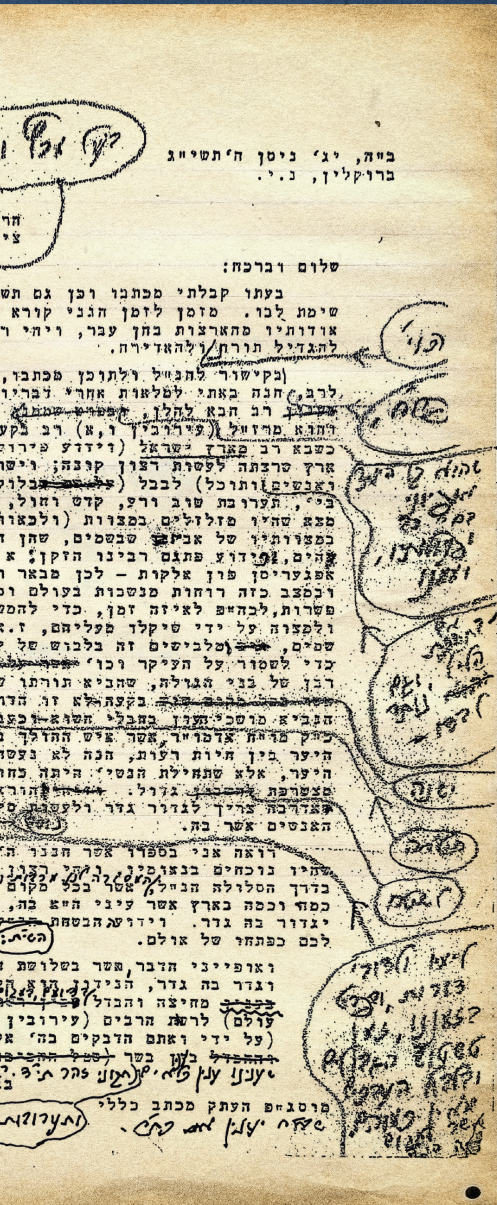
ב"ה, י"ג ניסן ה'תשי"ג
ברוקלין נ.י.

הרה"ג וו"ח א"א נר"נ עוסק בצרכי ציבור בעל
מרץ ורב פעלים וכו' וכו' מוה"ר זאב ש"י [גולד]
שלום וברכה:

בעתו קבלתי מכתבו וכן גם תשורתו ספרו ניבי
זהב ות"ח ת"ח על שימת לבו. מזמן לזמן הנני קורא
אודות נסיעותיו וכן מתקבלות ידיעות אודותיו
מהארצות בהן עבר, ויהי רצון אשר ישתמש בכל
הזדמנויות אלו להגדיל תורת הוי' ולהאדירה.²

ובקישור להנ"ל ולתוכן מכתבו, בביאור מאמרי
רז"ל השונים בנוגע לרב, ודפח"ח [ודברי פי חכם
חנ"ן], הנה באתי למלאות אחרי דבריו (ולפלא
קצת) שלא הזכיר דוקא [את] מרז"ל אודות
רב הבא להלו, [בפרט שממנו] שהוא קו היותר
אפייני בחיי רב ופעולותיו, וממנו הוראה גלויה
ויסודית לימינו אלו) והוא מאמר רז"ל (עירובין ו,
א) רב בקעה מצא וגדר בה גדר, ושם נסמן, היינו

- 1) לכללות המכתב, ע"י העו"ב גליון תתשל"ח עמ' 20 ואילך. שם תתשלט, עמ' 27 ואילך, וש"י.
- 2) ישע"י מב, כב. וראה חולין סו, א.
- 3) קהלת י, יב.

פרסום ראשון

רקע למכתב

ר' זאב גולד נולד בעיר שמוצין שבפולין, ביום כ"ח בשבט תרמ"ט. בצעירותו יצק מים אצל הגאון ר' ברוך אליהו קמאי בישיבת מיר. שימש ברבנות בקהילות רבות בכל רחבי ארצות הברית, וביניהם: סויט שיקאגו, סקרנטון פנסילבניה, פרנסיסקו קליפורניה, וויליאמסבורג ובארא פארק שבניו יורק. היה ממייסדי בית הספר תלמוד תורה בווייליאמסבורג ומייסדי ישיבת תורה ודעה, בה שימש מספר שנים כנשיא הישיבה.

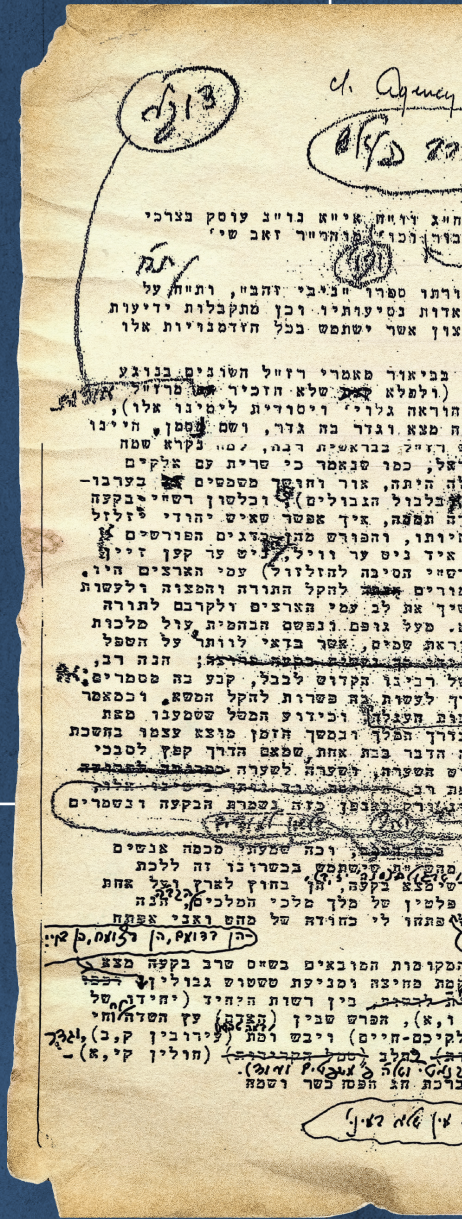
בשנת תרפ"ד עלה לארץ הקודש ושיאפת חייו הייתה "ארץ ישראל לעם ישראל לפי תורת ישראל". דרשותיו לפי סדר התורה נקבצו בספרו "יבני זהב" - "עיונים בתורה ובעיות ישראל והעולם". חלקו הראשון של הספר י"ל בסיוע מוסד הרב קוק, בשנת תשי"ט [חלקו השני י"ל בשנת תשכ"ו, שנה לאחר פטירת הרב המחבר]. ברבות השנים, ר' זאב נהיה ממנהיגי תנועת המזרחי העולמית, וחבר הנהלת הסוכנות היהודית, ושלל תפקידים מסועפים, עד כי לימים נתמנה לכהן כיו"ר המרכז העולמי של המזרחי

באור ליום ה' כ' חשוון תשי"ד, ניחם כ"ק אד"ש מה"מ את ר' יואל מסאטמר, על פטירת בתו. באותו ביקור של ניוחמין, נכח גם הרב זאב גולד. כאשר יצא הרב, הלך אחריו הרב גולד ואמר לו: איך האב מורא אז איך ווער אייער א חסיד [-] אני מפחד שאהפוך לחסיד שלך]. ענה לו הרב: וואס דארפט איר דאס טאן פון מורא, איר קאנט דאס טאן פון אהבה [-] למה אתה צריך לעשות את זה מפחד, אתה יכול לעשות את זה מאהבה!]

בעבור מספר חודשים, היה הרב גולד ביחידות, באור ליום כ"ח מנחם אב תשי"ד. נראה שביקור זה ביחידות היה בעקבות פגישתו עם הרבי בחדש חשוון, בניחום האבלים אצל הרבי מסאטמער.

נפטר ביום כ"ז ניסן תשמ"ז, ומנ"כ בביה"ח סנהדריה ירושלים

את ספרו שלוח אל כ"ק אד"ש מה"מ, ולפנינו מענה כ"ק אד"ש על כך. נושא המכתב הוא שלילת פשרות בענייני יהדות (בנראה בקשר עם כח השפעתו של הרב גולד בחוגי המזרחי).

- 1) שמועות וסיפורים (הוצאת תש"ו) ח"א, עמ' 240. ובהוצאה הראשונה עמ' קג - באו יותר פרטים, עייש.
- 2) כפי שמשמע ממכתבו של הרבי אל הרב זוין (אג"ק ח"ט עמ' רנו).

כשבא רב מארץ ישראל (וידוע פירוש רז"ל בבראשית רבה⁴, למה נקרא שמה ארץ שרצתה לעשות רצון קונה; וישראל, כמו שנאמר⁵ כי שרית עם אלקים ואנשים – אף בחשכת הליל, וגם נותר לבדו⁶ – ותוכל) לבבל (בלולה היתה⁷ – אור וחושך משמשים בערבוביה, תערובת טוב ורע, קודש וחול, בלבל הגבולים) הנה בבבל עצמה התרחק למקום שלא היה בו תורה (אגרת רש"ג⁸), וכלשון רש"י: בקעה מצא שהיו מזלזלים במצוות (ולכאורה תמוה, איך אפשר שאיש יהודי יזלזל במצוותיו של אביו שבשמים, שהן חיותו והפורש מהן – כדגים הפורשים מן הים, וכידוע פתגם רבינו הזקן⁹: א איד ניט ער וויל און ניט ער קען זיין אפגעריסן פון אלקות [= יהודי אינו רוצה ואינו יכול להתנתק מאלוקות]) – לכן מבאר רש"י הסיבה להזלזול עמי הארצים היו¹⁰.

ובמצב כזה רוחות מנשבות בעולם ומורים להקל עול התורה והמצוה ולעשות פשרות, לכה"פ לאיזה זמן, כדי להמשיך את לב עמי הארצים ולקרבים לתורה ולמצוה על ידי שיקלו מעליהם, זאת אומרת מעל גופם ונפשם הבהמית, עול מלכות שמים, ומלבישים זה בלבוש של יראת שמים, אשר כדאי לוותר על הטפל כדי לשמור על העיקר וכו'; הנה רב, רבן של בני הגולה, שהביא תורתו של רבינו הקדוש לבבל, קבע בה מסמרים: אם ישנה בקעה – לא זו הדרך לעשות בה פשרות להקל המשא¹¹. וכמאמר הנביא¹² מושכי העון בחבלי השוא – וכעבות העגלה חטאה; וכידוע המשל ששמענו מאת כ"ק מו"ח אדמו"ר¹³, אשר איש

(4) ב"ר פ"ה, ת.

(5) בראשית לב, כט.

(6) ע"פ המשך הכתוב שם.

(7) ראה נח יא, ט: "כי שם בלל הי וגו'".

(8) = ר' שרירא גאון. ח"ג פ"ב, סעיף פז (מהדור' רבינוביץ, ירושלים, תשפ"ג). היינו, שהלך מנהרדעא שהיתה מרכז התורה בבבל (ראה ב"ק פ, א וברש"י שם. שם פג, א וברש"י ד"ה בבבל), לסודא. וראה גם אג"ק ח"ז עמ' רכג.

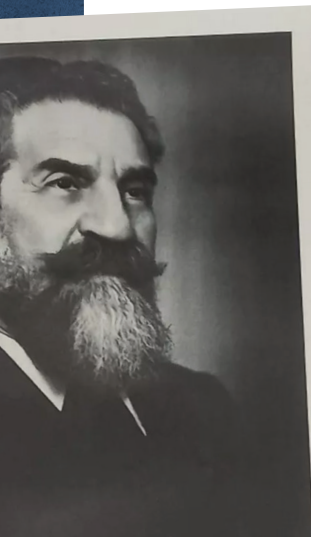
(9) ראה 'היום יום' כ"ה תמוז.

(10) לשון רש"י (עירובין ו, א): "בקעה מצא – עמי הארצים היו ומזלזלים במצות, והחמיר עליהן לעשות סייג להרחיקן מן העבירה, כאדם הגודר בקעה פרוצה לשומרה".

(11) ראה גם (אגרות קודש חי"ב) אגרת ג'תתט ובהנסמן בהערות שם. לקו"ש ח"א עמ' 225. ועוד.

(12) ישע"ה, יח. ופירש"י עה"פ: "גוררים יצר הרע עליהם מעט מעט בתחילה בחבלי השוא כחוט של קורי עכביש, ומשנתגרה בהם – מתגבר והולך עד שנעשה כעבות העגלה שקושרין בו את הקרון למשוך". וראה סוכה נב, א.

(13) ראה ד"ה אני חומה ד"יט בסלו תרצ"ב (סה"מ קונטרסים ריב, ב. סה"מ תרצ"ב עמ' קעה). ונזכר כמ"פ ע"י כ"ק אד"ש – ראה ג"כ אג"ק ח"י ריש ע' קכד. לקו"ש ח"א ע' 226. שיחת י"ב תמוז השי"ת. ש"פ ראה תשט"ו. שמח"ת תשכ"ב. י"ב תמוז

ההולך בדרך המלך ובמשך הזמן מוצא עצמו בחשכת היער בין חיות רעות, הנה לא נעשה הדבר בבת אחת, שמאם הדרך קפץ לסבכי היער, אלא שתחילת הנטיה היתה כחוט השערה, ושערה לשערה [כפדוטה לפדוטה] מצטרפת ל[חשבון] שטח גדול.

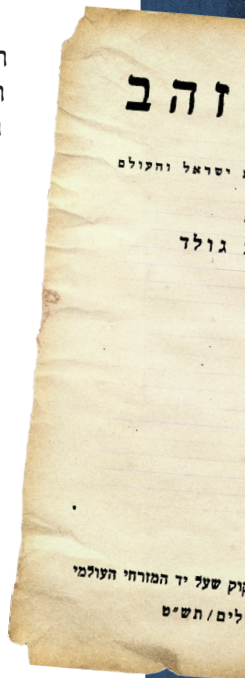
והוראת רב, לימיו ולדורי דורות, ובפרט בזמננו, זמן טשטוש הגבולים ובלבול הערכים מאין כמוהם, אשר במקום בקעה הנה אדרבה צריך לגדור גדר ולעשות סיג נוסף, ואך ורק באופן כזה נשמרת הבקעה ונשמרים האנשים אשר בה.

רואה אני בספרו אשר חננו ה' בלשון למודים¹⁴, וכה שמעתי מכמה אנשים שהיו נוכחים בנאומיו¹⁵. ויהי רצון מהשי"ת שישתמש בכשרונו זה ללכת בדרך הסלולה הנ"ל, המסורה לנו מרבותינו שבגולה (סנהדרין ז, ב), אשר בכל מקום שימצא בקעה, הן בחוץ לארץ ועל אחת כמה וכמה בארץ אשר עיני ה"א בה¹⁶, פלטין של מלך מלכי המלכים הקב"ה, הנה יגדור בה גדר. וידועה הבטחת [הד"ל] השי"ת¹⁷: פתחו לי כחודה של מחט ואני אפתח לכם כפתחו של אולם.

ואפייני הדבר אשר בשלושת המקומות המובאים בש"ס שרב בקעה מצא וגדר בה גדר, הנידון הוא הקמת מחיצה ומניעת טשטוש גבולין – הן בדומם, הן בצומח, הן בחי: [בענין] מחיצה והבדל [בין רשות לרשות] בדומם, במקום – בין רשות היחיד (יחידו של עולם) לרשות הרבים (עירובין ו, א), הפרש בין (האדם במה שהוא) עץ השדה לח וחי (על ידי ואתם הדבקים בה' אלקיכם – חיים) ויבש ומת (עירובין ק, ב), [זההבדל] וגדר בענין בשר [סמל החמימות] בחלב [סמל הקרירות] (חולין קי, א) וגדר – שענינו ענין כלאים ותערובות מין שלא במיני[ה] (תקוני זהר תי"ד. רקאנטי ושל"ה פרשת משפטים ועוד).

ככבוד ובברכת חג הפסח כשר ושמוח.

מוסג"פ העתק מכתב כללי שבטח יענין את כת"ר.

תשכ"ה. ש"פ שלח תשכ"ח. ועוד.

14) ראה גם הקדמת המו"ל לחלק ב' של ספרו.

15) ראה מכתב ר' שלמה מטוסוב אל כ"ק אד"ש (כ"א כסלו תשי"ב): "ערכנו החגיגה בליל כ' כסלו . . . וזה הי"ם כסלו הראשון בקזבלנקה בכלל נערכה ברוב פאר והדר לפי נימוסי העולם ונכחו כששה שבעה מניינים ונמשכה כארבע שעות. נכח גם הר' זאב גולד מהמזרחי שביקר פה, והוא גם הוא דרש שעה ארוכה לכבוד היום, כי הוא חשוב בעיני ההמון" (תולדות חבי"ד במרוקו, עמ' 328).

16) דברים יא, יב.

17) שהש"ר ה, ב.

במזן-עיניי ראיתי איך שנעלמו של הרבי – שתיהן – נגבהו מעל לקרקע, הרבי פשוט קפיץ לתוך האוויר!"

« סקירה מרתקת על אירועי
שמיני עצרת ושמחת תורה
במחיצת כ"ק אדמו"ר שליט"א
מלך המשיח במשך השנים.
סקירה מופלאה זו המהווה כעין
התועדות חסידית חי', מוגשת
מכתבי זכרונותיו של הרה"ח
ר' ישראל נח שי' וואגעל,
משפיע בישיבת תות"ל
קווינס. » **שמחת
תורה ביים רביין.**

דברים אחרים

זכיתי, בעה"ת, להיות נוכח בחצרות קדשינו ולחגוג את ימי שמיני עצרת ושמחת תורה בצילו של הרבי עשר פעמים, כשהפעם הראשונה הייתה בתשל"ו. כמובן שבמשך שנים כה רבות, ראיתי – או מדויק יותר, חוויתי – הרבה גילויים – כל שנה

והאופי המיוחד לה, ואשתדל בזאת כמיטב יכולתי לפרוס לפניכם סקירה מסודרת, והשית"ת יהיה בעזרי.

ראשית כל, רציתי להגיד כמה מילים על ההקפות אצל הרבי בכלל, על אף שכל אחד מבין שאת מה שנוכחנו לראות ולשמוע ולהרגיש בב' ימים אלו, אי אפשר לתאר במילים כלל, אפילו אפס קצהו ושמשן מנהו, ומכל שכן להעלותם על הכתב, אבל בכל זאת...

פעמים רבות נזכרתי בשיחת אדמו"ר הרי"ף נ"ע,

על ההקפות היחידות של אדמו"ר הזקן. שם הובא בשם ר' פנחס רייזעס, שהוא מצדו, כשראה את ההקפות, הרגיש בנפשו שזה-עתה ראה במוחש והבין מהי ענינה של העליה לרגל לבית-המקדש – פשוט לראות אור אלקי; דיברתי גם עם כמה מחבריי והסכימו כולם שכן הם פני הדברים בהקפות אצל הרבי. כשהרבי נכנס לבית הכנסת להקפות, כל הקהל נעשה בין-רגע לחטיבה אחת, כאיש אחד בלב אחד בצלו של הרבי, עומדים ונהנים מזוי השכינה. זה היה נראה שכל תנועה של הרבי, אם זה במחיאת כפיו הק' או בתנועות העידוד הנמרצות ששלח לכל כיווני בית הכנסת, הנהיגה באופן אחיד את קצב השירה והתלהבות הקהל כולו בלי יוצא מן הכלל.

שמחת תורה בד' אמותיו הק' של הרבי היה באופן אחר לגמרי. אף שגם בהתוועדויות במשך כל השנה היה הרבי מעודד את שירת החסידים במחיאת כפיים וכו', אבל שמחת תורה היה משהו שונה לחלוטין.

”כל תנועה של הרבי, אם זה במחיאת כפיו הק' או בתנועות העידוד הנמרצות ששלח לכל כיווני בית הכנסת, הנהיגה באופן אחיד את קצב השירה והתלהבות הקהל כולו בלי יוצא מן הכלל”

השנים, וכשראה את ההקפות, החליט שמצדו יהיה זה מניעת בר של ממש אם לא יביא את בנו גם-כן, כדי שיזכה גם הוא לחוות את אותם רגעים עילאיים; הוא פשוט כל כך נדהם ממראה עיניו עד שהוצרך להגיע בשנה אחרת להביא את בנו לזכות לגילויים אלו. כי ההקפות אינו רק ענין של ראי' ושמיעה וכו' להיות ולעמוד שם וכו', כי-אם חוויה נפשית - פשוט דורך צולעבן [- לחוות את החוויה של] הקפות!

במשך כל המעת-לעת, ובמיוחד בשעת ההקפות עצמם, היה זה כאילו העולם איננו - פשוט הלך לו כל העולם כולו לגמרי, ונמצאים עכשיו בשטח שלמעלה מזמן ומקום. הרגשנו ש'בעולם' שלנו ישנו רק הניגון ששרים עם הריקודים והעידודים של הרבי. פשוט ראו זאת על פניו הק' של הרבי, וכשהסתכל עליך בעיניים, זה 'לקח' אותך לגמרי, והוציא ממך את כל

כמה-פעמים הזכיר הרבי את דברי כ"ק אדמו"ר הרי"צ, איך גילה לנו את עניין האושפיזין החסידיים, ורבינו הוסיף ששמיני עצרת הוא ה'יום' של הרבי.

זכורני, שבאחת השיחות התבטא הרבי שביום שמיני עצרת, אין הרבי הקודם מגיע בתור 'אושפיז', כי אם בתור 'בעל-הבית'! וזאת ראינו בלי ספק, וכל אחד שראה את הרבי ביום שמחת תורה - ולו לזמן קצר ביותר - יעיד ששמחת תורה הוא היום של הרבי. השמחה באוויר פשוט נשפכה כמים וחדרה לתוך-ותוכו של כל אחד מהעומדים שם, דבר שלא ניתן לתאר במילים - אזוי איז דאס! [- ככה זה].

”**יכשהוצי הסתכל עליך בעיניים, זה 'לקח' אותך לגמרי, והוציא ממך את כל הכוחות שהיו אי-פעם בקרבך, לשמוח ולשיר עד שיגמרו הכוחות לגמרי**”

ההבהרת הדברים, אספר לכם סיפור אישי: פעם פגשתי איזה ראש ישיבה ליטאי בבית חב"ד. הוא אמר לי שבנסיונות מסויימות זכה להיות נוכח בהקפותיו של הרבי באחת

הרבי ולראות את פניו עוד פעם, כאפן נאך קוק [ל'חטוןף' עוד מבט] וכו', וזהו זה. והרבי מצידו אינו חוסך שום כחות, שר ורוקד, מעודד ומעורר בכל כוחו ומאודו – אה! אשרי עין ראתה כל אלה! הכל היה באופן שמח ביותר, אפילו כשהרבי לא עודד השירה בצורה "רשמית", הרי שכל תנועותיו היו פשוט "אומרות" לשמוח!

גילויים מיוחדים – שמיני עצרת ושמחת תורה תשל"ז

הסדר היה, שבלייל שמיני עצרת, היו השולחנות שבמרכז בית הכנסת מסודרים בכעין 'חי"ת', דהיינו: שולחן אחד בצד צפון, שולחן שני בצד דרום, ועוד שולחן בצד מערב, כדי שהקהל לא ידחף לתוך המסגרת – השטח בו היה הרבי רוקד בשעת ההקפות. והצד הרביעי – מכיוון מזרח, נשאר פתוח, כיון שממנו היה הרבי נכנס לרקוד בהקפות.

כשהרבי נכנס לבית הכנסת להקפות, בדרכו למקומו, עבר בצד הצפוני של השולחנות עד שהגיע למקומו הקבוע בצד המזרחי של בית הכנסת. אך כשהרבי פנה לצאת מבית הכנסת אחרי סיום ההקפות, הלך בין שני השולחנות לתוך ה'חי"ת', וכשהגיע לסופם היה נראה כאילו הרבי "נתקע" בפני השלחן המערבי... והרבי משך ברגלו הק' 'באקס' שהיה מונח תחת לשולחן, עלה על-גבי הקופסה, וממנה לשולחן (היה זה שלחן גבוה במיוחד – כמו שהיה מצוי ב-770 בימים ההם...), ואז קפץ עד לרצפה שאחרי השולחן, ובשעת הקפיצה עשה בידו הק' תנועת עידוד! אין לשער

הכוחות שהיו אי-פעם בקרבך, לשמוח ולשיר עד שיגמרו הכוחות לגמרי.

באחת השנים, נשברה לחברי הרגל, ומשך זמן מה נאלץ ללכת בעזרת קביים, כולל בשמיני עצרת ושמחת תורה. בהתאם לזה, קיבל את רשות ה'ועד המסדר' לעמוד קרוב מאד לרבי כדי שלא ידחפוהו וכו'. כשניגשתי אליו אחר כך, שאלתי (בבת-שחוק): "האם גם עלי לילך עם קביים כדי להיות קרוב לרבי בהקפות?" וענה לי, "מה אתה חושב, שלעמוד קרוב לרבי בהקפות זה דבר קל? הרבי רואה אותך כל הזמן וכל פעם שהוא מסתכל עליך אתה 'נאלץ' לשיר ולרקוד בכחות שלא דמיינת בכלל שישנם בתוכך מעולם!"

זהו בהחלט מעמד ששום תיאור שבעולם, ושום מילים לא יוכלו לבטא את הדברים עד סופם – בשום אופן. לא שמנו לב לזיעה והמאמצים והיגיעה וכו', רק רקדנו ורקדנו עד הסוף, וכשהגיע הסוף – רקדנו יותר חזק! וזה אמת לגבי כל אחד ואחד מקהל האלפים ששהו בתוך בית הכנסת, שכל אחד ואחד מהם אינו חושב על שום דבר, רק לראות את

”כל אחד ואחד אינו חושב על שום דבר, רק לראות את הרבי פעם, וזהו זה”

הוא המחזה הנפלא, איך שהרבי היה מגיע למקומו, מסתובב לכיוון הקהל ומעודד את שירתם במחייאת כפיים. ההתרגשות שאחזה את כולנו בשעת מעשה אי אפשר לתאר, ושמחתינו כולנו התנהלה בדיוק ממש לפי קצב ידי הרבי.

ניגונים בכמה שפות - התוועדות לפני הקפות תשל"ו

בנוגע להתוועדויות שלפני הקפות, הנהה היו אלו התוועדויות מיוחדות עם גילויים נעלים.

בכלל היה הקהל קטן יחסית (לפחות בתחילת הפארברענגען), כי רוב התמימים ואנ"ש היו הולכים לשמח וכו' בבתי כנסיות במסגרת ה'תהלוכה', ולכן היו מסדרים השולחנות בהתאם לזה, בשונה מהרגיל. מכיון שכן, לא היה קיים כלל המושג של "מקום קבוע" בהתוועדות זו, ואף אחד לא היה זורק אותך ממקום מסוים.

התוועדויות אלו זכורים לי כרגעים מיוחדים במינם; הן מפאת תוכן השיחות, וכן

את האופי והחיות שבה היה הרבי מעודד שירת החסידים, הכל היה באופן שונה, הכל ב'רוח' של שמחת תורה – מאד מרומם. אציע לפניכם כאן מאורעות אחדים הבולטים בזכרוני ממה שראיתי במשך השנים בהתוועדויות אלו:

בשנת תשל"ו, לא הלכתי לתהלוכה בליל שמחת תורה, כי נשארתי עם אבא שלי, ובמילא הייתי נוכח בתחילת ההתוועדות. זכורני שבקידוש, היה נראה לי שהרבי יושב על כסאו, אבל פתאום הבחנתי שהרבי ממשיך לירד יותר

ולתאר המחזה הנדיר והמרהיב שנגלה לעינינו באותה שעה...

(יצוין שהרש"ג, שהלך מאחורי הרבי, היה צריך לעבור גם-כן, וזה לא עבר כל כך בקלות, והיה צריך שהמזכירים (ריב"ק וריל"ג) יתמכו בו משני צדדיו).

באותם השנים (היינו לפני שמיני עצרת תשל"ח) הפירמידות כיסו את כל אורך הקיר עד התקרה, משני צדי בית הכנסת. אני תפסתי מקום בין הפירמדה הראשונה להשניה, בצד ה'עזרת נשים' של קינגסטון. הרבי נכנס לבית הכנסת; באולם השתררה דממה מוחלטת,

והרבי הגיע למקומו, הניח את סידורו על הסטענדער והתחיל לנגן ניגון (של השיר "זאל שוין זיין די גאולה)...". אני עדיין זוכר את שאגת הקהל שהמשיך לנגן מיד באופן ספונטני, ואיך שהתחילו כולם לשיר ולקפוץ בשמחה רבה ועצומה כו'. היה זה כעין הקדמה וכניסה לאווירה המרוממת של שמיני עצרת ושמחת תורה.

עד תשל"ח – בשמיני עצרת התחילו תפילת ערבית ב-7:30, והקפות ב-9:30 לערך. אחרי תשל"ח נעשו מאמצים רבים כדי שלא להכביד

על הרבי, ובין הדברים הוחלט שיתחילו ההקפות ב-9:00. כן גם בנוגע למכירת הפסוקים וכו' – שלפני תשל"ח היתה המכירה נמשכת שעתים וחצי או יותר, ואחר כך התחילו למכור את רוב הפסוקים לפני זה ורק אחדים נמכרו בשעת מעשה.

בשנים שהייתי לפני כניסתו של הרבי שרו – בדרך כלל – את הניגון כתיבה וחתימה טובה כו' (בליל המילים) ורקדו בעיגולים וכו', ואחר כך המשיכו עם כניסתו של הרבי. דבר בלתי נשכח

מילים בצרפתית, והבהיר שהגם שאדמו"ר הזקן היה לו מלחמה איתם, אעפ"כ הוא מצווה לשיר וכו', והתחילו לנגן ההמנון הצרפתי עם המילים (כולל גם תנועה נוספת שלא נכנסה להאדרת והאמונה), הרבי עודד כל הזמן, בפנותו לצדו הימני, ששם עמדו כל הקבוצה הצרפתית, (ביניהם גם את ר' מאיר אבוהצירא, ששם היתה מקומו הקבוע במשך כל השנים, ואילו היה הרבי מסמן באצבעותיו לשרוק). אחר כך הורה לנגן שיר ב'מאמע לשון'. ושרו "זאל שוין זיין די גאולה..." והרבי עודד. אחר כך הורה לשיר בלה"ק שזהו "אם כל השפות" (בהמשך למה שאמר לפני-זה-ע"ד "מאמע לשון"), ושרו "אין אדיר . . מפי א-ל".

בדרך-כלל לקראת סוף ההתוועדות היה ר' מרדכי טעלישעבסקי קם ומכריז על הסדר, שיצאו כולם מבית הכנסת כדי שיוכלו המסדרים להכין וכו', הנה הפעם הורה לו הרבי לקום על השלחן, ואז הכריז "שא שטילער!" [שקט]. אז אמר לו הרבי "זאג צום ערשטן לחיים" [- דבר ראשון תגיד לחיים]. אחר אמירת לחיים הכריז עוד פעם "שא שטילער" ואמר לו הרבי "זאג דריי מאל, אזוי ווי כל נדרי!" [- אמור שלושה פעמים, כמו בכל נדרי] הנ"ל הכריז ג"פ,

- אז הבנתי שבאמת הרבי עמד, אך הסתיר עובדה זו, כדי שהקהל לא יבחין ויצטרך לעמוד על רגליו.

באמצע ההתוועדות, הורה הרבי שישירו ניגון של שפת המדינה עם מילים בשפת המדינה. התחילו לנגן "From 770 We're Marching Out ... (- מ-770 אנו צועדים...) הרבי לא הגיב ולא עשה שום תנועה, כאילו לא שרו כלל, והבחינו שאין-זה הניגון שרצה.

התחילו לחשוב על איזה עוד ניגון באנגלית, ובינתיים פנה הרבי לר' בערל זלצמן והורה לו: "זלצמן! זינג עפעס אויף רוסיש!" [-נגן משהו ברוסית!] הוא התחיל לנגן "מי חב'דניקי" כו' (ניגון ברוסית), והרבי עודד בתנועות קלות בראשו כו'. כשסיים הנ"ל את שירו אמר הרבי עוה"פ לנגן באנגלית, באמרו "נו! וואו זיינען די מדריכים פון די מחנות?" [-היכן הם המדריכים של המחנות?] והתחילו לשיר "ג'וסט וואן שבת כו'" [רק שבת אחת, רק תורה אחת כו']. והרבי התחיל לעודד את השירה בחוזק רב! (דבר זה היה נראה מוזר ביותר, כי הניגון במקורו הוא אמריקאי לא-יהודי לגמרי).

אחר כך הורה הרבי לשיר ניגון צרפתי עם

”ההתרגשות שאחזה את כולנו בשעת חמשה אי אפשר לתאר, ושמחתינו כולנו התנהלה בדיוק חמש לקצב של ידי הרבי”

”אזוי ווי ס'איז הזמן גרמא צו פראווען הקפות אין חברון עיר האבות” –] כיון שכעת זהו הזמן גרמא לערוך הקפות בחברון עיר האבות. הרבי דיבר על כך שחברון שייכת ללויים ועל כן להקפה זו ילכו הלויים וינגנו את המארש הידוע. לנו היה ברור שכל זה בא בהמשך למאורעות של ערב יום כיפור (בערב יום הכיפורים, פרץ המון ערבי למערת המכפלה חילל וקרע את תשמישי הקדושה היהודים שבה, ביניהם שבעה ספרי תורה).

לאחר השיחה, לקח הרבי את הסידור והחל לקרוא את הנוסח בקול גבוה מאוד: ”מלך עולמים הושיעה נא!” ובהמשך הקטע אף העלה הרבי את הטון עוד יותר, באמרו את המילים ”סומך נופלים עננו ביום קראנו” בשאגה אדירה! אח”כ אמר הרבי בשקט את

הלוויית ספרי התורה שחוללו במערת המכפלה.

אבל כנראה שלא הבין הכוונה ב”אזוי ווי כל נדר”, ולכן פירש לו הרבי אחר כך ”דריי מאל, יעדער מאל אויפהויבן דעם קול” –] שלושה פעמים, בכל פעם להרים את הקול. ולכן הכריז עוד ג”פ, והפעם הרים את קולו בכל פעם.

במשך כל הזמן הזה היה הרבי עם חיוך גדול. אחר כך בירך הרבי ברכה אחרונה וניגן ”או ווואדיע מי נייע...“ (בלי המילים), פעם אחת את כל התנועה ובפעם השני עודד בחוזק, ובזה יצא מביהכ”ג.

המראות הללו היו בתשל”ז. בעצם לכל שנה היו היגילויים שלה. אני זוכר פעם אחת (תשל”מ) שבה הרבי התאונן בפני החסידים על זה שבשמחת תורה צריכים לצוות ולעורר אותם לנגן, הרי שמחת תורה צריכים ”פון זיך אליין זינגען!” –] מעצמול להתנגן, והתחילו לנגן הניגון ’כתובה וחתימה טובה’ (בלי המילים) והרבי עודד בחוזק רב למשך 40 דקות! (באמצע השירה ניגש הרש”ג לרבי ודיבר אתו, והתחיל לבכות וכו’, מאורע שהעיב על השמחה במקצת – כמובן; אבל אחר כך, כשסיים, המשיכו לנגן, וביתר שאת).

תשל”ז: מלך עולמים הושיעה נא!

שנת תשל”ז התייחדה בכך שהיתה זו הפעם הראשונה בה הרבי אמר שיחה באמצע הקפות. בשונה משנה הקודמת, בה הרבי היה פוסע לכיוון הקהל בכל תחילת הקפה, בשנה זו נשאר הרבי לעמוד במקומו כשהוא שעון על הסטענדער ופניו לקהל. לעניות דעתי הסיבה היתה נעוצה בכך שהרבי הי מצונן, ובקולו הק’ היה נשמע שיעול כבד (ראה להלן).

כשהגיעו להקפה ה’, הרבי פסע קדימה והסתכל לעבר הגבאי רמ”פ כ”ץ, והתחיל לומר שיחה. המילים הראשונות שאמר היו:

הנאה... לקראת סוף השיחה חיך הרבי חיוך רחב, והיתה לי הרגשה מסוימת שזה קשור אלי...

בהתוועדות דשמח"ת ושבתי בראשית, המשיך הרבי לדבר באריכות בענין הניסים באנטבה. בין השיחות, קרא הרבי לר' גרשון הענך כהן ממאה שערים, ושאל אותו על בקבוק יין מסוג מסוים האם שותים אותו בירושלים? והוא ענה שכן. אחר כך הורה הרבי, כידוע, לערוך

הקפות בערי הקודש וחרבון. הרבי קרא לרב של כפר חב"ד ר' נחום טרבניק ע"ה ונתן לו שני בקבוקים, אחד מהם היה הבקבוק אודותיו ברה הרבי אצל ר' גרשון הענך כהן (מתנועות ידיו הק', הי' נראה לי שהרבי מסביד לו שיערבב משני הבקבוקים ביחד כשיחלק שמה).

זכרוני, שבשעת מכירת המצוות, הרבי השעין את צדו השמאלי של הגב על הכסא, ועיין בספר ההערות על הזהר לאביו ז"ל. ראיתי על פניו של הרבי שהוא מתאמץ בלימוד, גבות עיניו הק' היו מכווצות בריכוז וראשו היה מאומץ. לפתע, אורו עיניו של הרבי באחת. באותו רגע, הרבי מיד השתעל. בעיני היה זה כאילו שהרבי מעוניין לכסות על העובדה שהוא 'תפס' והבין את הנכתב שם.

הפסוקים המופיעים בהמשך, ובינתיים התחילו כמה כבר להתחיל לשיר את המארש, כשאחרים צועקים שא! כשסיים הרבי את אמירת הפסוקים, אמר הרבי "נו, המארש הידוע!", והחל לעודד מאד חזק. קרוב לבימה עמד יהודי נטול זקן שעשה בידו תנועות שמחה בדוגמת תנועות העידוד של הרבי, הרבי עודד לעברו כמה פעמים. דובר אז ב770 שאולי עידודים מיוחדים אלו במארש הם

כהשלמה למארש דמוצאי יום הכיפורים שהיה די קצר...

גם למחרת בליל שמח"ת, היתה שיחה לפני הקפה ה', בה הרבי כיבד בהקפה את כל אלו השייכים לצבא, מילואים או משמר אזרחי, בהווה או בעבר. אני זוכר למשל את ר' זושא וילמובסקי ור' אברהם יצחק גליק ניגשים להקפה זו. הרבי אמר עוד פעם את הפסוקים מלך עולמים וכו', וכשגמר, לא ידעו מה לשיר. אחרים התחילו לנגן את המארש, ואז התחיל הרבי בעצמו לנגן "הושיעה את עמך".

”הרבי מחא-כפיו
בשמחה רבה -
והת' דיברו ביניהם
שמחה כזו עם
מחיאת כפיים באופן
זה, לא ראינו אצל
הרבי מאז מוצאי
פורים”

באחת מהשיחות בהתוועדות של יום שמח"ת, האריך הרבי לדבר על המבצעים, הרבי נתן כמה הסברים בענין המבצעים וחזר עליהם בטוב טעם. הביאורים היו כל כך יפים ומאלפים עד שחייכתי מרוב

שמחה גלויה – שמיני עצרת ושמחת תורה תשמ"ג

די הקפה השישית און די הקפה השביעית מתוך שמחה וטוב לבב... [–] והולכים לערוך את ההקפה השישית וכו']. הרגשנו איך שהרבי מכין אותנו לשמוח בכל אחת מההקפות...

לכתחילה אריבער - שמיני עצרת ושמחת תורה תשמ"ג

בשנת תשמ"ג – היה זה מאה שנים מהסתלקות אדמו"ר המהר"ש, כידוע שבאותה תקופה הרבה הרבי לדבר בלהט על העניין של 'לכתחילה אריבער'. וכשנכנס להקפות בליל שמיני עצרת, הכריז, "אזוי ווי ס'איז א התחלה, און התחלה איז ענינה 'לכתחילה' און ס'דארף דאך זיין לכתחילה אריבער, זאל מען זינגען דעם לכתחילה אריבער... [–] היות ואוחזים עתה בהתחלה, והתחלה הרי עניינו הוא לכתחילה אריבער, והרי צריך להיות ענין של לכתחילה אריבער, א"כ ישירו איפוא את הלכתחילה אריבער]. כשהתחילו לנגן, עשה תנועות עידוד בידו הימנית, ואת ידו השמאלית הניח על לבו הטהור ולחץ עלי בחוזק, כשהוא מונה את מספר הפעמים שחזרו על התנועה הידועה באצבעותיו. מאוחר יותר שמעתי אומרים שבהושענא רבה לפני כניסת החג נכנס הרבי לסוכתו לקחת תרופה עבור הלב, ובשעת מעשה שאל האם עדיין ישנם כאלו שלא קבלו לעקאח... אבל לפועל, הרבי מחה כפיו בחוזק רב בכל ההקפות.

בסוכות של שנת תשמ"ב היה הרבי נראה קצת 'אנגעצויגען' [מכווץ]. כל הזמן הרבי תבע מהחסידים שמחה גדולה, אבל בשעת מעשה הוכרה על פניו רציניות יתירה. אפילו תנועות העידוד של הרבי – שהיו בחוזק מאד – נראו לנו יותר מעידוד, לתביעה שיהיה יותר שמחה. וכך נמשך הדבר במשך כל ימי חג-הסוכות.

כותב השורות, הרב וואגל

”ראיתי איך
שנושאים את רי
ישראל לייבוב
ח-770 על אלונקה
כשפניו לבנים כסיד.
נראה שהוא עבר
התקף לב, ולקחו
אותו לאמבולנס”

אבל כשהגיע לשמיני עצרת – ונכנס לתפילת ערבית בליל שמיני עצרת, היה נראה שהרבי היה מאד בשמחה – והיה נראה שכביכול נגמר מה שהיה במשך כל השבוע, והשמחה היתה נכרת ביותר.

הרבי מחא כפיו בשמחה רבה – והת' דיברו ביניהם ששמחה כזו עם מחיאת כפיים באופן כזה לא ראינו אצל הרבי מאז מוצאי פורים [–] ליל ש"ק] תשמ"א [כידוע שבפורים תשמ"א (שחל להיות בערב-שבת-קודש), אמר הרבי מאמר באופן פתאומי בזאל הקטן, ואחר כך אמר לחיים והורה לכולם שיאמרו לחיים 'בלי הגבלות', וכשנכנס להתפלל קבלת שבת בבית הכנסת למטה, שררה אז אצל החסידים שמחה גדולה, וגם על הרבי ניכרת היתה השמחה, והרבי מחא כפיו בחוזק ובשמחה רבה].

אחר כך היו שיחות בין ההקפות, מה שזכור לי במיוחד הוא שלפני ההקפה הששית – כשסיים דבריו, הכריז הרבי בקול "און מגייט פראווען

הרב ישראל לייבוב (נואם).

מהרבי דולרים.

בשעת כניסת החג דשמיני עצרת, כש-770 כבר מתמלא, ומתחילים לתפוס מקומות להקפות, שמעתי קריאות ל"הצלה", וראיתי איך שנושאים את ר' ישראל לייבוב מ-770 על אלונקה כשפניו לבנים כסיד. כנראה שהוא עבר התקף לב, (יש אומרים שזה בהמשך למה שקרה אתמול בלילה), ולקחו אותו לאמבולנס. תוך כדי דיווחו על כך לרבי, והרבי אמר שלא יקחוהו לבית הרפואה, כיון שאם יקחו אותו "אני לא אוכל לטפל בו..." והרבי הורה שישאר כאן, ויביאו אותו לבית הכנסת לכל התפילות ולהקפות והתוועדות.

סדרו עברו מיטה בכולל אברכים, על מנת שיהיה במקום קרוב לבית חיינו במשך ימות החג. אינני זוכר שראיתיו בהקפות בליל שמיני עצרת, אך בבירור אני זוכר שהיה בשחרית של שמיני עצרת, בפארבריינגען של ליל שמחת תורה, ובהקפות של ליל שמחת תורה. בזמנים אלו הוא הובא על כסא גלגלים, והיה נראה חלוש ביותר, ממש חולה. ידיו היו שמוטות על מסעדי הכסא, וכל גופו היה שמוט ומכווץ. פניו היו לבנים וכו'.

בהקפות של ליל שמחת תורה העלו אותו

ברכת כהנים ומופת גלוי - ליל הושענא רבה, הושענא רבה, שמיני עצרת ושמחת תורה, תשד"מ

בליל הושענא רבה תשד"מ, הרבי דיבר שיחה מאוד מפורסמת על אריכות והמשכות הגלות, שיחה כואבת, כשבאמצע דיבורו נקטע הרבי בבכיות. פניו של הרבי היו מאוד רציניות. ניתן לומר שהיה נראה כאילו היה זה זמן של 'גבורות'. לאחר השיחה היתה חלוקת דולרים על ידי הטנקיסטים, והרבי הורה (לאחר השיחה) שרק מי שהלך באותו יום למבצעים בפועל יבוא לקחת דולרים. הרה"ח ר' ישראל ע"ה ליבוב, יו"ר צא"ח באה"ק באותם הימים, ניגש גם הוא לקבל דולרים, והרבי שאל אותו "דו ביסט א טנקיסט?" [- הנך טנקיסט?] הרב ליבוב ענה (בהתחמקות) "איך האף אזוי" [- אני מקווה שכן], והרבי אמר לו "האפין איז גיט גענוג... [- לקוות זה לא מספיק]", בסגנון דבריו היה נראה כאומר שאין זה הזמן להתחכמויות וכיו"ב, ולבסוף כשאמר שהוא טנקיסט קיבל

פארקאפטו!"... [= ה'ליטאי' (כך כונה אדה"ז בפי תלמידי הרב המגיד) הקדימיני]. ומכאן ניתן ללמוד שלפעמים צריכים להקדים ענין מסויים מזמנו הרגיל, בכדי להביא על ידי זה פעולות טובות. וסיים הרבי, שלכן גם השנה הקדימו את השמחה מדרך הרגיל.

[דרך אגב – באמת, בשנה ההיא השמחה וה'שטורעם' בהקפות של שמחת תורה לא הגיעו לשיאן כמו שהיה בלילה שלפני-זה].

בליל שמח"ת שנת תשד"מ אמר הרבי בין השאר, שבכחה של תורה, הרי לכל אחד מישראל ישנו הכח לברך, והתחיל הרבי לומר "יברכך אדני-וישמרך; יאר הוי וגו' ישא הוי וגו' (בהזכירו את השם רק בפסוק 'אי ולא לאח"ז)... ואני אברכם". (למחרתו הסביר הרבי למה אמר בסוף רק את המילים "ואני אברכם", בלי לומר גם את התחלת הפסוק "ושמו את שמי"), וכל הקהל ענו "אמן" אחרי כל פסוק.

[בתור מאמר המוסגר: משנת תשל"ט ואילך, היו מכינים קידוש גדול בשדרת איסטערן פארקווי (בחסות ר' נחום מרקוביץ שי'), והרבי היה מאוד מרוצה מזה, עד כדי כך, שבאם בדרך כלל כשעזב הרבי את ההתוועדות, היה שוהה בחדרו כ-45 דקות עד הקפות, הנה כששמעו

על הבימה של הרבי, שם עמדו אחדים מזקני החסידים ומשב"קים. באמצע ההקפות, בא' הניגונים פנה הרבי לכיוונו וסימן למשב"קים שיזונו ולא יסתירוהו, כדי שהרבי יוכל לראותו. הרבי כחא כפיים בחזק ובתוקף מיוחד לכיוונו. הוא היה חלש, עד שלא שם לב לעידודו של הרבי. עד שמישהו נגע בו והראה לו שהרבי מוחא כפיים לעברו. או אז הוא החל למחות כפיים בחולשה ובקושי. אני עמדתי ולא יכולתי להאמין למראה עיני, ראיתי מופת גלוי מהרבי לנגדי, הרבי המשיך להסתכל עליו ולמחוא כפיים, ולאט לאט הוא החל למחוא כפיים בחזק יותר, ואני רואה אדמימות נכנסת לפניו החיוורים. לא יאומן כי יסופר! ממש, הרבי הבריא אותו בגלוי לעיני כל ישראל. אני זוכר שראיתי אותו באסרו חג והוא כבר הלך על רגליו כמו איש רגיל...

בליל שמיני עצרת של שנת תשד"מ, היה הרבי מאוד שמח, הרבה יותר מתמיד. אני זוכר, למשל, שכששרו "על הסלע הך", התכופך הרבי לפניו והניע את ידיו הק' מצד זה לצד זה, ישר לפניו, קשה להסביר את הציור בדיוק, אבל זה היה ממש ציור נפלא מאוד, שמחה עצומה.

בשיחה שלאחרי זה (ליל שמחת תורה), דיבר הרבי על כך, שלכאורה ראינו בהנהגות רבותינו נשיאינו שבדרך כלל בשמיני עצרת היו יותר רציניים וכו' ומדוע השנה היתה שמחה יתירה מתמיד? והסביר הרבי ע"ד משל, מהסיפור הידוע על אדמו"ר הזקן והמחלוקת שהיתה לו עם תלמידי המגיד האחרים מי ינצח במלחמת נפוליאון וכו', ואיך שהקדים אדמו"ר הזקן ותקע בשופר לפני התפילה כדי לפעול הנצחון וכו' (אני עדיין זוכר היטב ביטויו של הרבי, שכשהרים האדמו"ר שנחלק על אדמו"ר הזקן את השופר כדי לתקוע, צעק באכזבה, "אי! דער ליטוואק האט

הרבי התחיל לדבר בקול חנוק מבכי.

כוסות הפוכים - שמיני עצרת ושמחת תורה תשמ"ז

בשנת תשמ"ז, לקראת סיום ההתוועדות ששה הרבי את כוסו עד גמירא, עד שנטפו ממנו ה'טראפלעך' [-הטיפות] האחרונות, ואחר כך הרים את כוסו באופן שכולם יראו שהיא הפוכה - עם הפנים למטה. אני זוכר את הפנים (ובמיוחד העיניים) של הרבי בשעת מעשה שהיו נראים מאד 'מוזר', ואף אחד לא הבין מה קרה, עד שתפסו (כמדומני שר' יואל הבין ראשון), שהרבי רוצה שיגמרו כולם את כל המשקה שבכוסות, ויהפכו אותם למטה.

ואכן, בשיחה הבאה ביאר הרבי את כוונתו הק', שהוא על-דרך מה שמבואר בנוגע לכוסות שבציור המנורה שבכת"י הרמב"ם, שמראה על ההשפעה ל'חוצה' (ע"ד חלונות ביהמ"ק שהיו 'שקופים אטומים' - השפעה לחוץ - ועיין לקו"ש חכ"א שיחה ב' לפ' תרומה), וכן הוא בעניינינו, שצריכים להשפיע

לראשונה על דבר הקידוש שנוערך בחוץ, שהה שם עוד רבע שעה, כדי שיוכלו כולם לקדש ולאכול וכו'. אז בתשמ"מ - בעת הקידוש כולם בירכו א' השני בברכת כהנים, בהתאם לדברי הרבי בהתוועדות שלפני זה].

'ה'עולם' שרק' - שמיני עצרת ושמחת תורה תשמ"ה

בתשמ"ה, א' שעמד בפירמיה ליד ארון הקודש שרק במשך ההקפות, וכשהרבי חזר למקומו אחרי ההקפה השביעית הרבי התחיל לנגן נְעֵט נְעֵט ניקאווא, ופנה לשמאלו לצד הקיד ודמז שישרקו, וה'עולם' היה 'על גלגלים' - כנראה שהיה זה הפעם הראשונה שהרבי הורה לשרוק בשבת או חג.

גם זכור לי מאותה השנה שבליל שמחת תורה בא' השיחות התחיל הרבי לדבר על הייסורים שבדיבור שהיו אצל אדמו"ר הריי"צ, ואיך שהרופא "וואס ער אליין איז געווען א פרופסור..." [- שהוא בעצמו היה פרופסור] בא אליו בטענה, הייתכן שאינו יכול למלות שילוחות ולהגיד דא"ת. וכן

”הפנים (ובמיוחד העיניים) של הרבי בשעת מעשה שהיו נראים מאד 'מוזר', ואף אחד לא הבין מה קרה, עד שתפסו, שהרבי רוצה שיגמרו כולם את כל המשקה שבכוסות, ויהפכו אותם למטה”

ליחוצה! אחר כך התחילו לנגן 'על הסלע', והרבי עוודד השירה בחזוק וכו' – במשך כל הזמן הזה, היה הגביע ההפוך בידו של הרבי – מחזה נפלא ביותר!

[אגב – שמעתי שביום שמחת תורה ד"ר ווייס אמר 'לחיים' לרבי, וגם אליו הורה הרבי להפוך את הכוס על פי].

בינתיים נעשו דחיפות באולם, כי כולם רצו לראות ולשמע וכו' והיו (הרבה) שצעקו "שא, שא", ואז סיפר הרבי סיפור ששמע כשהיה ילד ב'חדר', שכשהאב ישן בבית שלו כל בני הבית צועקים "שא". וכשהשר ישן יש עוד יותר צועקים, וכשהמלך ישן, כל בני המדינה צועקים "שא שא דער מלך שלאפט" (שקט, המלך ישן) כו', ובמילא מובן וואס פאר א שלאף דאס איז – איזו מין שינה זין! וסיים הרבי: על כל פנים בנוגע לעניינינו כל אחד ואחד ישתוק בפועל ממש, ולא להראות שהוא 'חסיד' יותר וצועק שא!

בהתוועדות היא דיבר הרבי גם את השיחה המופלאה על כך ששליח בצירוף יו"ד הוא בגמטריא משיח וכו' [הוגה ונדפס בהוספות ללקו"ש חכ"ט עמ' 358 ואילך].

עירודים מיוחדים - שמיני עצרת ושמחת תורה תשמ"ז

בהתוועדות שלפני הקפות תשמ"ז, שרו ניגון שהלחינו על המילים "תהא זו שנת משיח איי... דידן נצח!" (במנגינה של 'כמופת הייתי'). ופתאום באמצע הניח הרבי כף ידו על לחיו, כעושה סימן לא' הנוכחים שמתנהג כישן... אחר כך המשיך הרבי להראות את סימן הזה לעבר כמה וכמה. לאחר זה התחיל הרבי למחוא כפיו אבל מאד מאד לאט, להראות שה'עולם' פשוט ישן! מובן שבראותם זאת, התחילו החסידים

לשיר בחזוק יותר ולצעוק הניגון בקול גדול, כל עוד נפשם בס – אבל הרבי בשלו, ממשיך למחות כפיו יותר ויותר לאט, למשך זמן ארוך ביותר. בינתיים המתח הוגבר, והקהל שר ורקד בכל הכוח...

אגב מאורע זה – זכורני שבא' משנות המ"ם שרו באמצע ההקפות 'ווי וואנט משיח נאו' (במנגינה של 'או וו וואדיע מי נייע'), והרבי לא עוודד את השירה אלא התחיל להסתכל על כולם. הרבי התחיל בצד שמאל שלו, והמשיך לסקור את כל העומדים בבית הכנסת משמאל לאמצע ולימין, ואחר כך חזר עוד פעם לבחון את כולם מהימין שלו מעבר השני של ארון הקודש עד שהרבי גמר לעבור על הכל פעמיים, ואז פנה לקיר – ובזה הסתיימה ההקפה. בשעת מעשה חשבתי בלבי – אוי! הרבי רוצה לבחון ולראות מי באמת רוצה משיח נאו!

השנה השמחה ביותר - שנת תשמ"ח

את שנת תשמ"ח – ותשמח, מכל השנים שהייתי, אני זוכר אותה היטב כשנה השמחה ביותר. לביל שמיני עצרת, אחרי שאמר הרש"ג את הפסוק שלו ("לעושה נפלאות גדולות" – הוא הפסוק הקבוע בו היה הרש"ג מכובד – "חתנא דבי נשיאה – הרש"ג, אין דעם פסוק לעושה נפלאות...") התחיל להתאונן, שקר לו ושאינו חש בטוב וכו'. הרבי סימן לר' בערל יוניק שיגש אליו, ושאל אותו "וואס וויל ער?" – מה רצונו?]. וענה ר' בערל שקר לו וכו', ענהו הרבי "אים איז קאלט – זאל ער גיין אויבן!" – [קר לו – שילך למעי!].

אחר כך התחיל הרבי לעוודד את השירה באופן מבהיל! מאז, כל ניגון היו שרים במשך של

”ואז התחילו החסידים לשיר בחזוק יותר ולצעוק הניגון בקול גדול, כל עוד נפשם בס – אבל הרבי בשלו, ממשיך למחות כפיו יותר ויותר לאט, למשך זמן ארוך ביותר”

לכל אחד ואחד "לחיים ולברכה!" – איזה מחזה נפלא! והניגונים היו כה שמחים, פשוט בעיניים של הרבי ראינו איך שהיה כל כך "רציני" עם השמחה, עד שסחב את השמחה הגדולה ביותר מכל אחד ואחד רק כשהסתכל עליו. סחב וסחב יותר ויותר.

אבל זה אינו ולא כלום לגבי מה שקרה אחר כך, אחרי ההקפה השביעית. באותה שנה כיבדו את ר' יצחק קגן ("הצדיק" מלענינגרד) לתת את הס"ת לידיו של הרבי להקפות שלו. אחרי הקפה ז' הוא חיכה לרבי ליד הארון קודש שהרבי יחזור למקומו ויתן לו את הס"ת. לפועל, כשהגיע הרבי למקומו, חיכה שכל המשב"קים ירדו מהבימה, ואחר כך התחיל לשיר 'זפרצת'. אני אף פעם, אף פעם, בשום פנים ואופן, לא אשכח את ה'זפרצת' הזה! בכל הפעמים בחיים שלי שזכיתי לראות את הרבי, לא ראיתיו בכזו שמחה עצומה. הרבי פשוט היה כה שמח, אחז הספר-תורה וכיוונו לכל רוח, כשאמר "ימה" לימן, "וקדמה" לשמאל, וכן הלאה. במו עיני ראיתי איך שנעליו של הרבי – שניהם – נגבהו מעל לקרקע; הרבי פשוט קפץ לתוך האוויר! לא יאומן כי יסופר מה שהיה אז, בעת

שירת הניגון הזה!

אחר כך ניגש ר' יצחק לקחת הס"ת בחזרה, ולייבל רמז לו בידיו "לא עכשיו!", כי הבחין שהרבי רוצה לשיר עוד ניגון! ואכן הרבי התחיל לשיר "ניעט, ניעט". העידודים היה מאד שמחים, לא כמו ה'זפרצת', אבל שמח ביותר.

לאחרי כל זה, הרבי קירב את הס"ת אליו, ונישק אותו. אני דיברתי על זה אחר כך עם חבריי, והסכימו איתי פה אחד; אף פעם לא ראינו שהרבי ינשק משהו! (וגם אם כן, היה זה בדרך אגב ממש עד שלא הבחינו בזה, אבל כאן) פשוט ראינו נשיקה כזו, שפשוט כולם הרגישו את האהבה שרוחש הרבי לס"ת, מענייני זלגו דמעות ממש! לא ראיתי נשיקה כזו שניתנה מכל הלב בכל החיים שלי – כלונו הרגשנו את

עשר או חמש-עשרה דקות, לערך. זה פשוט לא יאומן. כל אחד מהנוכחים שהיה שם לא יוכל אי-פעם לשכוח את מה שקרה באותה הלילה. הכל היה שמח יותר, פשוט ברמה אחרת לגמרי שלא ראינו כמותה מעולם! אחדים מהזקנים שהיו בהקפות של הרבי מאז תחילת נשיאותו, אמרו כולם שאף פעם לא ראו שמחה ב-770 כמו שהיה בתשמ"ח.

(מישהו סיפר לי שהבחין שכשנכנס הרבי לביה"ג, היה לבוש ב'סירטוק' ישן ובלוי, כביכול "מוכן לעבודה" של הלילה!...)

אני עמדתי בשטח שלפני ארון הקודש, לא על הפירמידות, ולכן לא הצלחתי לראות את ההקפות של הרבי עצמם, רק לפניהם ולאחריהם, ולכן לא שרנו ממש בכל כוחנו היות ולא ראינו את העידודים וכו'. אבל דבר מופלא שלא היה ניתן לפספס: באמצע בית הכנסת היו פירמידות לאורך כל הקיר בצד צפון ודרום, וראינו איך שפתאום – כל העומדים בצד אחד מתחילים לשיר ולצעוק עד אפיסת הכחות ממש; פניהם אדומים, ורוקדים וקופצים וכו' – כל זה למשך זמן קצר, כמו דקה או יותר. אחר כך ראינו איך שנחו

קצת, "געכאפט זיך צוים אטעם" –] "תפסו את הנשימה" – נשמו קצת ונחו] וכו', ופתאום רואים שאותו הדבר בצד השני – צועקים וקופצים וכו', וחוזר חלילה. וההסבר לתופעה זו היה פשוט: אלו העומדים באותו צד שהרבי מסתכל עליו שרו ושמחו עד שנכלה כל כחם מהם!! כך ידענו, לאיזה צד הרבי פונה.

הגילויים באותה שנה היו כה נעלים, עד שאפילו לא זכורים לי כל הפרטים. הרבי היה עושה כל כך שמח בכל הניגונים – אה!

זה היה גם השנה הראשונה שהניחו את בימת הקריאה על בימת התפילה של הרבי, כך שכולם יכלו לראות את הרבי לכל אורך בית הכנסת. אני זוכר שבמשך ההקפות הרימו הרבה את כוסותיהם לרבי להגיד 'לחיים', והרבי ענה

”בשעת מעשה חשבתי בלבי – אוי! הרבי רוצה לבחון ולראות מי באמת רוצה משיח נאו!”

הקפות ליל שמיני עצרת

בנוגע להקפות עצמם: בליל שמיני עצרת, בכל ג' המחזורים של אמירת פסוקי 'אתה הראת', אמר הרבי הפסוק הראשון והאחרון. בשמחת תורה – לילה ויום – אמר הרבי את כל הפסוקים של המחזור הא', ופסוק ראשון ואחרון של המחזור הב' והג'. בדרך כלל – בשנים שבהם נכחתי – היה הרבי

משמיע את המילים בקול רם עד שאפשר היה לשמוע אותו בכל בית הכנסת, באם היה שקט.

לאחרי כל מחזור, היה הרבי מתחיל ניגון בשנים שזכורים לי, שלושת הניגונים היו: הניגון לאביו נ"ע, ה'ניגון שמחה' הידוע, ו'ופרצת'. הניגון ופרצת היה בא תמיד בהמשך לפסוק "והיה זרעך גוי ופרצת", שאמר הרבי ג' פעמים בליל יום שמחת תורה בסיום אמירת פסוקי "אתה הראת" שלוש פעמים.

שיחות באמצע הקפות: תשל"ז, תשל"ח ותשמ"ב

היו שלוש שנים שבהם אמר הרבי שיחה/ ות באמצע הקפות. הראשון היה בליל שמיני עצרת תשל"ז – הרבי דיבר בין ההקפה ה' והה" (מלך עולמים...), אך לשלימות הענין צריך להקדים מה שקרה לפני כן ביום הכיפורים:

לפני חזרת-הש"ץ של תפילת נעילה סימן הרבי משהו לילדים שעמדו והצטופפו ליד הבמה שלו. אף אחד לא הבין מהיכוונתו הק', אז

ה"קוש" הזה בשעת מעשה, ולא נשכח את זה לכל משך החיים.

בכלל (בכל השנים), אחרי גמר ההקפות ויציאת הרבי מבית הכנסת, היו הרבה מאוד חסידים שנסארו ב-770, ורקדו לתוך הלילה, כי לא היו מסוגלים לעזוב האווירה ב-770 וללכת לישון, פשוט לא יכלו! הרושם מהקפות גרם ש"האט אונז געצוואונגען" – שיסארו. אני זוכר ששנה אחת רקדנו בלי הפסק עד שבע בבוקר, בלי לשים לב

בכלל שעבר כבר כל הלילה! פשוט רצו להמשיך השמחה וההרגשה המיוחדת הלאה, כמה שניתן] – בנוסף למה שכתוב ב'היום יום' שאת ה-48 שעות של שמיני עצרת ושמחת תורה יש לייקר כל רגע ולרקוד בתמידות – [שדבר זה מקיימים במילואו רק ב-770. גם היה הרבה מהתמימים שהיו הולכים אז להקפה, בהתאם למה שהיה הרבי אומר בשנים הראשונות שכל אלו שלא נתכבדו בהקפה בשעת מעשה ילכו להקפה אחר כך.

[דרך אגב – בנוגע ללימוד הניגונים בליל שמחת תורה, ידוע שמעמד זה התקיים במשך 9 שנים, אבל שמעתי מחמי שלום דובער גורקוב שי, שהוא הגיע לרבי לראשונה בתש"ו, ושמע שבשנים שלפני זה ירד הרבי לבית הכנסת אחרי סעודת יו"ט ורקד עם הקהל וכו', אז הוא הגיע לבית הכנסת בתקווה לראות את ה'ציויר' הזה, ולפעול ירד הרבי וחילק משקה לכל אלו שלקחו על עצמם הוספה בלימוד חסידות (ובאמצע החלוקה התחיל לנגן "והריקות"). זאת אומרת שההנהגה דחלוקת משקה נמשכה עשר שנים – עד תשכ"ד, אע"פ שלימוד הניגונים היה רק [שע שנים].

99

**"הרבה חסידים
נשארו ב770, ורקדו
לתוך הלילה, כי
לא היינו מסוגלים
לעזוב האווירה
ב770 ולילך לישון,
פשוט לא יכלו!
ששנה אחת רקדנו
בלי הפסק עד שבע
בבוקר, חבלי לשים
לב בכלל שעבר כבר
כל הלילה!"**

האחרונות בארץ הקודש:
לפני יום הכיפורים נכנסו
הערביים ימ"ש למערת
המכפלה ושרפו כמה ספרי
תורה בקברו של יעקב אבינו.
פרעות אלו גרמו לרבי עגמת
נפש גדולה ביותר, והרבי
היה נראה מאד שבור מזה.
בערב יום הכיפורים, כשעבר
ר' גרשון בער יעקבסאן עורך
עיתון האלגעמיינער' לקבל
פרוסת לעקאח מהרבי, ביקש
ממנו הרבי שמכיון שעדיין
לפני הדלקת נרות באה"ק,
שיתקשר לארץ הקודש לוודא
עוד פרטים בסיפור, ואם יש
איזו התפתחות כלשהי וכך].

הרבי הורה שיתחילו לשיר "אבינו מלכנו",
וכששרו, עשה אותות של עידוד שישרו
בחוזק באופן היוצא מגדר הרגיל. כל העת
הרבי המשיך לבכות בבכיות אימויות. כפי
שאני משער: לא נשארה אף עין יבשה בקרב
כל המתפללים ב-770. כולם פשוט בכו ביחד
עם הרבי בהתעוררות תשובה אמיתית. כולם
הבינו שמתחולל פה ענין שמיימי, שהרבי
פועל ישועות לבטל
איזה גזירה ח"ו
היל"ת, ומצב-רוחם
של החסידים היתה
בהתאם...

אחרי שהש"ץ סיים
חצי-קדיש, סימן
הרבי שיתחילו לנגן
ניגון ה'מארש', אבל
במחצית הראשונה של
השירה עמד הרבי על
מקומו והכה קלות על
הסטענדר, ורק לאחר
זה עלה על כסאו
ועודד השירה (מעמד
נורא ומיוחד הקובע
ברכה לעצמו, אך אין
זו מטרתנו כעת, ועוד

התחיל ר' דוד רסקין להכריז
שהרבי ציווה ש"אלע קינדער
זאלן אוועקגיין פון עמוד
(שכל הילדים יצאו משטח
העמוד!) אבל הרבי ענה לו
"איך האב עס ניט געהייסן!"
[אני לא ציוויתי זאת] וסימן
עוד פעם, וכעת היה ברור
שכוונתו הק' שהילדים יעלו
על הבימה!

במשך התפילה כששרו
ניגונים וכו', בנוסף שהרבי
היה מכה בידו השמאלית על
הסטנדר כאות עידוד, הרי
שהפעם עשה הרבי תנועות
עידוד חזקות בידו הימנית
לעבר הילדים שעמדו בסמוך ("ב"הוא אלקינו"
ו"אתה בחרתנו").

כשהגיע הש"ץ לאבינו מלכנו, ביקש הרבי
מהחזן שימתין, והורה "אז די אלע קינדער
וואס זיינען פאר בר מצוה און קענען דאווענען
זאלן ארויף קומען" [שיעלו כל הילדים שהם
לפני בר מצוה ויכולים להתפלל]. בינתיים
נוצרה בהלה גדולה ברחבת בית הכנסת, כי
מאחור לא שמעו כל כך
את ההוראה, והתחילו
לשלוח אפילו תינוקות
בני שנתיים ושלוש,
ואחר כך היו צריכים
לשולחם חזרה והרבה
מהם התחילו לבכות
וכו'.

כל העת, הרבי עמד
כשטליתו על פניו, ובכה
בכי תמרוורים; ממש
איום ונורא (שמעתי
בשם המזכיר ר' לייבל
גרונר שלא זכור לו אף
פעם שהרבי בכה כאלה
בכיות נוראות...!)

[נראה שדבר זה
היה בקשר למאורעות

חזון למועד...) למטרה זו העמידו את הכסא של הרבי בצד השמאלי של הבמה (בסמיכות לעמוד של הש"ץ, כי כל שאר הבימה היה מלא ילדים בלי אפס מקום), כשגב הכסא לצד הקיר ופניו פונה לקהל, כדי שכולם יוכלו לזכות לחזות ולראות את הרבי בשעת מעשה.

אבל בשנה זו, הרבי עמד הרבי ליד הסטענדר למשך זמן ארוך ביותר (כמה רגעים, שנדמו לנו לנצח...) וישר את טליתו שעל כתפיו בשתי ידיו, ולא הראה שום תנועות עידוד. היה נדמה לנו כאילו הרבי אינו רוצה לעלות על כסאו, ורק

אחרי כמה רגעים שם הרבי ידו הימנית על הסטענדר ועלה על הכסא, ועשה כמה תנועות קלות – לא ריבוי פעמים ובחוזק כמו שהיה עושה בדרך-כלל – ומיד ירד מהכסא ובוזה נסתים המארש.

עד-כאן ההקדמה של מה שאירע ביום הכיפורים בשנה-זו.

עוד הקדמה קצרה: בתשל"ו ראיתי, והנה בעת ההקפות האמצעיות (היינו הקפות ב-ו, בהם עמד הרבי על בימת התפילה שלו שבצד מזרח בית הכנסת) אמר נוסח ההקפות והפסוקים מתוך

סידורו כשפניו למזרח, ואחר כך הסתובב, צעד קצת לכיוון הקהל ז.א. לאמצע הבימה, והתחיל למחוא כפיים וכו'. אבל בתשל"ז, מחמת שהיה לרבי חולי (צינון) במשך כל חודש תשרי (אגב: ניתן להבחין בזה בהאזנה להקלטה מהתוועדות של ו' תשרי באותה שנה, בקולו הקדוש, ובמיוחד בעת אמירת המאמר), ולכן במשך כל ההקפות נשאר נשען בגבו על הסטענדר, ומחא כפיו משם.

והנה, לפתע, כשהגיע עת ההקפה ה'; פנה הרבי לכיוון הגבאי (רמ"פ כ"ץ) שהיה באמצע ההכרזות, מי ילך להקפה וכו',

”הרבי קירב את הסייט אליו, ונישק אותו. נשיקה כזו, עד שפשוט כולם הרגישו את האהבה שרוחש הרבי לספר-תורה; מעיניי זלגו דמעות חמשי! מעולם לא ראיתי נשיקה כזו שניתנה מכל הלב”

והתחיל לומר משהו. כולם חשבו שיתן לו איזה הוראה בקשר לזה וכיו"ב, ומה מאד הופתעו כשפתח בשיחה, והתחיל לומר שעכשיו הוא זמן ההקפות בעיר-הקודש חברון, והיות וחברון היא אחת מערי הלויים, הורה הרבי שכל הלויים הנמצאים בבית הכנסת ילכו להקפה זו וישירו את המארש הידוע. (כנראה היה זה בקשר עם הפרעות שעשו הערבים ימ"ש בימים הסמוכים ליוה"כ במערת המכפלה, ר"ל).

ואכן כל הלויים נכנסו לאמצע בית הכנסת, והרבי, כשהוא עדיין עומד במקומו, התחיל להגיד בקול רם, ובנוסח המקובל, "מלך עולמים הושיעה נא..." אני זוכר שהיה זה בקול גדול ורם ביותר. כשגמר אמר את הפסוקים באותיות קטנות שאומרים, ואמר "נו?! די מארש הידוע!" והתחילו לשיר והרבי עודד בתנועות נמרצות.

זכורני שהרבי עשה אז תנועה אחת בידו הימנית תנועה הרגילה של עידוד כשמסובב את ידו הק' מלפניו בעיגול. היה יהודי א' – ללא זקן – שעמד קרוב לבמת הרבי שהתחיל לעשות בידי את אותם התנועות שעושה הרבי, והרבי

והורה מי ילך וירקוד בהקפה
 ההיא. כשהגיע תורם של
 האורחים מארץ-ישראל
 לרקוד בהקפה, שרו "הושיעה"
 במשך 40 (!) דקות רצופות,
 דבר נדיר ביותר!

גם בתשמ"ב, דיבר הרבי
 בליל שמיני עצרת ושמחת
 תורה, לפני הקפה ה', ולפני
 הקפה ו'. באחת השיחות אמר
 שמכיון ש"במקום שרצונו
 של אדם שם הוא נמצא", לכן
 כל אחד ידמה לעצמו כאילו
 הוא נמצא עכשיו על יד כותל
 המערבי...

לאחרי ההקפות בדרך-
 כלל היה הקהל שרוי במצב רוח מרומם, והיו
 שרים עלינו כמו ששרים בקעמפ והרבי היה
 מעודד וכו' – ואחר כך אל תירא וכו'.

(דרך-אגב: בתשמ"ב – חידש הרבי שיאמרו
 האבלים קדיש-דרבנן אחרי מעריב, קודם
 שיצאו כולם לעשות קידוש וכו').

ואם בכל השנים היה הרבי מכריז ג"פ "גוט
 יו"ט" ומנופף ידו כו' (כמו שרואים ב'וידאו'
 ממוצאי יום הכיפורים), הנה בתשמ"ב ליל
 שמח"ת אחר הקפות, הכריז – "דאלאי גלות!"
 ג"פ, והקהל אחריו, ואחר כך התחיל לנגן "הוא
 אלקינו"...

פנה אליו כמה-פעמים עם תנועות עידוד.

כנראה שמעמד זה היה כעין השלמה למה
 שהחסירו כביכול בעידוד המארש בניעילת יום
 הכיפורים.

בליל שמחת תורה גם-כן, בין הקפה הד'
 והה', דיבר הרבי עוד פעם והורה שכל אלו שיש
 להם קשר עם צה"ל, אם שהיו במילואים או
 שהם עכשיו בצבא וכו' שילכו להקפה. אחרי
 שכולם הלכו להקפה והרבי עוד פעם אמר בקול
 "מלך עולמים" וגו', לא ידעו מה לשיר, ואז הרבי
 התחיל לנגן "הושיעה את עמך".

בתשל"ט (לא הייתי בשעת מעשה) הרבי
 דיבר 5 פעמים, לפני כל הקפות האמצעיות,

● שבינים ונקודות כלליות ממספר שנים ●

חזק כל כך עד שהיה נראה כמעט כמו שמחת
 תורה ממש. בכלל היה ניכר שהרבי מאד אוהב
 את הניגון הזה, וזה ראינו בהאופי המיוחד בו
 עודד ורקד איתו וכו'. (ניתן להבחין בזה ב'וידאו'
 מליל ג' או ד' דחווה"ס תשמ"א כשהרבי נכנס
 למעריב).

בנוגע לזיכרון קרני רשעים; אני כל פעם נזכר

ניגונים קבועים

היו ניגונים קבועים ששרו בכל שנה, כמו,
 ניגון 'על הסלע', ו'כל קרני רשעים' ועוד.

אגב, בעוסקנו בניגון 'על הסלע', הרי שבליל
 ב' דחג-הסוכות תשל"ו, נכנס הרבי לתפילת
 ערבית למטה ושרו על הסלע – והרבי עודד

בליל שמחת תורה, אבל לפעמים אירע והיו מגיעים גם ביום) עם הבן שלו שהיה נראה כמו שהוא בגיל 15 או משהו, והיה לו טלית ספרדית על כתפיו. זכורני שבעת קריאת-התורה פנה הרבי לעבר הילד וסימן באצבעו שילך אצל הספר תורה ויקבל עלייה כנהוג [באותן שנים עדיין היו משתדלים להשמיע את השם לגבאי, כדי שישמע אותו ויקרא לכל אחד לעלייה לתורה. מאוחר יותר פסק הרב זלמן שמעון דבורקין שכל אחד יסתפק בקריאה ע"י חברו העומד לידו, וככה יקבל עלייה לתורה].

בתשמ"ז עבר ר' ישראל דוכמן לפני התיבה לתפילת שחרית, ומיד אחרי הקדיש שלאחר שיר של יום, היה לו משקה ומזונות מוכן על הצד, ומיד פתח ב"אלה מועדי...". שהכל נהיה בדברו, ומיד אחר כך המשיך – בלי הפסק בינתיים – "בורא מיני מזונות", והכל בקול רם ובאופן מצחיק, עד כדי-כך שראינו איך שהרבי פרץ בצחוק (פניו היו עדיין למזרח, ואעפ"כ ראינו את הצחוק מרחוק גם-כן).

ודאי יודעים כולם שהרבי היה מקבל כל מפטיר בכל השנה כולה מלבד פעמיים – יום כיפור בבוקר, ושמחת תורה. ביום כיפור היה עולה הרב חדקוב, היות וכך היה הסדר מראשית שנות השי"ן, שהמפטיר היה שייך להמל"ח; ובשמחת תורה הרבי לא קיבל מפטיר, היות ועלה לחתן בראשית. עד תשמ"ג היה רש"א קזרנובסקי עולה, ואחר שהוא נפטר היו אחרים עולים. ולכן בדרך-כלל היה הרבי חוזר למקומו מיד אחרי עלייתו ושומע ההפטרה ממקומו – מבימת התפילה.

על מחזהו מאד מופלא שהיה חוזר על-עצמו תמיד. יש בניגון תנועה ידועה שלפני המילים "אויביו אלביש" שחוזרים עליה (אוי...), הנה לפעמים היה זה מתארך לדקה או יותר, כשהרבי מעודד ומוחא כפיו כל הזמן. תארו לעצמכם: כל הקהל העצום שנכח ב770 שר ושואג בהתרגשות "אוי"... עד אפס הכוחות, ואז, כשהרבי היה מפסיק לעודד (הרבי היה עושה מחיאה אחת "ארוכה") בזה נפסק כל הענין בתוך חצי שני! כולם באותו זמן ממש! ראו כאן באופן פלאי איך שהשירה של כל הקהל כולו נוהלה על פי תנועות ידי הק' של הרבי.

ברוב השנים שהייתי, הניגון של ההקפות האמצעיות היו לערך 5-6 דקות, והקפותיו של הרבי היו קצרות יותר, כי ברבות השנים לא היה לרש"ג, שרקד תמיד עם הרבי בהקפותיו, כח כל כך, וכשנכלה כחו היה הרבי מפסיק מיד. לכן בשנים האחרונות היו ההקפות של הרבי לוקחים לערך 3-4 דקות בלבד. זאת, עד תשמ"ח.

יום שמחת תורה

בנוגע ליום שמחת תורה:

בתשל"ו נכנס הרבי לשחרית ב10:30. אבל בתשל"ז נכנס בשעה 9:55; והבית הכנסת היה כמעט ריק לחלוטין, ואז שרו ניגון והרבי עודד בידי בחוזק רב, עד ל10:00, ואז התחילו הודו.

בשנה ההיא הגיע אחד מחברי הקונסוליה הישראלית לרבי (הגם שבדרך-כלל היו מגיעים

”בשנת תשל”ז בשעת המכירה הרבי עיין ב'לקוטי לוי יצחק', וראו שהרבי חתייגע להבין חשהו (מתנענע בראשו רצוא ושוב וכו'), ופתאום האירו פניו לרגע – אבל עד מהרה הסתיר את זה באמצעות "הוסט" (שיעול)“

עוד-פעם והראה לו שתי
אצבעות (כלומר: שיגיד עוד-
פעם לחיים). אחרי שהנ"ל
מילא את ההוראה סימן לו
הרבי שוב, והפעם עם שלוש
אצבעות, ואחר כך עוד-פעם
עם ארבע! סה"כ רצה הרבי
שאותו אדם יאמר ארבעה
פעמים לחיים!

אחר כך ראיתי שהרבי
פנה לא' החסידים האורחים
מארץ-הקודש (כמדומני
שהיה זה ר' ישראל קוק מכפר
חב"ד) ואמר לו משהו, אבל
הוא לא הצליח לשמוע, אז
הרבי (!) חזר על המשפט

עוד-פעם ועוד-פעם כ-7 או 8 פעמים, אבל
הוא לא שמע. בינתיים שתק הקהל מלשיר
והרבי חזר פעם נוספת על דבריו. מה שהרבי
אמר – לא שמעתי בדיוק, אבל ראיתי שכל אלו
שעמדו מקרוב ויכלו לשמוע, צחקו.

כשסיים את דבריו, התחיל הרבי לעשות
תנועות עידוד ולמחות כפיו בחוזק, אבל הקהל,
שכאמור – הפסיקו לשיר כדי שהרבי יוכל לדבר
עם ר' ישראל קוק, שכחו כבר באיזה ניגון אחזו,
ומה שרו מקודם, ובמילא התחילו כמה-וכמה
למחות כפיהם מבלי לנגן כלום... עד שא' תפס
והתחיל לנגן, וכולם אחריו.

מאוחר יותר בפארברענגען, ראיתי שהרבי
לקח בקבוק של זכוכית מלא מים (או אולי היה
זה סודה) ופתח אותה (היה לה פקק מזכוכית
גם כן) ומילא כרבע כוס פלסטיק עם מים, ונתן
את זה לר' לייבל

שימלא את השאר יין, והורה לו שיושיט את-
זה לר' ישראל קוק (כנראה שהנ"ל היה אחרי
קצת לחיים...). כשסיים ר' ישראל לשתות, קם
והכריז בקול: "ס'איז פאראן אידן אין ארץ-
ישראל וואס זאגן אז זיי וועלן ניט לייגן תפילין
ביז דער ליובאוויטשער רבי וועט קומען אין
ארץ-ישראל..." [יש יהודים בארץ ישראל אין
שאומרים שהם לא יניחו תפילין עד שהרבי
מליובאוויטש יגיע לארץ ישראל], הרבי שמע

[לא הייתי בשעת מעשה,
אבל שמעתי שבאחת
מהשנים האחרונות ממש
(או תש"נ או נ"א), קראו
לר' מענדל פוטרפס לעלות
למפטיר, ואז לא חזר הרבי
למקומו אלא נשאר עומד על
הבימה לשמוע איך שר' מענדל
קורא ההפטרה. שנה שלאחרי
זה, ידע ר' מענדל שיקראו לו
עוד הפעם, ושהרבי יעמוד
לידו וכו', ולכך לקח משקה
לפני כן כדי שיהיה לו קל יותר,
וד"ל].

לחתן בראשית היו קוראים
לרבי ולאדמו"ר הריי"צ בשמם

המלא, ואז ראינו שהרבי שינה הנהגתו מכל
השנה, שבדרך-כלל היה הרבי מחזיק בעצי-
חיים בלי הפסק של טלית, וביום שמחת תורה
(כנראה, מפני שכן כתוב במכתב אדמו"ר
הריי"צ) היה הרבי מחזיק בעץ חיים ע"י הטלית.
גם היה נדמה לי כאילו הרבי השאיר מקום בינו
ובין הבעל קורא. [שמעתי (לא הייתי בשעת
מעשה) שפעם אמר הרבי במפורש שאלו שהיו
שם בחדר בשעת הקריאה היו באותו חדר עם
הרבי הקודם, דבר זה – שמעתי כבר בשנות
הלמ"ד].

בשעה שהחזירו את הס"ת להיכל והרבי עמד
על מקומו, שרו הקהל 'שישו ושמוח', והרבי
מחא כפיו וכו'. זה היה ציור מעניין, לראות הרבי
מוחא כפיים בטליתו, כשכל דקה היה צורך
להחזיק בטליתו גם כן שלא תפול וכו'.

התוועדות יום שמחת תורה

ההתוועדויות דיום שמחת תורה בכלל היתה
ארוכה ביותר. אמנם, אחרי תשל"ח נתקצרו
קצת, אבל בכלל היו אלו התוועדויות ארוכות.
זכורני שבשנת תשל"ז הפארברענגען היה ארוך
ביותר – כשש שעות. באמצע ההתוועדות הרבי
פנה לא' שעמד מצד ימין על הבימה וסימן לו
שיגיד לחיים. מיד כשסיים, הרבי פנה לעברו

בשנה ההיא התחילה
ההתוועדות ב-7:30 בערב
(לערך), והמאמר התחיל
ב-12:35 בלילה! ההתוועדות
נמשכה עד אחרי 1:00 בבוקר.

אחרי הפארברענגען, היה
הרבי מזמן על הכוס, כמנהגו
בכל פארברענגען של מוצאי
יום-טוב. אני זוכר פעם אחת
(בתש"מ) שהרבי התחיל
לומר "ברשות אדו..." ולא
המשיך הלאה. זכור לי במיוחד
הניגון בו אמר הרבי המילים בייעלה ויבא:
"ביום שמיני עצרת החג הזה, ביום טוב מקרא
קודש הזה..."

אמרו חג - שנת בראשית

כששבת בראשית היה חל באסרו חג, היה זה

”אם בכל השנים
היה הרבי חכריז
ג”פ ”גוט יו”ט”
ומנופף ידו כו’
הנה בתשמ”ב,
ליל שמח”ת אחר
הקפות, חכריז -
”דאלאי גלות!”
ג”פ, והקהל אחריו”

אותו וחייך חיוך רחב, ועשה
בידו אות ביטול.

במשך ההתוועדות אני
עמדתי מאחורי הרבי, וראיתי
איך שהרבי מחזיק ידיו מתחת
לשולחן והרבי ממש ידבר עם
הידיים, כלומר: שהמציא
תנועות בידיו הק’ כאותות
ביטוי בהתאם עם מה שדיבר.
דוגמא מאד מעניינת שאני
זוכר: באמצע השיחה ע”ד
שלימות הארץ התבטא הרבי

- בין השאר - "האבן זיי ארומגערינגעלט
חברון..." [-הם הקיפו את חברון] ובשעת
מעשה עשה עיגול בידו.

זכורני גם-כן שבשעת אמירת המאמר כך
הרבי מפה על ידו - כהנהגת רבותינו נשיאינו
בזה - אבל מעניין היה לראות שמעל המטפחת,
הרבי כך גם חלק ממתת השולחן על ידו הק’.

אני זוכר שבשנת תשל"ז בשעת המכירה הרבי עיין בלקוטי לוי יצחק, וראו שהרבי מתייגע להבין משהו (מתנענע בראשו רצוא ושוב וכו'), ופתאום האירו פניו לרגע – אבל עד מהרה הסתיר את זה באמצעות "הוסט" (שיעול).

הגבאי – ר' יוחנן גורדון (ואחרי פטירתו בתשכ"ט, הגבאים האחרים שמילאו את מקומו), היה נוהג תמיד לחבוש שטריימל בשעת מעשה (גם בפ' משפטים היו עורכים מגבית עבור הגמ"ח, וגם אז צוה הרבי שילבש שטריימל, אלא שלאחרי פטירת ר' יוחנן מילא את מקומו בזה חתנו – ר' שמעון גולדמן). פעם אמר הרבי שילבש שטריימל או 'ספודיק'.

בשנת תשכ"ט, לא היה שטריימל בנמצא וזרק הרבי המפה שכסה את המזונות על כובע שלו, ובשנה היא נפטר ר' יוחנן.

[מעניין לציין, שבתשמ"ט זרק הרבי מטפחת לעבר ר' ישראל דוכמן להעביר את הזיעה מעל פניו וכו', ונפטר אף הוא בשנה ההיא. ובשנת תש"נ "זרק" הרבי נשיקה לר' י.י. העכט וגם הוא נפטר באותו שנה, ומסיימים בטוב].

צאתכם לשלום מהנסיעה הראשונה

ונסיים בנוגע לצאתכם לשלום מהנסיעה הראשונה שלי בשנת תשל"ו:

באותה הפעם כרטיס הנסיעה שלנו חזור לאנגליה אחרי שמחת תורה היה ליום שאחרי אסרו חג, בחשבנו שנוכל להיכנס ליחידות באסרו חג בלילה.

לפועל, באמצע חול-המועד הודיע הרבי באמצעות המזכירות שבאסרו חג הוא יסע לציון, ובמילא לא תתקיים יחידות באותו ערב. כמובן שהיינו מאד מאוכזבים ואבא שלי ניסה לדבר עם הרב חדקוב שיוכל לסדר לנו

היום הקשה ביותר בשנה. כי התפילה התארכה – ר' משה טעלעשעבסקי היה הש"ץ. וגם הפרשה היא ארוכה. אני זוכר פעם שהרבי יצא מהתפילה ב-1:00, והגיע חזרה ל'שבת בראשית פארברענגן ב-1:30, ואחרי ההתוועדות היה הפסק של שעתיים, וסמוך לשקיעה נכנס שוב להתוועדות נוספת. בינתיים היו צריכים לגמור כל התהילים, חת"ת פ' בראשית וכו'. ואחרי ההתוועדות השניה חילק הרבי כוס של ברכה, כך שהיו הרבה שנשארו בבית הכנסת משבע או שמונה בשבת בבוקר, עד שלוש או ארבע לפנות בוקר של מוצאי שבת!

בתשמ"ה (בהתוועדות הב' שבשבת בראשית כהמשך לשמחת תורה), היו 5 שיחות רצופות בלי הפסק של ניגון בינתיים, וביניהם גם השיחה החריפה שנאמרה כתגובה על מה שר'.. התחיל לשיר "חיילי אדונינו..." [להעיר ששמונה שנים לאחר מכן, בשמח"ת תשנ"ג, החל כ"ק אד"ש לעודד את שירת 'יחי אדוננו' לעין כל].

מכירת המצוות

במשך התוועדות שבת בראשית היה מוכרים 'המצוות' למשך כל השנה, והציור היה מעניין ביותר; זו הפעם היחידה שראינו שהרבי נשען כל כולו על אחורי הכסא.

כשבאמרו "א הצלחה'דיקע יאר" הסתכל בפנים של האבא, וכשאמר "א תורה'דיקע יאר" הסתכל בפנים שלי...

כעת, בימי חודש תשרי, כשרצוננו ותשוקתנו לחזות ולראות את מלכנו אינם יודעים שובע, הרי וודאי ואין ספק בדבר – אשר ההרגשה בלב כולם היא ללא יוצא מן הכלל – שרוצים בכל ליבם ומאודם לראות בהתגלות הרבי שליט"א מלך המשיח!

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

משהו, אבל ללא הועיל. אלא שאז הציע לנו א' החברים של אבא שלי שנעמוד ליד 'גן עדן התחתון' בעת שהרבי יחזור לחדרו מתפילת מנחה ונקבל 'ברכת פרידה' (דבר שלא היה נפוץ כל כך באותם ימים). ואכן זה מה שעשינו.

כשהרבי עבר לדינו, לייבל לחש משהו לרבי (כנראה – הודיע שאלו העומדים כאן נוסעים עוד מעט), והרבי פנה לעברינו ובירך אותנו "איר זאלט פארן בשעה טובה ומוצלחת, זאל זיין א הצלחה'דיקע יאר און א תורה'דיקע יאר!" [- שהנסיעה תהיה בשעה טובה ומוצלחת, שתהיה שנת הצלחה, ושנת 'תורה'].

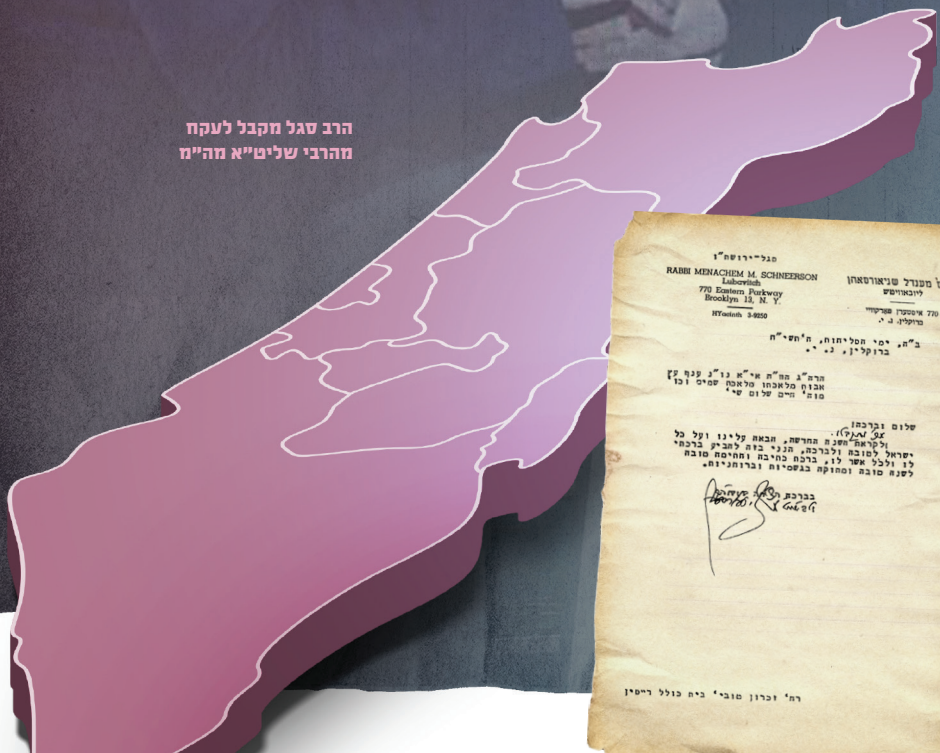
בנין הבית של ארץ ישראל

« קווים לדמותו רבת האנפין
של הגאון החסיד הרב **חיים
שלום הלוי סגל** מירושלים,
אותו מינה הרבי שליט"א מלך
המשיח לנציג האו"ם החסידי
בארץ ישראל.

הרב סגל מקבל לעקח
מהרבי שליטי"א מה"ח

הגל-ירוש"ו
 RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
 Lubovitch
 770 Eastern Parkway
 Brooklyn 11, N. Y.
 Manhattan 5650

מנחם מנדל שניאורסאן
 אייבאריטש
 770 איסטן פארקווי
 ברוקלין 11, נ. י.

ב"ה ימי תולדות ה'תש"ח
 ברוקלין, נ. י.

הרב"ג שליטי"א זצ"ל ע"ה
 אבן מלאכות מלאכת שמים וכו'
 מות' יהיה שלום שי'

שלום וברכה
 צל ועליהו
 ולקחת ונתן תרומה, תבואה ולינו ועל כל
 ישראל לשוב ולברכה תניי בזה לחברי ברכה
 לנו ולכל אשר לנו, ברכה תהיה והחיים טובה
 לשנה טובה ומחוקק בלשמינו וברותיותנו

בברכת
 מנחם מנדל שניאורסאן

רח' זכרון טובי' בית כולל רייסיין

בקשר

עם שמע"צ ושמח"ת מגישים לנו בזאת את דברי ימי חייו של הגה"ח ר' חיים שלום הלוי סגל, אותו מינה הרבי שליט"א מלך המשיח ל'בעל הבית של ארץ ישראל' בהקפות דשמע"צ תשל"א. כמו כן, יש לסקירה אודותיו שייכות גם לכך שעומדים לנו ב'שישים שנה' לביאורי כ"ק אד"ש מה"מ בפירושי עה"ת, אשר למושא הכתבה היה 'קאך' גדול בזה, וכן חיבר ספרים רבים, וכבפנים

בגוף הסקירה לנו מפרסמים בזה מספר מכתבים ודו"חות שכתב הרח"ש לרבי אודות התייסדות בית הכנסת חב"ד בשכונת "מזכרת משה" בירושלים

ר' חיים שלום לקח על עצמו את עול ניהול בית הכנסת, הן בצרכיו הגשמיים והן ביזימת שיעורים והתועדויות. המכתבים מתארים את ימי הבראשית של בית הכנסת בארבעת השנים הראשונות, הקשיים וההישגים, המצוקות והפתרונות בתחילת דרכו החל מימיו הראשון - פסח שני תשט"ו.

המכתבים שלפנינו עשירים בתוכן והם משקפים את מסירותו של רח"ש לעניינים שבקדושה, ובעיקר לדברים הנוגעים לכבוד ליובאוויטש ותפארתה. מתוך שאיפה עזה לגרום לרבי שליט"א מלך המשיח נחת רוח רב, נכתבו הדוחות בצורה מפורטת מבלי להחסיר ולו פרט קטן. כך, יצרו הדוחות כעין צוהר קטן אל חיי יהודי ירושלים בכלל וחסידיו חב"ד שגרו בה בפרט. די אם נציין את הריקוד המאפיין את סיומה של כל התועדות חסידיות. או את ההתרשמות הכללית של יהודי הסביבה מפעולות בית הכנסת, שכדרכם של בתי כנסיות מעין זה לא הצטמצמו לכתלי בית הכנסת בלבד. מתוכן מכתביו של הרבי המובאים גם הם, ניכרת התעניינות רבה בפעולות בית הכנסת

למותר לציין את העובדה שבתקופה בהם נכתבו המכתבים לא הייתה דרך קלה לצלם את המכתבים. אך בזמנו טרח רח"ש להעתיק כל מכתב ככתבו וכלשונו, כך זכינו להחזיק כיום עותק מהמכתבים

האזינים השמימיים

ב'770 בית משיח', ניהל הרבי את כל העניינים השמימיים בדרכו שלו.

ביום שישי ב' דחג הסוכות תשל"א, בשעה 6:50 בערב נכנס הרבי שליט"א מלך המשיח במפתיע להתועדות בבית המדרש הגדול, והורה לנגן שלוש פעמים את ניגון ג' תנועות, ולאחר ניגון הכנה נוסף פתח במאמר דא"ח "הללו את הוי' כל גויים". לאחר המאמר פתח הרבי ואמר כי התועדות זו נעשית בקשר לכניוסם של שגרירי המדינות באומות

נציגי המדינות באומות המאוחדות התכנסו לדיון ממושך שנמשך על פני כמה ימים. כלי התקשורת הרבים צבאו על דלתות אולמות הדיונים בוועידה שנפתחה זה עתה. החלטות גורליות עמדו על שולחנם של שגרירי המדינות, המתח היה בעיצומו.

באותו יום מרחק של שעת נסיעה משם -

כאן הורה הרבי להכריז על הרב חיים שלום סגל מירושלים כ'בעל הבית' על ארץ ישראל. לכולם היה ברור כי אין פה הצגה בעלמא, אלא מינויים שמימיים ברי תוקף.

לאחר שקראו לכל הרבנים שהרבי הורה להם ללכת באותה הקפה ובהם הרב חיים שלום, הכריז הרבי כי בכוח התורה הם הבעלי-בתים על כל המדינות. ההקפה נמשכה שעה ארוכה, כשהרבי עצמו רוקד בכל כוחו עם הניגון "עוצו עצה ותופר" ומעודד בידו הק' את השירה בחוזק

רב והכול בהתלהבות עצומה.

מיד לאחר שמחת תורה ישבו ה'בעלי הבתים' של העולם להתוועדות חסידיית, ודנו בשאלה הרת הגורל: מה מוטל עליהם לעשות כעת? לבסוף, הוחלט ביניהם לעשות כל מה שהרבי ידרוש. כשנכנסו ליחידות נענו ואמרו כי כל מה שהרבי יאמר להם לעשות - הם מוכנים לבצע בפועל.

המינוי אכן נשאר בגדר עניין שמימי שהרבי רצה לפעול בו, והכל הבינו כי דברים בגו. חשובי המשפיעים והעסקנים בארץ הקודש הבינו כי המינוי אינו זמני בלבד, וכי הוא ממשיך גם

”ואז הורה הרבי למנות אנשים שונים ליבעלי הבתים על המדינות השונות בהם: ארצות הברית אנגליה אירופה אוסטרליה ברזיל עירק תימן גרמניה מצרים רוסיה דרום אפריקה ועוד, כשבראשם ארץ ישראלי”

המאוחדות, דבר שמתקיים לא בכדי בחג הסוכות שאז קוראים בהפטרה "ואספתי את כל הגויים".

הרבי הוסיף וגילה כי "בזכות עם ישראל הגויים מקבלים השפעות, וזה פועל על שבעים האומות כאן למטה, שלא יחשבו על היהודים עניינים בלתי רצויים".

האירועים השמימיים לא תמו בכך. ימים ספורים לאחר מכן, בליל שמיני עצרת, שעה שבית המדרש היה מלא מפה לפה באלפי חסידים, קרא

הרבי למכריזי ההקפות - הגבאי הרה"ח ר' משה פינחס כץ ע"ה - ואמר לו שהוא עצמו ינהיג את ההקפה הרביעית; הרבי פתח ואמר כיון שנאמר "יצב גבולות עמים למספר בני ישראל", לכן יכבדו כעת 'בעלי בתים' מהמדינות. וכיון שהכל צריך להיות על פי תורה, יהיו כאלה שיש להם סמיכה או ראשי ישיבות.

ואז הורה הרבי למנות אנשים שונים ל'בעלי הבתים' על המדינות השונות בהם: ארצות הברית אנגליה אירופה אוסטרליה ברזיל עירק תימן גרמניה מצרים רוסיה דרום אפריקה ועוד, כשבראשם ארץ ישראל.

דור שישי מאדמו"ר הזקן

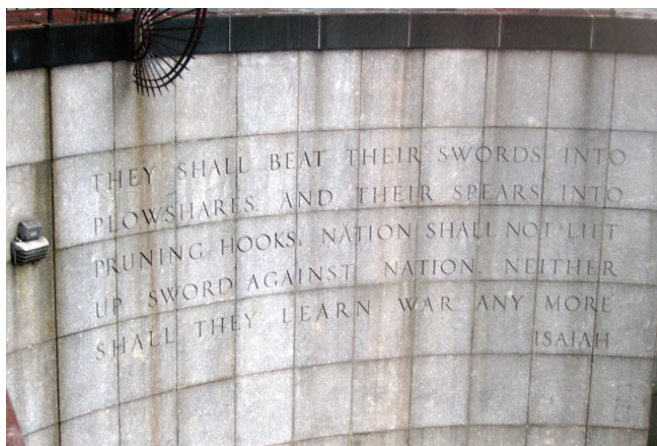
הגאון החסיד ר' חיים שלום הלוי סגל נולד בכ"ז חשון תרע"ח בחברון, לאביו הרב שלמה יהודה הלוי, מראשוני תלמידי התמימים בישיבה בחברון, ולאמו הרבנית הצדקנית מרת יוכבד - דור חמישי לאדמו"ר הזקן (בכמה מכתבים הרבי כותב לו את התואר 'דור שישי לאדמו"ר הזקן'...).

נקרא על שם זקנו, הרה"צ המקובל רבי שלום סגל מפודהייץ (צפת) זצ"ל הנודע בשם 'ר' שלום פודהייצר', אבי אביו הרה"ח שלמה יהודא סגל ע"ה, אשר נפטר חודש וחצי לפני הולדתו, בערב חג הסוכות של אותה שנה.

בילדותו עברו הוריו להתגורר בירושלים, ונכנס ללמוד בת"ת וישיבת 'עץ חיים'. כבר מילדותו נודע כמתמיד עצום. על מידת התמדתו אפשר ללמוד מכך שעבר על כל התנ"ך עם פירוש רד"ק, בקביעות שהייתה לו לעשות כן בכל אותן דקות שבהם המתין מספר רגעים להכנת האוכל...

בהיותו כבן 11 זכה לראות את פני כ"ק אדמו"ר הריי"צ, בעת ביקורו המפורסם בירושלים. יחד עם אביו הלך אל בית המלון בו התאכסן אדמו"ר הריי"צ, כדי להקביל את פניו.

ימי בחרותו עברו עליו כעל יתר בני ירושלים באותה תקופה, בדחקות ובעוני. בביתו שרר רעב נורא, אך הוא שקד על לימודיו כימים ימימה. בגיל שש עשרה איווה למושב לו את בית הכנסת "באר שבע" בשכונת "בית ישראל", שם עבר על כל הש"ס ארבע

לימים הבאים ומדי פעם עלו לביתו של הרב חיים שלום סגל בירושלים כדי להתייעץ עמו בכל העניינים הנוגעים לשטח שב'בעלותו'.

בין העולים להיוועץ עמו היו הרב זושא וילימובסקי 'הפרטיזן' ע"ה, והרב משה ירוסלבסקי ע"ה.

מי היה הרב סגל, ובמה התייחד בכך שהרבי בחר דווקא בו מבין כל החסידים מאה"ק להיות 'בעל הבית על ארץ ישראל'? בשורות הבאות נשתדל לענות על שאלות אלו, ולנסות לגעת

"שם עבר על כל הש"ס ארבע פעמים" - בית הכנסת 'באר שבע' כיום.

פעמים. בימי התעלות אלו קיבל על עצמו במשך שנה וחצי תענית דיבור. כך שפרט לדברי תורה, היה מתבטא באמצעות פתקים בלבד.

העמיד הרבה תלמידים

את חינוכו החסידי-חב"די ניק בביתו ובבתי המדרש החב"דיים בירושלים, בחברת התמימים עמם למד חסידות. בהגיעו לפרק 'האיש מקדש' נשא לאשה את בתו של הרה"צ רבי נחמיה חשין ז"ל (מייסד בית הרפואה 'ביקור חולים'), הרבנית פרומא אסתר ע"ה.

למרות שחמיו היה מצאצאי תלמידי הגר"א ואף הלך בדרכם, הוא הקפיד לקחת חתנים חסידיים באומרו כי "רק החסידים יחזיקו את האידישקייט".

לאחר נישואיו, החל ללמוד הוראה ודיינות במכון הנודע לתהילה 'הרי פישל' בירושלים. במשך חמש שנים שקד בלימוד מעמיק, בו האברכים ליבנו סוגיות הלכתיות סבוכות. בתום חמש השנים, הוא עמד בהצלחה בסדרת מבחנים והוסמך להוראה ודיינות.

הרב סגל בהתוועדות הרבי מלך המשיח (ראשון מימין)

”בגיל שש עשרה איווה למושב לו את בית הכנסת באר שבע” בשכונת בית ישראל, שם עבר על כל השי”ס ארבע פעמים. בימי התעלות אלו קיבל על עצמו במשך שנה וחצי תענית דיבור. כך שפרט לדברי תורה, היה מתבטא באמצעות פתקים בלבד”

הרבנים-דיינים החדשים החלו לחפש לעצמם משרות ראויות, אולם הרב סגל ידע שבכדי להתמנות לרב או דיין, יצטרך הוא להעתיק את מקום מגוריו אל מחוץ לירושלים, והוא ביקש להישאר בירושלים כדי שילדיו יקבלו חינוך על טהרת הקודש. כך שלא הסכים לקבל הצעות קוסמות של משרות רבנות ודיינות. כך למשל, הגאון רבי יוסף צבי הלוי זצ"ל גאב"ד תל אביב-יפו השתוקק מאוד לצרפו לבית דינו, בהתבטאו עליו ביטויי התפעלות מחמת ידיעותיו הרחבות והבנתו המעמיקה, אך הוא סירב לעבור לתל-אביב מהטעם המוזכר, וחזר לחבוש את ספסלי בית המדרש.

לאחר קרוב לעשר שנות לימוד, מונה הרב סגל למגיד שיעורו בישיבת 'עץ חיים' בה למד בצעירותו, שם הרביץ תורה במשך קרוב לשלושים שנה.

בהירות הלימוד ויראת השמיים שלו, היו לו לקו מנחה בהרבצת התורה שלו לתלמידיו. שייטתו המיוחדת הייתה להביא את התלמיד לדעת להכין בכוחות עצמו דף גמרא עם רש"י ותוספות, וכן מפרשים - ראשונים ואחרונים.

מפורטות.

היה מסור ונתון בכל ליבו ונפשו להוראותיו של הרבי, ובייחוד עסק במסירות במבצע תפילין מדי יום ביומו בקור ובחוס, בשלג ובכפור, היה הולך לכותל המערבי כל יום בהפסקת הצהריים שלו בישיבה ושם מניח תפילין, ובנועם הליכותיו ובאור זיו פניו הצליח לקרב יהודים לאביהם שבשמים.

חרף סדר יומו העמוס של ר' חיים שלום ע"ה, מעולם לא ויתר על "מבצע תפילין". רבים זוכרים אותו מניח תפילין ליהודים ברחבת הכותל המערבי בשעת צהריים מדי יום, בשלג ובקור כמו ביום שרב.

ההקפדה היתרה של הרח"ש על קיום "מבצע תפילין" מדי יום, החלה כאשר בשנת תשכ"ח קיבל מהרבי מכתב, ובו ציין הרבי, כפי שהיה הרבי מציין באותה תקופה בכל איגרותיו: "בטח עוסק במבצע תפילין". מאותו יום, התמסר ל"מבצע תפילין" בכל ליבו ונפשו...

כיצד אכן מצא זמן לכך? התברר כי מדי יום בשעת הפסקת הצהריים בישיבה היה הולך לביתו, כדי לסעוד את ליבו, ולאחר מכן היה מבקר אצל אמו הקשישה שחיה לבדה. הוא ויתר אפוא על ארוחת צהרים שלו, ומהישיבה נסע היישר לכותל המערבי שם הניח תפילין שעה ארוכה, לאחר מכן קיים מצות כיבוד הורים וחזר ללמד בישיבה מבלי לאכול... (מפי בנו, המשפיע ר' י"י סגל).

למרות הזמן הקצר שעמד בדוכן התפילין, היה ר' חיים שלום משוחח עם יהודים בענייני יהדות, ומעורר אותם להתקרב לחיי תורה

”רבים מתלמידיו מעידים כי הם חייבים לו רבות על כך, שלימדם והורה להם דרך סלולה וישרה בלימוד התורה”

הרב סגל

למרות היותו גאון ובקי עצום, כאשר היה לומד עם תלמידיו את הסוגיה, היה נדמה כאילו הוא לומדה לראשונה בחייו. הוא היה קורא קטע ומבהיר את הקושי שבסוגיה, ולאחר מכן מבקש מאחד התלמידים להסביר את הנלמד. אחר כך היה מכוון את התלמידים לעיין ברש"י ותוספות כדי להבינם כראוי, כל זאת תוך ליבון משותף של הסוגיה הנלמדת. הוא היה

מעודד אותם גם לנסות לתרץ ולחדש בכוחות עצמם.

בנו, הרב בנימין זאב סגל, שהיה גם הוא מתלמידיו של אביו, מספר כי "אין תלמיד שלמד אצל אבא ואינו יודע לפתוח דף גמרא וללמוד אותו בכוחות עצמו".

רבים מתלמידיו מעידים כי הם חייבים לו רבות, על כך שלימדם והורה להם דרך סלולה וישרה בלימוד התורה. תוך התלהבות עילאית, היה מעמיק ומתעלה בכל דרכי העבודה בעבודת ה' בתורה עבודה וגמ"ח. ר' חיים שלום עסק בשקידה גם בלימוד חכמת הנסתר והזוה"ק.

מקושר לרבותינו נשיאנו

ר' חיים שלום היה דבוק בלב ונפש בכ"ק אדמו"ר הריי"צ נ"ע ולאחר יו"ד שבט תש"י, התקשר לכ"ק אד"ש מה"מ ברמ"ח ושס"ה, וזכה ממנו לקירובים רבים ונעלים כאשר ביקר בבית-חינו. במשך השנים הפנה לרבי שאלות בכל עניין ועניין בחייו, וזכה לתשובות והדרכות

מנימוקים שונים.

גם בשנים בהם שרר בארץ מחסור במוצרי מזון, ומארצות הברית נשלחו חבילות מזון מיוחדות, בהם היו גם קופסאות שימורים של בשר בכשרות מהודרת – לא הכניסם לפיו.

חומרה נוספת שקיבל על עצמו – לא לטלטל בשבת גם במקום בו ישנו עירוב. על חומרה זו הוסיף חומרה יתירה – לא לצאת לרשות הרבים עם משקפים בשבת (הרב סגל היה זקוק למשקפיים), שמה יסירם ויבוא לידי טלטול!

שקדנותו בתורה הייתה מפורסמת. למד את תורת החסידות לעומקה ולרוחבה, אבל מרוב צניעותו, רק לאחר פטירתו נודעה הקביעות שהייתה לו ללימוד כתבי האר"י ז"ל, עם שניים מהצדיקים המקובלים

בירושלים.

התעסקותו בהפצת המעיינות, ביחוד בהפצת תורתו של הרבי מה"מ, הייתה בלהט של קדושה. הרביץ תורה וחסידות, והגדיל לעשות נפשות ולקרבים לרבי שליט"א.

מייסד בית כנסת

ומצוות. פעם, בעומדו בדוכן התפילין, פגש בעורך העיתון 'טאג מארגן זשורנאל' (שיצא לאור בארצות הברית) – מר ארטור ל. דז'קובס, להניח תפילין. בתחילה הלה סירב, אבל הרב סגל לא הרפה, עד אשר הפשיל את שרוולו. כשעורך העיתון חזר לארצות הברית, כתב הוא בעיתונו טור על החוויה שעבר, יחד עם תמונתו שהוא מניח תפילין עם הרב סגל (מפי הנ"ל. וראה מסגרת).

פרוש קדוש, למדן ומפייץ

יראתו שקדמה לחכמתו התבטאה בין השאר בתפילותיו וברכותיו שהיו תמיד במתינות בדקדק ולמופת, בזהירותו המופלגת בשמירת הלשון ולימוד זכות על הזולת ובכלל באהבת הבריות. תמיד היה מציין את מעלותיו של כל אדם ואפילו בפשוטי-העם היה מוצא נקודת זכות. הוא קירב כל מר נפש, ורבים סעדו על שולחנו בשבתות ובחגים, ובהמשך לזה התקרבו ליהדות.

על עצמו היה מדקדק ביותר ולפעמים עד כדי פרישות. כך למשל מיום עומדו על דעתו לא טעם בשר בקר, בגלל חומרות שהחמיר על עצמו בהלכות ניקור, וזאת במידה יתרה של הצנע לכת, כשהוא עוטף את סירובו בנימוקים

בית הכנסת 'בית יהודה' כיום

אחרי דרך מבוא השלום והברכה כיאות לכ"ק, אבוא לבשר טוב כי זכינו ב"ה ונתייסד פה בסביבתינו – שכונת "מזכרת משה" – ביהכנ"ס לחסידי חב"ד, וביום פסח שני עש"ק פ' אמור החילוננו להתפלל בו, לע"ע רק בשבתות ובחגים. חסרון ביהכ"נ משלנו במקומנו הי' נרגש מאד, כי רק יחידים היו מכתתים רגליהם לשכונת "מאה שערים" הרחוקה ממנו מרחק רב, כדי להתפלל בין אנ"ש, אבל רובם היו מתפללים בבתי כנסיות המקומיים.

ואף שבזמן האחרון בא שינוי לטובה בהתייסדות הביהכ"נ בשכונת "שערי חסד" שאינה רחוקה כ"כ מאתנו, בכל זאת רבים לא נהנו לאורה, כי המקום שבו נמצא הביהכ"נ קטן מלהכיל יותר ממנין אחד, והחדר חסר אור ואויר במדה מספיקה, וזה גרם שלא כולם באו להתפלל בו, ועתה יש לקוות שישתנה המצב בהרבה, וכן אפשר לראות כבר מעכשיו את ההתעוררות הגדולה שקמה בין אנ"ש – וגם אפילו אצל רבים שלא היו במחנינו עד עתה – לרגלי הקמת ביהכ"נ זו, כפי שזה משתקף בכתבה שהופיעה בעתון "המודיע" מיום אתמול, שהנני מצרף למכתבי זה.

ביהכ"נ זו נבנתה לפני ששים ושש שנה (בשנת "בונה ירושלים") למקום תפלה ולשם ת"ת, ונקראה בשם "בית יהודא". נוסח התפלה הי' כל הזמן אשכנזי, ותשב"ר מת"ת "עץ חיים" למדו שם, ורק לפני כשנה בערך נתבטל המנין, והלימודים נפסקו עוד הרבה לפני זה, כי עברו ללמוד במרכז עץ חיים אשר בשכונת "מחנה יהודא". ומכיון שלת"ת עץ חיים הי' הזכות ללמוד שם, הוצרכנו לנהל מו"מ עם הנהלת עץ חיים להרשות לנו להתפלל בו, וזה נתקל מהם כמעט בסירוב מוחלט, ורק כאשר התערב בדבר הר"ז ריבלין הי"ו שהוא ניהל את המנין שם הרבה שנים, ודרש מהם מחזקה שימסרו לנו את המקום כדי להתפלל בו, הוכרחו להכנע.

אמנם הציבו לנו כמה תנאים ודרשו ממנו לחתום על כתב, (א) שהרשות נתונה לנו רק למשך חצי שנה, ורק כאשר יתרצו עוד יתנו לנו להמשיך הלאה. (ב) הרשות הוא רק לשבתות וחגים. (ג) אם יבואו בתוך הזמן מנין מתפללים

חניד

ר' חיים שלום היה ממייסדיו של בית-כנסת חב"ד "בית יהודה" בשכונת מזכרת משה בירושלים, וכל ימיו דאג להגדיל ולטפח את בית הכנסת לשם לתהילה ולתפארת. הוא נטל על עצמו את עול ניהול בית הכנסת, הן בצרכיו הגשמיים והן בארגון שיעורים והתוועדויות.

בהקשר לכך ניהל חליפת מכתבים ארוכה עם הרבי. מכתביו מתארים את ימי הבראשית של בית הכנסת, הקשיים וההשיגים. אלו מכתבים עשירים בתוכן ומשקפים את מסירותו לעניינים שבקדושה ולתפארת ליובאוויטש. מתוך שאיפה בעזרת לגרום לרבי נחת-רוח, כתב הרח"ש את הדו"חות בצורה מפורטת עד לפריטים הכי קטנים וזכה גם לתשובות ולעידוד רב מהרבי.

בית הכנסת הוקם ב'פסח שני' תשט"ו, היכן שנצבו תיבות ריקות של תלמוד תורה 'עץ חיים'. הוא השיג את אישור הנהלת הת"ת, ובית הכנסת נפתח. ברבות השנים הוא דאג להרחיבו ולשפצו עד שהפך לבית כנסת מפואר, שהכיל מתפללים רבים.

וכך כתב רח"ש לרבי מה"מ, זמן לא רב מאז פתיחת בית הכנסת:

אל מעלת כ"ק אדמו"ר שליט"א

נוסח אשכנז וירצו בביהכ"נ להתפלל בו, נצטרך לפנות את המקום.

התנאים הללו אף שקשה ה' לנו מאד לקבלם ורבות נתיישבנו ע"ז, בכל זאת הוחלט לבסוף לחתום עליהם באין מוצא אחר, כי לבד שבלי זה לא הרשו לנו להכנס שם, לקחנו גם בחשבון כי ע"י ביהכ"נ זו קיים ביהכ"נ גדול ג"כ בנוסח אשכנז, ושם אין להם מנין כל השבוע ורק בשבתות ובחגים בא מנין מצומצם להתפלל ויש סיכויים רבים שגם ביהכ"נ זו תפול לידנו בעזה"י, לכן מכל הבחינות טוב יותר שנה' בפנים מלעמוד בחוץ, וכן עשינו.

ועתה הננו מצפים לרחמי שמים שנצליח במפעלינו וכבוד שמים יתרבה על ידינו, וברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א תלונו לרומם ולהאדיר קרן התורה והחסידות, כפי שהורונו רבותינו הק' נוחי נפש נבג"מ זיע"א.

קבענו תיכף בכניסתינו שיעור דא"ח ללמוד בצוותא בליקוטי תורה פ' השבוע, כעשרים רגע בע"ש לפני קבלת שבת, וכשלושת רבעי שעה בשב"ק בוקר לפני התפלה, ואף שסדר הלימוד שלפני קבלת שבת אינו נמשך אלא זמן מועט, בכל זאת כמעט שהננו גומרים עם צאת הכוכבים, ולכן יש מערערים הטוענים שיותר טוב לקבוע השיעור אחר קבלת שבת, וכמו שיש נוהגים כמה בתי כנסיות של אנ"ש פה בירושלים. והוחלט לשאול פי כ"ק אדמו"ר שליט"א בזה, ובכלל נבקש

99
יַעֲתָה הַנְּנוּ
מִצְפִּים לְרַחֲמֵי
שָׁמַיִם שֶׁנִּצְלִיחַ
בְּמַפְעֵלֵינוּ וְכִבּוּד
שָׁמַיִם יִתְרַבֶּה עַל
יְדֵינוּ, וּבְרַכַּת כִּיִּק
אֲדַמּוּיֵר שְׁלִיטֵיִא
תְּלוּנוּ לְרוֹמֵם
וְלִהְיֵה קֵרן
הַתּוֹרָה וְהַחֲסִידוּת,
כְּפִי שֶׁהוֹרוּנוּ
רַבּוֹתֵינוּ הַקֵּי
נוֹחֵי נַפְשׁ נִבְגִיִּמ
זִיעֵיִא

להורות לנו סדר מסודר בכל הענינים הקשורים לסדרי ומנהגי התפלה, וכן בקביעת שיעורי דא"ח, הכל כאשר לכל, וכאשר יורנו כ"ק כן נעשה ונשמע.

בשבת שעברה הזמנו לכבוד המאורע את האורחים הנכבדים הרב ש.ג. ששונקין שליט"א והרב ע.ז. סלונים שליט"א, ואחר התפלה נערך קידושא רבא והתועדות והשמחה היתה רבה.

אחר מנחה קיימנו סעודה שלישית בביהכ"נ והר"ש יעקובוביץ הי"ו חזר על מאמר דא"ח והקהל הקשיב בהתענינות גדולה. במוצש"ק הוזמן הקהל לסעודת מלוה מלכה אשר נערך בביתו והקריא כמה שיחות קודש וכל הקהל ה' במצב רוח מרומם.

ועתה אין לנו אלא לבקש את ברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א שיעורר רחמים לכונן את מעשה ידינו ואור החסידות יתפשט לכל המון

RD
רדיו אודות

להתפלל בביהכ"נ הגדולה וסמוכה אשר כתבתי אודותה במכתב הקודם, ורשות ניתן לנו מאת גבאי ביהכ"נ זו להתפלל בו בימי החול, ואף שהענין כרוך עוד בקשיים פנימיים כי עדיין אין לנו מנין מתפללים קבועים לימי החול – שקבענוהו לשעה 7.30 בקר – בכל זאת לא רצינו לדחות הדבר יותר מכמה נמוקים, ותקוננו תאמצנו כי בהמשך הזמן יסתדר המנין בכי טוב, ושנוכל להתפלל במקום אחד גם בשבתות וגם בימי החול לשמחת לבב כל אנ"ש המחכים ליום זה בקרוב.

ועתה ברצוני למסור סקירה קצרה על הפעולות שנפעלו וכן על השיעורים שנקבעו בביהכ"נ שלנו במשך חדשיים לקיומה. לבד השיעור בלקוטי תורה הנלמד לפני קבלת שבת ולפני התפלה בשב"ק בבקר, הוקבע משבת מברכין תמוז שיעור גם בתניא ובשו"ע הלכות שבת לאדמו"ר הזקן, שעה וחצי לפני תפילה מנחה. בכל שב"ק מתקיים סעודה שלישית בביהכ"נ ואחד מתלמידי ישיבת "תורת אמת" חוזר על מאמר דא"ח. בזמן האחרון נטל עליו תפקיד זה הרב יעקב אורנשטיין שי' והוא ממלא בהצלחה. בשבת מברכין נאמר כל התהילים בהשכמה ומשתתפים בה גם מתושבי הסביבה. אחר התפלה מתקיים קידוש והתוועדות אנ"ש

בית ישראל לקרב לבם של ישראל לאביהם שבשמים,

וביחוד אבקש לעורר רחמים עלי כי הטל עלי עול הנהגת בית הכנסת זו ולמידת השיעורים, ואני זקוק להתחזקות כפולה בגו"ר שאצליח בכל הענינים ולא אכשל בהם, הן בהדרכה והן בלימוד השיעורים, ופירותי יהיו פרי ברכה המשמח אלקים ואנשים אמן ואמן.

והנני משתחוה מול הדר"ק ואצא ואומר שלום בחתימה

חיים שלום בן יוכבד.

”הר”ר שמעון יקובוביץ שי' חזר על מאמר דא"ח והר”ר דוד גולדברג שי' הקריא שיחת י"ב תמוז תש"ח, ועד שעה מאוחרת במוצש"ק הסבנו יחד בשמחה רבה. החגיגה בכלל השרתה התרוממות הרוח וגרמה להתענינות בכל הסביבה”

רו"חות מפורטים ומרתקים

במענה על כך קידם הרבי בברכה את דבר הקמת הביהכ"נ לאנ"ש בשכונת "מזכרת משה", אמנם הביע את מורת רוחו מההגבלות בכללן וביחוד מזה שלא ניתן להם רשות לכל הזמן, אלא רק לשבתות וחגים, והטיל עליהם

לחפש השתדלות ודרכים איך לתקן הדבר.

ועל כך מבשר רח"ש במכתבו זה:

העתק

בעזה"י יום ב' י"ד תמוז תשט"ו, פיעה"ק ירושלים תובב"א

לכ"ק אדמו"ר שליט"א, שלום וחיים עד העולם.

אחרי מבוא השלום והברכה, ..

הנה אוכל לבשרו כי בעזה"י כבר הוקם המנין לימות החול וממש ביום קבלת המכתב – י"ג תמוז יום הגאולה של כ"ק אדמו"ר – מהרי"צ זצוקלה"ה נבג"מ זיע"א – התחלנו

שיחיו.

למעלה מן הטבע,

וכל המשתדלים בזה וכת"ר בתוכם, אשרי חלקם וכמרו"ל נוטלים חלק בראש".

"באו מקרוב ומרחוק להתפלל איתנו"

לפנינו דו"ח רח"ש על חגי תשרי:

העתק

בעזה"י יום ג' כ"ה לירח האיתנים תשט"ז לפ"ק. פניה"ק ירושלים תובב"א.

לכ"ק אדמו"ר שליט"א, שלום וחיים עד העולם.

בהלל והוד' לה' באתי לבשר לכ"ק על הרחבת הבהכ"נ שלנו בשכונת "מזכרת משה". כידוע הכיל הבהכ"נ רק חדר אחד קטן והמקום

במיוחד יש לציין חגיגת יום הגאולה שהוחג בביהכ"נ בשב"ק י"ב בתמוז ברוב פאר והדר, ובו השתתפו כארבעה מנינים כ"י והרבה צבאו מבחוץ ע"י הפתח והחלונות. ערכנו סעודה שלישית חגיגית ובה נאם הרב הגאון ר' ש.י. זווין שליט"א בנאום רב תוכן על ערך היום וציין את גדלות כ"ק אדמו"ר בעל השמחה זיע"א בהפצת תורה וחסידות בכל מקומות מושבי בני ישראל.

כן נאמו הר"ז ריבלין הי"ו שלקח חלק פעיל ביסוד הבהכ"נ והר"ד שקלאר הי"ו שבביתו מתקיים המנין בשכונת שערי חסד. הר"ר שמעון יקובוביץ שי' חזר על מאמר דא"ח והר"ר דוד גולדברג שי' הקריא שיחת י"ב תמוז תש"ח, ועד שעה מאוחרת במוצש"ק הסבנו יחד בשמחה רבה. החגיגה בכלל השרתה התרוממות הרוח וגרמה להתענינות בכל הסביבה.

אני מודה להשי"ת על שזכני לקחת חבל בכל הפעולות הללו, ואני תפלה שיוזכו גם הלאה להמשך ביתר שאת לפאר מקום מקדשנו המעט, ולהרבות פעלים לתורה ולחסידות כרצונו וכרצון יראיו רבותינו הק' נבג"מ זיע"א ולהבדיל לחיים ארוכים כ"ק אדמו"ר שליט"א, ובמהרה יקיים בנו ברכתו שכתב בסיום מכתבו: "ויה"ר אשר חפץ ד' בידם יצליח שיהי' בית הכנסת זה בית תפלה ובית תורה (הנגלה והנסתר) - ממנו תצא אורה בכל הסביבה ובעיקר לבתי החברים והמתפללים הם וב"ב שי' הן בגשמיות והן ברוחניות". אמן כן יאמר ה'.

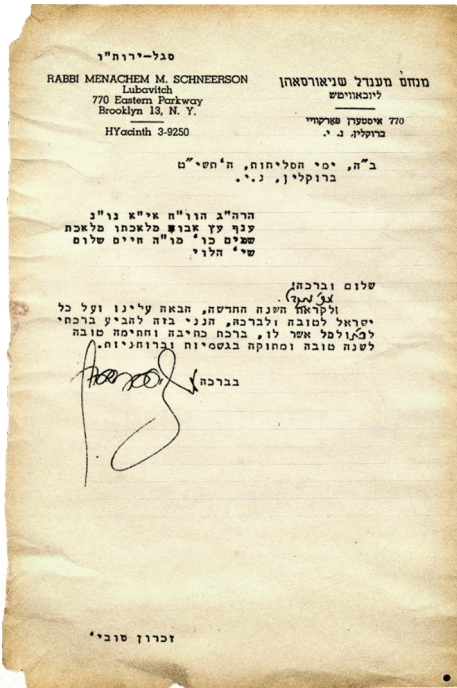
בזה אני מסיים את מכתבי, ובתקוה להשיעי ולבשר אך טוב. אני חותם את שימי

חיים שלו' סג"ל בן יובכד.

על כך השיב הרבי: "שמחתי במ"ש [במה שכתב] שהתחיל לסדר ענייניהם בבית הכנסת שבסמיכות להם, ובודאי יתוספו בכל העניינים באיכות ובכמות. ובפרט שכפי מכתבו - סידרו כמה שיעורים בנגלה וחסידות.

"ביחוד נעם לי לקרות ע"ד חגיגת יום הגאולה, ויה"ר שימשיכו ההתעוררות על כל השנה כולה, ובמילא תומשך גם השמחה על כל השנה, ושמחה פורץ גדר להמשיך להצליח

א' ממכתבי הרבי לרב סגל

בהתרת נדרים של כ"ק אד"ש מה"מ (ראשון מימין).

משלשה מנינים כ"י, בעלי התפלות היו הרה"ח ר' חיים דוד שיח' חיימסון – מוספים, והרה"ח ר' שמעון שיח' יקובוביץ – שחריתים. כל הקהל נהנה מאד מנועם תפילתם, וביחוד משכה תפלתו של ר' חיים דוד שיח' קהל גדול שבא מקרוב ומרחוק להתפלל אתנו.

בעל התוקע ה"ה הרה"ח דוד נחמן שיח' קירשנבום, והמקריא ה"ה הר"ר שמעון הנז' הנ"ל בעל השחרית. כן התוועדנו ביום אדר"ה לפנות ערב בראשות הרה"ג והרה"ח ר' ש.ג. ששונקין שיח'י, וכן ביום בדר"ה ובו חזר הר"ש יקובוביץ הנז' מאמר חסידות, גם בשבת שובה בא הרש"ג ששונקין במיוחד להתפלל אצלנו וחזר מאמר דא"ח לפני התפלה.

מיום א' דסליחות התחלנו להתפלל בביהכ"ג המורחבת גם בימות החול (המנין בימות החול הוקם ביום י"ג תמוז העבר בביהכ"ג הסמוכה,

”**עבר עלינו שמחת תורה בשמחה רבה והתעוררות פנימית, ההקפות עוררו בלב כל אחד ואחד את הנקודה הפנימית שבלב, ומכל הסביבה נתקבצו לחזות בשמחתינו ולהשתתף בה. כולם ציינו את ההקפות שלנו כשיא השמחה בכל הסביבה, ויהי"ר השמחה בכל השנה”**

ה' צר ובפרט לימים הנוראים שהיו ממשמשים ובאים, ולכן הוכרחנו להרוס קיר פנימי המפריד בין ביהכ"ג שלנו להחדר השני שבו למד מלמד תשב"ר מת"ת "עץ חיים", וכך הרווחנו שנינו, אנו בביהכ"ג גדולה והוא במקום לימוד נרחב. בהוצאות ההריסה השתתפנו אנו והנהלת עץ חיים בסך הכולל של מאתיים וחמישים ל"י.

כן סדרנו מקום מיוחד לעזרת נשים וסיידנו וצבענו הכל מחדש, וגם תאורה חשמלית יפה נסדר ונערך במקום מנדבת לבם של משפחת חיימסון, ועוד שאר תיקונים שונים, וסכום ההוצאות הסתכם על חשבונינו קרוב לשלש מאות ל"י. מזה קיבלנו תמיכה מכולל חב"ד בסך חמישים ל"י ושמונים ל"י בהלוואה, והשאר השתתפו אנ"ש מתפללי ביהכ"ג.

בימים הנוראים התפללו במקום יותר

הרבה על אנ"ש הנ"ל ולהרגילם לבוא. כן הי' אפשר לסדר מעין ספר' להשאלת ספרים כאלו. וזה הי' מרומם את רוחם ומקרבם לחסידות.

והנני מסיים את מכתבי בתקוה לבשר ולהשמיע אך טוב.

חיים שלו' סג"ל בן יוכבד.

”רבים צבאו גם מבחוץ על יד החלונות”

לפנינו מכתב רח"ש ובו דו"ח אודות התוועדות י"ט כסלו בבית הכנסת:

בעזה"י יום כ"א כסליו תשט"ז לפ"ק. פעיה"ק ירושלים תובב"א.

לכ"ק אדמו"ר שליט"א, חיים ברכה ושולם עד העולם.

הנה באתי לערוך לפני כ"ק מהנעשה בביהכ"נ שלנו ב"מזכרת משה", וכן לספר איך שעבר עלינו יום הבהיר י"ט כסליו יום גאולת רבינו הזקן נב"מ זיע"א.

חגיגת י"ט כסליו נתקיימה בביהכ"נ שלנו במוצש"ק בשעה שבע בערב בעריכת סעודת "מלוה מלכה" חגיגת לכבוד היום, כמה ימים לפני זה התחלנו בהכנות ושלחנו הזמנות לרבנים, אנ"ש וכן לאישים בעלי חוגים שונים להשתתף בשמחתנו, וכן נתפרסמו מודעות

כאשר הודעתי במכתבי הקודם) ועד עתה לא הי' לנו שום הפרעה מצד הנהלת עץ חיים, ובתקוה שגם בעתיד לא יפריעו לנו להתפלל בימות החול הננו ממשיכים להתפלל בו יום יום.

ואף שאנו מתלבטים בקיבוץ המנין בימות החול כי א"א לקבוע שעה הרצוי' לכל בכלל שבעלי העסק מקדימים להתפלל ויושבי אהל מאחרים, הננו מתאמצים בכל זאת לא לבטל אף יום אחד מלהתפלל בביהכ"נ שלנו. אמנם מהיום יש לציין בשמחה רבה כי בעזה"י יש לקוות שישתנה המצב לטובה, כי החל מהיום הוקבע שיעור בגמרא במס' ביצה משעה 4.45 לפנות בקר עד שעה 5.45, ובשעה 6 זמן תפלה. השיעור נלמד ע"י הרה"ג והרה"ח ר' אברהם שיח' גולדברג, והשיעור כבר קיבץ סביבו מנין אנשים שבאו להשתתף בו, ובעזה"י יש סכויים להרחבתו, ועי"ז יפתר ממילא קושי המנין בימות החול.

אור ליום ד' בחוה"מ סוכות התוועדנו יחד בשמחת בית השואבה בסוכתו של מו"ח הרב נחמי' חשין שליט"א בראשות הרב ששונקין הי"ו ובהשתתפות רבים מבני ישיבת תורת אמת, והשמחה היתה גדולה ההשפעה על כל הסביבה היתה כבירה. כן עבר עלינו שמחת תורה בשמחה רבה והתעוררות פנימית, ההקפות עוררו בלב כל אחד ואחד את הנקודה הפנימית שבלב, ומכל הסביבה נתקבצו לחזות בשמחתנו ולהשתתף בה. כולם ציינו את ההקפות שלנו כשיא השמחה בכל הסביבה,

ויה"ר שנזכה להמשיך השמחה בכל השנה.

לבסוף

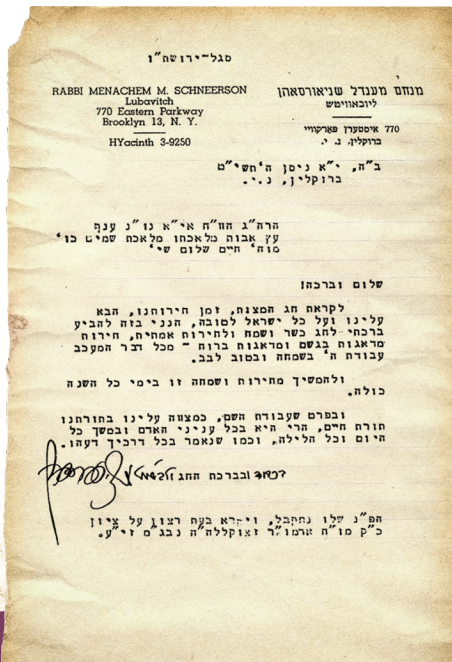
עלי לציין את המחסור הגדול בספרי הלכה וחסידות בביהכ"נ שלנו. ואילו הי' לנו ספרים אלו וכן ספרי השיחות כפי הצורך הי' אפשר להשפיע

הרה"ח ר' שמעון הנז' נשאר עוד עם קבוצת צעירים והתוועד אתם עד לשעה שלש בלילה, ובזה נסתיים מסיבה חגיגית זו שהיתה לשיחת היום בכל הסביבה ומחוצה לה. ויה"ר שרשפי ההתעוררות יתמידו וימשכו גם לכל השנה, ונתברך כולנו בשפעת אור וחיים לעבוד את עבודת בוראינו עבודה תמה ולעשות נחת רוח לפניו, אמן.

ועתה באתי להודיע לכ"ק על פעולה טובה שנפעלה בעזה"י ע"י בני בנימין זאב שי' בן פרומא אסתר, שהוא כעת כבר תריסר לאויוש"ט. עוד בחדש אדר העבר הוקם על ידו חברת תורה ותהילים בשם "שירת דוד". תפקיד חברה זו הי' לקבץ בסביבתינו את כל הנערים בני גילו וכן היותר קטנים ולאמר בצוותא ובחבורה ביום שב"ק מזמורי תהילים, ואח"כ לחזור על לימודיהם שלמדו במשך השבוע. מתחילה לא הי' לו ביהכ"נ קבוע לזה, והי' גולה ממקום למקום, אבל מאז שהוקם ב"ה ביהכ"נ שלנו הוקבע

א' ממכתבי הרבי לרב סגל

”הקהל נתפזר עם רושם אדיר מכל הדברים וההתעוררות שהושמעו כאן. הרה"ח ר' שמעון הנז' נשאר עוד עם קבוצת צעירים והתוועד אתם עד לשעה שלש בלילה, ובזה נסתיים מסיבה חגיגית זו שהיתה לשיחת היום בכל הסביבה ומחוצה לה”

בבתי כנסיות שבסביבה מקרוב ומרחוק.

בשעה הקבועה נתמלא הביהכ"נ מפה לפה ורבים צבאו גם מבחוץ ע"י [על יד] החלונות. כל הקהל הסבו לסעודה זו שנערכה בטוב טעם, ואשר בה השמיעו את דבריהם מענינא דיומא הרה"ג והרה"ח ר' שלמה יוסף שי' זיון ור' שמר' נחום שי' ששונקין. כל הקהל הקשיב קשב רב לדבריהם שנאמרו מתות השראת קדש חגיגית שהושרתה על ידם גם על כל הנוכחים. כן נשא את דברו הרה"ג ר' אברהם שיחי' גולדברג מגיד שיעור הגמרא בביהכ"נ, אשר קרא לכל

הקהל לקחת חלק בלמוד השיעור הנלמד יום יום באשמורת בקר לפני התפלה.

כן נאמו הרה"ח ר' יצחק שי' נאה, והרב ר' משה פרוש שליט"א סגן ראש עיריית ירושלים. האחרון התריע על המצב העגום של החינוך התורני במדינתנו וקרא לכל אנשי חב"ד הפעילים לצאת ברחבי הארץ ולערוך מסיבות כאלו, ועי"ז לקרב את לב כל בני הנוער לתורה ולי"ש.

הרה"ח ר' שמעון שי' יעקובוביץ נתכבד בקריאת מגילת י"ט כסליו וכל הקהל הקשיב בהתענינות מרובה. חוץ מהנואמים והנז' נוכחו באולם ביהכ"נ כמה וכמה אורחים חשובים, ביניהם הרה"ח ר' זליג שי' סלונים מנהל כולל חב"ד, הרב הג' ר' ארי' לויך והשופט לשעבר מר גד פרומקין ה"ו, המתייחס לנצר מגזע חב"ד. בין כל נאום ונאום הושרו ניגוני חב"ד המלבבים וקול השירה והריקודים בקעו בחוץ עד למרחוק.

ככה הסבו כל הקהל עד לשעה שתים עשרה וחצי בלילה, ואחרי זה ברכו ברכת המזון. הקהל נתפזר עם רושם אדיר מכל הדברים וההתעוררות שהושמעו כאן.

ביהכ"נ זו למקום הלימוד עבורם, וב"ה שנראה סימן ברכה בעמלו, והחברה מתגדלת מיום ליום.

עתה משתתפים בה כחמשים ילדים כ"י בכל שב"ק, ולומדים כשעה וחצי, ואחר הלימוד מחלק לכל אחד ואחד חבילת ממתקים ומגדנות, וכן נותן להם מתנות מזמן לזמן כפי שמצטיינים בלימודיהם. גם סידר בכל ר"ח הגרלת ספרים למצטיינים. את כסף ההוצאות לכל הנ"ל ה' מקבץ הוא ועוד כמה מהילדים מגרי הסביבה, שכולם הכירו לו טובה על פעולתו זו והשתתפו כל אחד כפי יכלתו (כדאי לציין שהכספים הראשונים לזה נתן

בני ש' מדמי החנוכה שלו), אך דא עקא שבזמן האחרון עלו ההוצאות הכרוכות בכל הנ"ל לכדי שתיים עשרה ל"י לחודש בערך, ואין בכסף הנ"ל כדי לכסות את ההוצאות השוטפות, לכן אבקש בזה עצת כ"ק אדמו"ר שליט"א מה לעשות להחזקת חברה זו שלא תמוט ח"ו וכן במה לרומה אותה גם מצד הרוחני, ולקבל ברכתו הק'.

הנני מצרף למראה עיני כ"ק העתק הדו"ח שנתפרסם בביהכ"נ שלנו אשר עובד ונסדר ע"י הרה"ח ר' יעקב ש' אורנשטיין ונדפס ע"י הרה"ח ר' דוד נחמן ש' קירשנבום, בודאי שגם בזה ימצא עונג ונחת רוח מכל פעולתינו עד כה, וברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א תלווינו גם להבא שנצליח לרומם את בית אלקינו וישרור בינינו שלום ושלווה ויהי נועם ה' עלינו ומעשה ידינו כונן אמן וכיה"ר.

החותמים: חיים שלום הלוי בן יוכבד יעקב בן אסתר פריידא אורנשטיין.

על כל הנ"ל הוסיף רח"ש במכתב נוסף:

העתק קטע מהמכתב, מיום תענית אסתר תשט"ז:

נוסף למכתבי הקודם מיום כ"א כסליו, שבו מסרתי בפרטות תוכן וסדר חגיגת יום הבהיר

י"ט כסליו בביהכ"נ שלנו, וכן צרפתי דו"ח חצי שנתי מפעולות ביהכ"נ, הני להודיע גם על חגיגת סיום שנערכה בביהכ"נ - על מס' ביצה הנלמדת יום יום באשמורת הבקר - במוצש"ק פ' שמות אור ליום כ"ד טבת יום ההילולא של כ"ק אדמו"ר הזקן נבג"מ זיע"א.

על יד שלחנות ערוכים הסבו לומדי השיעור וכן קהל גדול שבא להשתתף בשמחתינו. הרב הגאון א' אברהם ש' גולדברג מגיד השיעור נשא הדרן ושילב סוף המסכת בתחילתה, ועורר את כל הקהל לקחת חלק בהחזקת ולימוד השיעור. כותב הטורים הקריא את הרשימה מכ"ק אדמו"ר מהרי"צ נבג"מ שבו מסופר סיפור כ"ק אדמו"ר הזקן לנכדו כ"ק אדמו"ר צ"צ ע"ד השליחות של מורינו הבעש"ט נ"ע לתלמידו הגאון האדיר ר' חיים נ"ע רפפורט, והרושם ה' אדיר.

עד היום ועד בכלל עבר קונטרס זה מיד ליד מריבוי הדורשים לקרותו. ככה נמשכה הסעודה והחגיגה עד אחר שעה 12 בלילה, ותיכף לאחר התחילו ללמוד מס' פסחים.

כן קיימנו כל הסדר של י' שבט כפי שהוקבע ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ובשבת שלפניו סידרנו בתים לקרה"ת. יעזרנו השי"ת להרבות פעלים לתורה ולחסידות אמן.

הנ"ל (חיים שלו' בן יוכבד סגל).

א) שיעורי הנגלה הן: שיעור גמרא בכל יום מימי החול לפני התפלה (משעה 5-6 בוקר) ע"י הרה"ג והרה"ח ר' אברהם שי' גולדברג. ביום כ"ד טבת סיימו מס' ביצה והתחילו מס' פסחים (ונועדך אז סעודת סיום והתוועדות כפי שהודענו כבר). שיעור הלכה בשו"ע אדמוה"ז (בהלכות שבת) כל שב"ק לפני תפלת מנחה.

ב) שיעורי הדא"ח הן: כל עש"ק לפני קבלת שבת ובשב"ק בוקר לפני התפלה. הלימודים הן בליקוט תורה ובתו"א בפרשת השבוע. כן מתקיים שיעור בתניא בשב"ק לפני תפלת מנחה (בקרוב אנו עומדים לסיימו). שיעורי הדא"ח וההלכה נלמד ע"י כותב הטורים האלה, ולעת סעודה שלישית חוזר בקביעות מאמר דא"ח הרה"ח ר"י אורנשטיין שי'. כן קבענו זה עתה שיעור בתניא גם בימות החול – כל יום ג' בערב משעה 8.30-9.30 – הנועד ביחוד לכל אנשי הסביבה, גם אלו שאינם מתפללים בביהכ"נ שלנו.

השיעור נלמד בעיון רב ובהרחבת הביאור גם למתחילים ע"י הרה"ג והרה"ח ר' שמרי' נחום שי' ששונקין, וכבר קיבץ סביבו כארבעה וחמשה מנינים כ"י, ויש לקוות בעה"י לתוצאות מזהירות כי התעניינות הציבור בשיעור זה גדלה והולכת. השיעור הראשון הותחל אור ליום י"ד אייר יום התייסדות הביהכ"נ (ברם יש לציין את המחסור בספרי תניא כי המספר שבידינו אחרי כל מה ששאלנו והשגנו ממקומות שונים אינו מספיק בשביל המשתתפים המרובים הנז').

ג) פעולתינו בשטח הנוער: כפי שכבר הודענו מתקיים בביהמ"ד ארגון נוער בשם "שירת דוד" המונה כיום כששים ילדים כ"י מגיל 13-8.

והמתקבצים כל שב"ק לאמירת תהילים

”**יובעת התגברות
השמחה יצאנו
בריקוד נלהב
בחצר ביהמ"ד, ואז
התאספו גם הם
לחזות בשמחתינו
ונמשכו לתוך
הריקוד בהתלהבות
עצומה. בגמר
הריקוד הנסנו
אותם לתוך
הביהמ"ד, ורובם
כנולם שהלכו גלויי
ראש ניסו תיכף את
ראשם במטפחות,
וחלקנו להם כיבוד”**

שנה להתייסדות בית הכנסת

במלאת שנה לייסוד בית הכנסת, כתב הרח"ש יחד עם הרב יעקב אורנשטיין דו"ח לרבי על התפתחות בית הכנסת, והפעילות הנעשית בו. וכך כתב:

בעזה"י יום א' ראשון לימי ההגבלה, ג' סיון תשט"ז. פעיה"ק ירושלים תובב"א.

העתק

לכ"ק אדמו"ר שליט"א,

שלום וברכה וחיים עד העולם.

במלאות שנה תמימה לקיום הבהמ"ד שלנו ב"מזכרת משה" שנתייסד אשתקד ביום י"ד אייר פסח שני, ברצונו למסור סקירה כללית על מהלך הביהמ"ד והתקדמותה במשך השנה, הן בשיעורי הנגלה ודא"ח, והן מה שנעשה בשטח הנוער. כן נציין את ההתוועדויות האחרונות שעוד לא הודענו עליהן, ונפרטם אחת לאחת.

בביהכ"נ שלנו, ובעת התגברות השמחה יצאנו בריקוד נלהב בחצר ביהמ"ד, ואז התאספו גם הם לחזות בשמחתינו ונמשכו לתוך הריקוד בהתלהבות עצומה. בגמר הריקוד הכנסנו אותם לתוך הביהמ"ד, ורובם ככולם שהלכו גלויי ראש כיסו תיכף את ראשם במטפחות, וחלקנו להם כיבוד.

הו"ח מר שמואל הלפרין שי' נאם לפנייהם מענייני דיומא, אחריו החזיק הת' הב' מר ליב פראג שי' והר"ר דוד שקליאר שי', הילדים הקשיבו בשימת לב, והושפעו כ"כ מכל אשר ראו ושמעו עד שבקשו לארגנם תחת דגלנו, ובו במקום נערך רשימה ונרשמו ששה עשרה ילד, והוקבע שמדי שבת בשבתו יבואו בשעה קבועה וינאמו לפנייהם וגם ילמדו אתם וכו', וכן ה'.

אלא שבמקום המספר הנ"ל באו כבר בשבת הראשון פ' בה"ב שלשים וששה ילדים כ"י, ובשבת פ' במדבר באו ארבעים וחמשה ילדים כ"י, ויש לקוות בעתיד למספר עוד יותר גדול. הילדים נמצאים תחת הדרכתם של הב' הת' מר ליב פראג שי' ומר נפתלי הכהן ראטה שי' ומסייעים על ידם בניו של כותב הטורים מר פנחס דוד ובנימין זאב שיחיו. פעולה זו עוררה התפעלות עצומה בכל הסביבה כי לא האמינו

ולחזרה על לימודיהם שלמדו במשך השבוע, ות"ל חלה התקדמות רבה בכל המובנים. ביחוד יש לציין התמסרותו של הו"ח הר"ר דוד נחמן שי' קירשנבום בהשגת האמצעים הדרושים לקיום הארגון, על ידו סודר כרטיסי חבר לכל ילד ובו רשום שמו וציוניו שמקבל בכל שבוע. כן העמדנו עליהם את הב' הת' נפתלי הכהן שי' ראטה להדריכם בדרך החסידות, וסודר שילמוד אתם בשו"ע אדמוה"ז, והם נבחנו אח"כ ומקבלים פרסים מיוחדים וב"ה שמצליח בתפקידו.

”**הרבי מינה אז
”בעלי-בתים” על
כל מדינה בעולם,
ואת הרה"ח חיים-
שלום סגל מינה
ליבעל-הבית על
ארץ-ישראל”**”

כן התחיל זה עתה לערוך אתם סעודת "מלוח מלכה" ומקוים בעזה"י להצלחה גם בזה. בחוה"מ פסח סודר ע"י הר"ר דוד נחמן הנ"ל טיול באוטובוס למשך יום שלם עם הילדים המבוגרים יותר (בערך שלשים ילד) וביקרו בלוד, ספרי', ראשון לציון, תל אביב, בני ברק. הנסיעה עוררה את רוחם והשפיעה על הגדלת מספר החברים.

בל"ג בעומר נתכנסו כל הילדים עם מדריכם לשמוח בשמחת הילולא דרשב"י, והאי יומא הוא דקא גרים שהונח בו ביום יסוד לארגון מקביל של בני עדות המזרח הנמצאים בסביבתנו תחת דגל חב"ד, והדבר נקרה ונהי' בעת הכינוס שנערך מטעם צא"ח לבני הישיבות

”גולת הכותרת
בעבודותיו של
הרח”ש סגל ע”ה
בתחום עריכת
ספרים הייתה
יצירתו על תורת
רש”י בספרו
”תוספת רש”י”
שהרבי עודדו
להוציא לאור”

ברא לכבוד יום השנה של התייסדות הביהכנ”ס. לכבוד המאורע באו להתפלל אתנו הרה”ג והרה”ח רש”י ששוונקין שי, הרה”ח ר’ זליג סלונים שי, והרה”ג הרה”ח ר’ ברוך שמעון שניאורסאן שי ר”מ ישיבת לוד. לעת ערב בשעה שהסבנו לסעודה שלישית בא גם הרב הח’ ר’ אברהם חן שי’ להשתתף במשחתינו, וכולם כאחד העלו על נס את התפתחות הביהכנ”ס ונתנו לנו עידוד להמשיך במשנה מרץ להגדיל ולפאר מקום בית מקדשנו המעט כפי שהתו לנו רבוה”ק.

ועתה עינינו צופיות למי ששיכן שמו בבית הזה והצליח את דרכינו עד כה שישחזק את לבבינו להגדיל תורה ולהרבות כבוד שמים, וברכת כ”ק אדמו”ר שליט”א בתחילת יסוד הביהכנ”ס יעמוד לנו גם בעתיד, וכל ברכת: ”שיהי’ בית הכנסת זה בית תפלה ובית תורה (הנגלה והנסתר) – ממנו תצא אורה בכל הסביבה, ובעיקר לבתי החברים והמתפללים הם וב”ב שי’ הן בגשמיות והן ברוחניות, עכ”ל. וכיה”א אמן ואמן.

החותמים בברכה לבשו”ט בכל הנז’ ובתוספת מרובה וכו’

חיים שלו’ הלוי בן יוכבד סגל יעקב בן אסתר פריידא אורנשטיין.

הרבי השיב להם במכתב גדוש בברכות: ”בנועם קיבלתי מכתבם למלאת שנה לקיום בית מדרש חב”ד במזכרת משה, ובו גם ראשי פרקים מפעולות והתפתחות בית הכנסת ובית המדרש.

ויהי רצון שעוד רבות בשנים יזכם בורא עולם ומנהיגו לבשר מהגדלת מקדש מעט שזכו בבניינו, הגדלה הן בכמות והן באיכות ובכל שלושת הסוגים נר מצווה ותורה אור ומאור שבתורה הדרכותיה ומנהגיה.

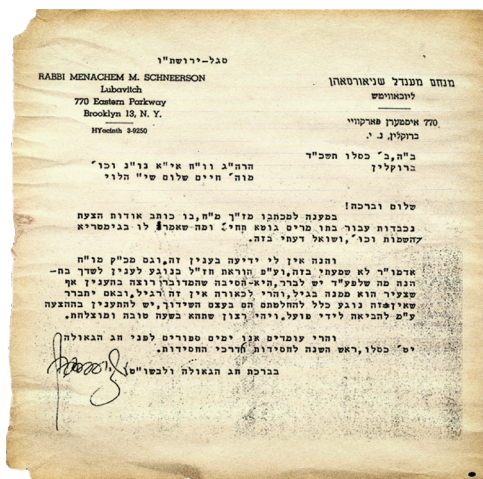
שעל ילדים כאלו הידועים לנערים מנוערים מתורה וכו’ יהי אפשרי להשפיע, גם אמות הילדים באו להודות לנו על התעניינותינו בהם ועל השפעתנו עליהם לטובה.

ד) התוועדות: מתקיימים אצלנו בכל שבת מברכין כפי שכבר הודענו מלבד בימי הגול ויומי דהילולא של רבוה”ק. בליל ל”ג בעומר התוועדנו יחד בשמחת לבב. אחרי ריקוד נלהב ליד ההדלקה הסבנו יחד לסועדת ”מלוה מלכה” רבתי בבשר ודגים (נדבתה של האשה מרת יענטיל לעווי תחי’).

הרה”ח ר”ש יעקובוביץ שי’ וכותב הטורים הקריאו משיחות ל”ג בעומר של רבוה”ק, וכן דיבר הר”ש הנז’ על ערך יום הילולא דרשב”י. הסעודה וההתוועדות נמשכה מתוך התרוממות הנפש עד לשעה מאוחרת לאחר חצות. השותף אתנו גם הרה”ח ר’ יוחנן טברסקי שי’ (בנו של אדמו”ר מטאלנע בארה”ב).

בשב”פ פ’ אמור נערך בביהכ”נ קידושא

א’ ממכתבי הרבי לרב סגל.

"ביי אונג, רופט מען אים ר' חיים שלום" - חתנו הרב דנרוביץ מקבל דולר מהרבי מה"ח

הרבי מלך המשיח השיב לרח"ש לרוכ במפורט (וכדלעיל), ולפעמים בכללות יותר, וכפי שניתן לראות במכתב מימי הסליחות תשח"י בו כותב הרבי בכתי"ק (בהוספה על נוסח הברכה הקבוע): "מכתביו נתקבלו".

נציג האו"ם של א"י

בתשרי תשל"א זכה לבקר ראשונה בבית-חיינו ולהסתופף בצילו של הרבי. כאמור, בליל שמע"צ באותה שנה הרבה הרבי לדבר על עניינים רוחניים ושמימיים, והרבי מינה אז "בעלי-בתים" על כל מדינה בעולם, ואת הרה"ח חיים-שלום סגל מינה ל"בעל-הבית על ארץ-ישראל".

מאוחר יותר, בסעודת החג שנערכה בהמשך הלילה, בדירת כ"ק אדמו"ר הריי"צ, העיר ר' יעקב כ"ץ משיקגו כי כיוון שנתמנו בעלי-בתים על כל המדינות, אזי במקום שהם, הגויים, יחליטו את החלטותיהם ואנחנו נצטרך לבטלן, כדאי ורצוי שנחליט בעצמנו מלכתחילה החלטות טובות. הרבי הגיב: נו!... אך כנראה שהנוכחים לא הבינו בדיוק את הכוונה ואז הרצינו פני הרבי שליט"א, והרבי הסביר שמדובר בעניין רציני ולא בדיחה, אחרת לא היו מורים להוציא ספרי תורה לשם כך.

וברור הדבר שנאמן נותן התורה לקיים הבטחתו אשר מזכי הרבים הם בלשון הכתוב מצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד, והעומדים בראש נוטלים חלק בראש כמובן וגם פשוט".

כמובן מפנים המכתבים, במשך הזמן ייסד הרב סגל שיעורי תורה בנגלה וחסידות, וכן התוועדויות רבות שנערכו בין כתלי בית הכנסת. הוא עצמו מסר שיעור בליקוטי תורה לפני קבלת שבת, ובעת 'רעוא דרעוין' ארגן חזרת מאמר דא"ח.

במשך תקופה מסוימת הצליח להביא לבית הכנסת את החסיד הנודע הרב שמריהו ששונקין ע"ה שמסר שיעור תניא, בו השתתפו רבנים ותלמידי חכמים רבים. לאחר שהרב ששונקין הפסיק למסור את השיעור, המשיך הוא עצמו ללמד. בין המשתתפים בשיעור הרב אברהם גולדברג אביו של הדיין החשוב הרב זלמן נחמיה גולדברג ע"ה הרב חיים הרש שמרלר מחשובי חסידי צאנז, וכן הרב יעקב וינקלר.

על שיעורים אלו כתב לו הרבי מלך המשיח: "זכות השתדלותו ויגיעתו בשיעורי הלימוד אשר בבית הכנסת מזכרת משה, שיעורים בתורה תמימה הנגלה והחסידות תעמוד לכת"ר ולכל המשתדלים והמסייעים להמצטרך להם מנפש ועד בשר".

בעקבות כל זאת, התקיימה אסיפה בהמשך החג וכל ה'בעלי-בתים' החליטו בכוח התורה שהרבי הוא המנהיג והבעל-בית של העולם.

ביום שמיני עצרת אחר הצהריים, כשחזר הרבי מביתו לתפילת מנחה, נעמדו נציגי המדינות ליד גן-עדן התחתון והרב חיים שלום סגל, בעל הבית של ארץ ישראל, אמר לרבי בשם כולם שהייתה אספה והחליטו שארץ ישראל וחברון שייכים לעם ישראל ושהוחלט גם למנות את הרבי לבעל הבית על העולם. הרבי חיך ואמר: "איר ווארפט שוין גלייך צוריק די בעה"ב'קייט, וואס האט איר אופגעטאן מיט דעם, איר גיבען מיר צוריק מיין בעה"ב'קייט" -אתם מיד זורקים את הבה"ב, מה עשיתם איתה, אתם מחזירים לי את הבה"ב שלי?..."

אחרי שמחת תורה, סיפרו ה"יודעי דבר", כי שורה של החלטות אנטי-ישראליות שהיו צפויות באו"ם, התבטלו ברגע האחרון באופן בלתי צפוי...

בשנים שלאחר מכן היה מגיע לעיתים קרובות לביתו של הרב חיים שלום, הרה"ח ר' זושא וילימובסקי ע"ה (ה'פרטיזן'), והיה מעלה בפניו בעיות קשות העומדות על הפרק, כמו מיהו יהודי ושלמות הארץ, והפציר בו באומרו: "ר' חיים שלום, אתה הרי בעל-הבית של ארץ-הקודש ועליך האחריות מהרבי לטפל בבעיות אל"ן... (מפי נכדו ר' ישראל דנדרוביץ שי").

יחס נפלא מהרבי: "אצלנו קוראים לו הרב"

ר' חיים שלום ע"ה זכה לקבל יחס מיוחד מכ"ק אד"ש מה"מ. דבר זה מתבטא בעשרות רבות של מכתבים מכ"ק אדמו"ר שליט"א בשלל נושאים. מתוכנם של רבים מהם נראה, כי נהג לדווח לרבי מה"מ על כל שמחה ואירוע במשפחתו. בחלק ממכתביו פנה אליו הרבי בתואר "שאר בשו"י" ולעיתים גם בתואר "מחותני", מכיוון שהיה דור שישי לאדמו"ר הזקן.

בחלוקת הדולרים לצדקה בכ"ח אדר תש"ג, עבר לפני הרבי חתנו של הרח"ש, יבדלחט"א הרה"ג ר' משה חיים דנדרוביץ, ראש ישיבת

'שפת אמת' של חסידות גור

כשמלווהו, איש אגו"י, הציג אותו לפני הרבי כ"חתנו של חיים שלום סגל", הגיב הרבי מיד: "ביי אונז, רופט מען אים ר' חיים שלום" [-אצלנו קוראים לו ר' חיים שלום]...

יצירה נפלאה על תורת רש"י

פרק מיוחד בחייו היה בהשתייכותו למכון 'הרי פישל'. הוא צורף לצוות הרבנים ותלמידי החכמים החשובים, שעבדו

במכון על עריכת ספרים, פענוח כתבי יד, וכדומה. כמוסמך לדיינות, הוא אף השתתף בעריכת ספר 'חוקות הדיינים' וסדרת 'סנהדרין הגדולה', הלא הם ספרי הראשונים על מסכת סנהדרין.

עבודת קודש זאת עשה בעת ובעונה אחת יחד עם הרבצת התורה ב'עץ חיים'.

אך גולת הכותרת בעבודותיו של הרח"ש סגל ע"ה בתחום עריכת ספרים הייתה יצירתו על "תוספת רש"י" שהרבי עודדו להוציא לאור. בספר זה - עם הערות "אור לישרים" - נקבצו ובאו אל מקומם, על סדר המקראות, פירושי רש"י בכל ספריו שלא על אתר.

שער הספר 'חוקות הדיינים' אשר בעריכתו השתתף הרב סגל

ורת רש"י בספרו "תוספת רש"י" שהרבי עודדו להוציא לאור. בספר זה - עם הערות "אור לישרים" - נקבצו ובאו אל מקומם, על סדר המקראות, פירושי רש"י בכל ספריו שלא על אתר.

מושלם ומוכן לדפוס. בשלהי שנת תשכ"ב אחרי שהודו כ"ק אדמו"ר שליט"א מליובאוויטש עודדני וזרוני לכך, התאמצתי לסדר ולהכין את החומר לספר בראשית ומסרתיו לדפוס, אמנם אחרי שהמדפיס סדר ועימד... חל שוב עיכוּב וההדפסה לא יצאה אל הפועל... [מפני חוסר מימון].

"בראשית שנה זו (תשל"א), זכיתי לבקר בהיכל ה' להסתופף ולחסות בצל קודשו של כ"ק אדמו"ר שליט"א במשך כל חודש השביעי, וכשזכיתי להיכנס ל"יחידות" באור ליום ה' ח' תשרי, קיבלתי הוראה מפה קודשו: "להוציא לאור ולפרסם בהקדם האפשרי כל המסודר בדפוס על ספר בראשית, שהוא כעת דבר בעתו, הגם שחומר זה מיצער הוא ישמש קונטרס זה לדוגמא לספר השלם שיופיע בעזה"י אחריו". אי לזאת הזדרזתי בכל מאמצי לקיים ולמלא רצון קודשו...".

הערות הרבי על ספרו "תוספת רש"י"

בתוך זמן קצר, הוציא הרח"ש את הקונטרס ושלח אותו לרבי. בסיום מכתב כללי-פרטי מימי החנוכה תשל"א, אנו מוצאים את ההערות שהוסיף הרבי:

"נ"ב, לחביבותא דמילתא – בנוגע לספרו: . . .

. . . וכאן מעיר לו הרבי מספר הערות תוכניות.

הרב סגל פרסם את מכתב הרבי בעותקים רבים, והוא עורר השתאות והתפעלות בקרב תלמידי החכמים ותלמידי הישיבות בירושלים. גם לפרזיזנט מר שזר, שלח ר' חיים שולם את הקונטרס על חומש בראשית, כשהוא מצטט את דברי הרבי אליו – אותם כתב בהקדמתו לספר (הובאו לעיל).

במשך השנים, זכה הרב סגל לקבל מהרבי עשרות מכתבים ותשובות עידוד על חיבורו זה. הרב סגל הצניע את המכתבים הללו, והם התגלו רק לאחר פטירתו על ידי בני המשפחה. במכתב מיום כ"ה במנחם אב תש"מ כותב לו

בצוותא חדא עם אותו חיבור גדול, וכפנים משלימות לו, הוסיף וחיבר את שני הספרים "מונחי רש"י" ו"יתרון האור". בעמלו בתורת

רש"י הקיף את פירושי וספרי רש"י כולם. היה לומד, שונה ומשלש, ודולה ומלקט פנינים מתורת רש"י ומשבצן בספריו.

ביחידות שהיתה לו בחודש תשרי תשל"א ביקש ממנו הרבי להוציא לכל הפחות קונטרס לדוגמה על ספר בראשית.

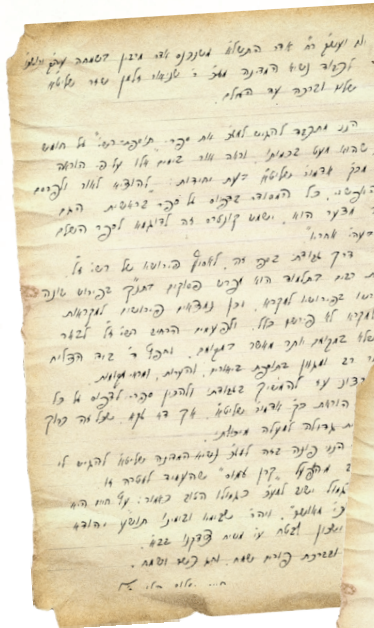
"הזדרזתי למלא רצון קדשו"

הנה דברים שכתב בעצמו בהקדמתו לספר "תוספת רש"י", בה הוא מגולל את השתלשלות הדברים:

"משחר נעורי כד הוינא טליא וגמירנא לתלמודא, עמדתי על התופעה שבמקומות רבים מפרש רש"י ז"ל – אגב פירושו לגמרא – פסוקים בתנ"ך בפירוש שונה מאשר פירושו בפירושו למקרא... ומני אז חשקה נפשי לעבור בשיטתיות על פירוש רש"י לתלמוד, ולכנס את כל פירושו למקרא הפזורים ברחבי פירושו לש"ס..

"ברם סבות מסיבות שונות היו בעוכרי ועכבוני מלסדר את החומר שצברתי באופן

מכתב הרב סגל לרש"י

הרבי בכת"ק "בטח הוציא לאור מספריו על רש"י עוד חלקים, לפלא אצת שלא נתקבל עד עתה."

בשלהי תשמ"א שלח הרב סגל לרבי דף לדוגמא מאחד הספרים שהתעתד לצאת לאור, ועל כך כתב לו הרבי בכתב יד קודשו: "ות"ח בפרט על הדף דוגמא מפרש"י וכו"ל."

בידי בני משפחתו יבלחט"א מצויים כתיב יד של חידושיו על מסכתות תענית ושקלים דף אחר דף, וכמו כן אסיפת מאמרים שונים שליטק אודות חומר איסור שיחה בבית הכנסת בשעת התפילה, ורק בגלל יראתו ומפני ששש לקטרוג, מנע מהלפיסם.

גודל ההתרגשות מ"משלוח מיוחד" מהרבי

הרח"ש נלקח לבית עולמו ביום י"ז במנחם-אב תשמ"ג, אז השיב את נשמתו לבורא עולם, והניח דור ישרים של בניס ובנות עוסקים בתורה ובחסידות, מרביצי תורה ומחנכים. כל ימיו עמל לעשות נחת רוח ליוצרו, מתוך בריחה עד קצה האחרון מהתבלטות עצמית, בענווה מופלגה שקשה היה למצוא דוגמתה. בהלווייתו השתתפו אלפים רבים ובהם חסידיו חב"ד ותלמידיו הרבים, ומ"כ בהר-הזיתים בחלקת חב"ד ליד קבר הרד"צ חן זוה"תורת

חסד"מ מלובלין.

בעוד המלאכה בעיצומה וטרם הושלמה ועד יומו האחרון, היו שפתותיו מדובבות בעניין ספריו אלו, בהם ראה חלקו בעמלו בתורה.

ולבסוף החיבור הנפלא יצא לאור על ידי מכון 'הרי פינשל' שהדפיסו יחד עם הסדרה המופלאה 'רש"י השלם'. במרוצת השנים נדפסו גם ספריו הנוספים 'מונחי רש"י' – לקט כללי יסוד לפירוש התורה שבכתב ושבע"פ המפורזים על פני פירוש רש"י, ו'יתרון האור' – עיונים בפירוש רש"י.

לפינו מענה הרבי מ' תשרי תשד"מ, על שאלה שהפנה המזכיר הרב גרונו בשם משפחתו על הרב סגל בקשר להדפסת ספרו:

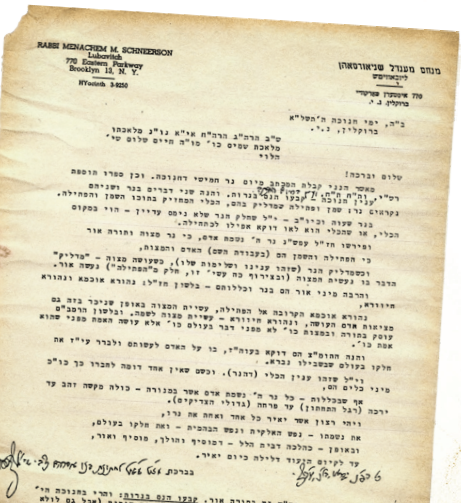
הרב שאר ישוב הכהן כהן ביקש לשאול בקשר לספרו של הרב חיים שלום ע"ה הלוי סגל על פרש"י קיבל הוראה להדפיס הפירוש ביחד עם החומש.

כעת מבקשים ב"ב של הרב סגל – היות שהדפסת ה"ל תהיה זמן רב ורוצים להדפיס ספרו עוד במשך שנת האבילות שלו ההצעה להדפיס כעת הפירוש לבד ולהמשיך גם בהדפסת הפירוש עם החומש הוא מסכים לזה באם יקבל הסכמת כ"ק אדמו"ר שליט"א.

הרבי מתח קו מתחת המילים להדפיס ספרו הפירוש עם החומש וכתב: "ונכון ומתאים מאד ובפרט שע"ז" (שעל ידי זה) יתרבו בהקדם לומדי פירש"י וכו' שעשה ובהצלחה וכו' תוה"ק "המצאו גו' קרוב" בהבנת פשוטו ש"מ (של מקרא) שע"ז הכניסה לתוך (ראש של

מכתב הרבי לספרו

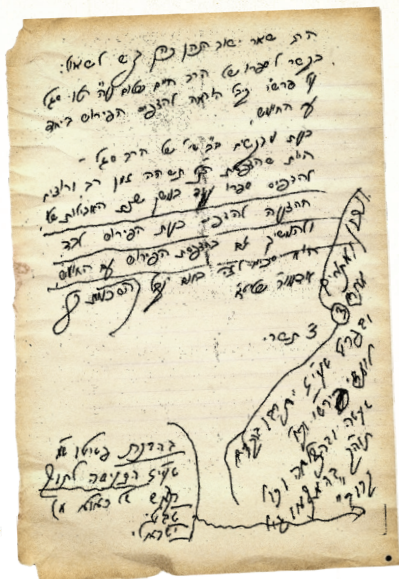
ברבן דברי אורח ד"ה כהן נרי סוס"ל: דבר חסיד ורואי ליה גבר... [הטקסט המלא נכתב בכתב יד וכולל פירוט על הדפסת ספרו של הרב סגל, כולל אזכור של חסידים ופירושים שונים.]

א רמילא - בנצח לספרו... [הטקסט המלא נכתב בכתב יד וכולל פירוט על הדפסת ספרו של הרב סגל, כולל אזכור של חסידים ופירושים שונים.]

כאו"מ (שבטי ישראל".
 וכך כותב על הרח"ש
 הרה"ג שאר ישוב
 כהן בהקדמה לספר
 "תוספת רש"י" שיצא
 לאור במסגרת מכון הרי
 פישל:

"הרב החסיד רבי
 חיים שלום סגל זצ"ל,
 גאון בתורה וצדיק
 במעשיו, מנקיי הדעת
 שבירושלים היה. יראתו
 קדמה לחכמתו, ואת
 עשרו הביא מעולמות
 הרוח העליונים.
 בלהט הנפש, בקדושה
 ובטהרה למד ולימד
 והצניע לכת עם
 אלוקיו.

מכתב הרי"ג ובו שאלת הרב שאר ישוב כהן.

בא במגע בחיים
 חיותו שנגדע ארו.
 בלבנון. כל שהקשיב
 בהלויותו את שיחת
 הבריות אחר מיטתו
 של אותו חכם וחסיד
 שכל ימיו בעלמא
 דין היתה שרשרת
 של תורה שהיא
 עבודה ועבודה
 שהיא תורה. והכל
 בהצנע לכת נדיה
 - נוכח לדעת שכמה
 שהכרנוהו בחייו, טרם
 נגענו אפילו בקצה
 מדריגותיו של המנוח
 שהיה סמל של חסיד
 חב"ד מקושט בנקיות
 הדעת של ירושלים.

. . מכל הנזכר הרי

הנקודה הפנימית והתיכונה שבה היה שקוע
 בכל רמ"ח אבריו ושס"ה גידיו בהתלהבות
 דקדושה בתמימות לב בלתי מצויה כלל,
 היא ההתקשרות לתורת חסידות חב"ד
 וההשתדלות בהפצתה והדביקות הנפשית
 בנשיאה אור ישראל וקדושה כ"ק אדמו"ר
 שליט"א בהיותו חרד לקיים באימה כל היוצא
 מפי קדשו, הדבר בא לידי
 ביטוי ביותר בהשתתפותו
 העל-אנושית ב"מבצע
 תפילין" שליד הכותל המערבי
 בכל הזמנים בחום ובשרב
 בחורף ובכפור, כאשר הוא
 מצליח בזה לקרב מאות
 מבני ישראל לתורה ולמצוות
 ולהאיר את נשמתם הק' ובה
 גם את נשמתו הטהורה והק'
 להיות נמנה בשורה הראשונה
 של גדולי מזכי הרבים בדורו.

. . עם כל האי נעימות נאלץ
 אני להזכיר פרט קטן שיש בו
 ללמד על אישיותו האצילה
 והנדיבה של ידידי אבדל"ח

"חברותו במכון הרי פישל השתרעה על
 פני כארבעים ושש שנים, בתופסו מקומו בין
 גדולי תלמידי החכמים שבמכון . . כשמחה
 גדולה שמח כשהבאתי לו משלוח מיוחד,
 שקיבלתי באופן אישי, מאת רבו כ"ק אדמו"ר
 מליובאוויטש שליט"א, סך ארבעה דולרים
 כהשתתפות הרבי ותורתו להתחלת הדפסת
 הספר "תוספת רש"י", יחד
 עם דברי הסכמה ועידוד על
 קדושת המפעל ועל חשיבותו
 לדור ולדורות. מי שלא ראה
 שמחתו של ר' חיים שלום
 זצ"ל ברגעים אלו של חסידות
 נפלאה לא ראה שמחה
 מימיו".

לאחר פטירתו, כתברשימה
 על דמותו הרב שמואל אלעזר
 היילפרין, בכותרת: 'טוב עין'.
 נביא בזה ציטוטים עיקריים:
 "עם פטירתו של הגאון
 החסיד ענף עץ עבות רבי
 חיים שלום הלוי סגל נשמתו
 עדן, חשו כל החוגים עמם

”
**”הרב החסיד רבי
 חיים שלום סגל
 זצ”ל, גאון בתורה
 וצדיק במעשיו,
 מנקיי הדעת
 שבירושלים היה.
 יראתו קדמה
 לחכמתו, נמנה
 בשורה הראשונה
 של גדולי מזכי
 הרבים בדורו”**

עם קירוב צאצאי רבנו הזקן נ"ע בכל מיני השתדלויות עידוד וחיזוק.

כך היה תמיד אם בהתוועדויות, אם במפגשים של התחזקויות, תמיד היה המטרה נר לרגליו לכל מי שהתבונן בהליכותיו. זכה המנוח להנחיל לביתו אחריו את מורשתו הגדולה מורשת תורה וחסידות ופעילות חסידות, כאשר בניו וחתניו מכהנים פאר כראשי ישיבה ורבנים ומשפיעים . . .

המנוח זצ"ל ושאיני שאפתי ממנו עידוד וחיזוק בעבודתי, היה זה בעצומם של ימי ההכנה של כנס הצאצאים ההסטורי בחנוכה ה'תשמ"ג בברכתו המיוחדת של כ"ק אדמו"ר שליט"א, וכאחד מנכדי כ"ק אדמו"ר הזקן נ"ע השתתף במשלחת להזמין את אחד מגדולי התורה שבמשפחת בית רבי, בדרך פנה לי אבדל"ח ואמר לי אמור לי ידי מהו סוד – הזכות שנתגלגלה על ידך מחשבה גדולה זו, מאז לקח חלק פעיל בכל הכנסים והפעילויות הקשורות

”הנחת התפילין עוררו רגשות קדושות”

תרגום המכתב ששלח ר' חיים שולם לחר ארטור ל. דז'יקובס, בקשר לפרסום תמונתו ב'טאג מארגן ז'ורנל'.

ר' חיים שולם סג"ל

חסיד ליובאוויטש בירושלים, המניח תפילין עם יהודים ליד הכותל המערבי.

התמונה באדיבות: ארטור ל. דז'יקובס.

מכתב מאת ר' חיים שולם סגל, אל ארטור ל. דז'יקובס:

ב"ה. יום ה', כ"ז ניסן תשכ"ח, פעיה"ק ירושלים תובב"א.

ידידי היקר מר ארטור ל. דז'יקובס, שלום וברכה.

בהוקרה רבה הנני להשיב לכם על מכתבכם עם התמונות ששלחתם אלי. היטב ניכר, כי פגישתנו ליד הכותל המערבי והנחת התפילין שלכם שם, עוררו אצלכם רגשות קדושות,

הגאון הרב אליעזר יהודה וולדינבורג בעל שו"ת 'ציץ אליעזר', כתב אף הוא על דמותו של רחש"ס, תחת הכותרת 'תלמיד-חכם שמת'. ברשימתו מגולל הוא באריכות את גדולתו התורנית הנכבדה של ר' חיים שלום, ובדבריו הזכיר גם הוא את התמסרותו של הרב סגל למבצע תפילין: "פרשה מיוחדת היא זיקתו הנפשית המופלאה אל המקום אשר מעולם לא זזה שכינה משם, יום היה מכתת את רגליו והולך אל הכותל המערבי ושופך צקון לחשו נגד בית קדשי הקדשים, מקיים את ה"כי רצו עבדיך את אביה ואת עפרה יחוננו" (עיין כתובות ק"ב). ועם זה מסיר רבים מעוון ומזכה אותם

הנחת תפילין ומצוות קריאת שמע ותפילה בבבחינה של מצווה גוורת מצווה".

"בן העולם-הבא", כך היא כותרת הרשימה על דמותו של הרב סגל מאת הרב שלום חיים פרוש. אף הוא מציין את התמסרות ר' חיים שלום למבצע תפילין: "ובהיותו ממארי דחושבנא היו עתותיו בידו, וכך רגיל היה לשפוך שיה מדי יום ביומו ליד שריד בית מקדשינו, וכחסידי נאמן הדבוק ברבו יבלחטו"א כ"ק אדמו"ר שליט"א מליובאוויטש לא החסיר יום מעיסוקו בזיכוי הרבים בהנחת תפילין שם, וזאת בהתאם להוראה שקיבל מהרבי".

ושאתם מאוד מעריכים את עבודתנו.

ברצוני לקוות, שרגשות אלו לא יתפוגגו במהרה, אלא אדרבה, יתחזקו ויתברו, כפי הכלל הנקוט בידינו מחכמינו ז"ל ש'מצוה גורת מצוה', ואתם בודאי תשתדלו להמשיך עם המצוה הגדולה הזו הלאה והלאה, ותשתדלו גם להשפיע על ידידיכם להניח תפילין בכל יום, כפי שציויה עלינו בוראנו הקדוש בתורה הקדושה.

הנני מברככם בברכה שהעניקו חכמינו לכל המניח תפילין מדי יום ביומו, ברכת אריכות ימים (ראה גמרא מנחות דף מ"ד ע"א: 'כל המניח תפילין מאריך ימים') עם שנות טובה ובריאות. אם לא קשה עליכם, הייתי מאוד רוצה לראות את הכתבה שלכם ב'טאג מארגן ז'רונל', שאתם מתכננים לפרסם בענין זה, כפי שהזכרתם במכתבכם, ואהיה אסיר תודה לכם על שליחתכם אותה אלי.

ברצוני גם להזכירכם את בקשתי אליכם בפגישתנו, לבקר את רבינו מליובאוויטש הקדוש והמוערך שליט"א, ולספר לו אודות כל זאת, הדבר בודאי יגרום לו רוב נחת והנאה מרובה, בזאת אני בטוח.

אני מסיים את מכתבי עם איחוליו הגדול ביותר, לזכות ללכת במהרה לקבל את פני משיח צדקנו בארצנו הקדושה.

ידידכם, חיים שלום הלוי סגל.

ר' חיים שלום סגל
ליובאוויטש. חדרו או ירישתו וזעם ליינס תפילין
מיט ארון רבים כחל עשתי
מיל פון א' דווייסקא.

א ברוח פון ר' חיים שלום סגל צו ארסור 5 דווייסקא
בית יום ה' כ"ז נוסח תשכ"ח. עתיק ירושלים. חובב"א.
מישיקע מרינד מר ארסור ל' דווייסקא.

מיט בורים דאנבאריקייט קום איר ארץ טונטען ארץ אירע
כיוון מיט די בילדער וועט איר זעט נעטיקט צו מיר. עס איז צו דער
קעגן. א גוטער אונטערזיכער ברים כחל מרינד און איינע ליינע תפילין
דערע אשכנזי דערפונטער ביר ארץ הייליגער נביאנען. אן איר אשכנז
דער ארץ ארבעט.
איר ארבעט ווי צווישן און מיר ווי דער כולל פון אונטערזיכער ברים ווי
כעס נדרת סופיה און איר זעט אוראד זען מספר ויין מיט דער גורד
כעס כמות היינטיק און היינטיק. און זען איר מספר ויין ארץ איינע
מרינד. צו ליינען תפילין ארץ נאמ ווי דער הייליגער נביאנען אשכנז
אונז נעמטען און דער הייליגער תורה.
איר זינעט ארץ די ברכה זעט אונטערזיכער ברים וזיל אשכנז
נענענען צו די זעלע זעט ליינען תפילין אשכנז דער הייליגער ברים
אריינען מיט זען נענענען ארץ.
אויב עס איז איר זינעט שטייען ווילט איר גערן נענענען זען אירע
אריינען איר - נענענען נענענען און אירע איר קליקט צו ליינען
נענען דעם ווי איר דענענען איר אירע בריי ון זעל איר דאנבאר
וין סוף זעט ארבעט זינען צו מיר.
איר וויל איר איר דענענען מיט מסעס צו איר און אונטער
נענענענען צו אונטערזיכער און אונטערזיכער און אונטערזיכער
משיח רבי זעל נענענען וויל און אונטערזיכער און אונטערזיכער
עס זעט אשכנז אשכנז מרינד זעל און נאמ זעט אשכנז אשכנז
איר זינען נענען.
איר ארבעט מיט בריי מיט אונטערזיכער נענענען אונטערזיכער
גיר אונטערזיכער אונטערזיכער און אונטערזיכער הייליגער נענען.
אירע מרינד.
חיים שלום הלוי סגל

מרתון של קדושה

« בתשרי שנת תנש"א נסע ל-770 חר שאול שיף - כתב עיתון 'הצופה', מהבולטים בין העיתונאים הדתיים בארץ, לחוג את שמחת תורה במחיצת הרבי שליט"א מלך המשיח. כששב ארצה, העלה על הכתב את החוויה הרוחנית הגדולה שעברה עליו - "עמדתי כל הזמן בקשר עין עם הרבי שליט"א, והבנתי את משמעות הפסוק: הנה ימים באים נאום ה'... לא רעב ללחם ולא צמא למים כי אם לשמוע את דברי ה'" • **זווית**
מרתקת ונדירה

מר שאול שיף
מקבל דולר מ"ק
אד"ש מה"מ

הוספה
בשמחת
חודש אדר
השתפר
בריאור

בית חיינו
הפצת האשיינו
130
מ"בית - חיינו
שנת ה'תשס"ג
תהא שנת נפלאות
שנת ה'תשס"ג

האמת ב'פנאטיות החב"דית'

לאחר שקראתי רבות על הרבי שליט"א ועל פעילות חב"ד, ולאחר שאשתי ביקרה לפני כחודש ב-770 וסיפרה לי על החוויה הרוחנית שחוותה, ומאחר שאני שומע כל הזמן דיבורים דומים מפי אנשים על שמחת תורה בליובאוויטש שהיא אירוע שלמעלה מדרך הטבע, החלטתי לנסוע ולעשות את שמחת תורה בחצר הרבי שליט"א.

למרות שכבר שהיתי שם פעמיים – לפני שנים – באירועים אחרים.

הגעתי לאזור 770, ומרגע בואי אליו לא עזבתי את המקום עד יום נסיעתי. התחושות וההרגשות שחווייתי בכל המעמדים שנכחתי בהם, ריתקו אותי אל המקום, ולא יכולתי להינתק.

הדבר שברצוני לפתוח בו, נשמע לכאורה שולי. קראתי מספר פעמים ב'בית חיינו', ב'כפר חב"ד', תיאורים על הרבי שליט"א – שהרבי עשה עם היד ככה והרבי עשה עם היד ככה; שעשה את העיגול יותר גדול ועשה את העיגול יותר קטן. ואני חייב להודות – את חטאי אני מזכיר היום – שזלזלתי בסוג זה של כתיבה, ואמרתי בליבי שהכותב הזה מגזים קצת בתיאורים שלו.

היום דעתי וליבי אחרים. אחרי שהייתי במחיצת הרבי שליט"א והיתה לי הזדמנות

לעקוב אחריו עשרים וארבע שעות ביממה 'מנקודת תצפית טובה' כפי שאומרים; אחרי שראיתי מקרוב כל צעד שלו וכל פעולה שלו שנייה אחר שנייה במשך שעות – אני מבקש סליחה על החשדות שהיו לי כלפי הכותב ב'בית חיינו' ויתרה מזו – אני חושב שהוא ממעיט בכתיבתו בכל הקשור לכל אחת מתנועות הרבי.

אני יודע שאדם שישמע אותי ואחרים שהיו במחיצת הרבי מדברים כדברים האלה, יצחק מאיתנו. ובכל זאת, אני יכול להעיד על עצמי שאיני נתון לשום השפעות בשום עניין; שהוכחתי את עצמי לאורך כל דרכי כאדם שאינו מתפעל משום עניין וכמי שמעביר כל רעיון וכל מצב תחת שבט הביקורת – ומתוך כל אלה אני חש במלוא הבהירות כי אין תנועה אצל הרבי שליט"א – ואפילו הקטנה ביותר – שאינה נובעת מתוך מסירה עצמית מוחלטת ומודעת של גוף, נפש ורוח לעבודת השם.

אתה רואה זאת בכל תנועה. אין תנועה, ולו הקטנה ביותר שהוא עושה בזרתו, שאינה מבטאת את התכוונותו המוחלטת לעבודת הקודש.

אתה רואה במוחש שכל פעולה שלו היא בבחינת "לא נבראתי אלא לשמש את קוני". אני נוטל לעצמי כאן עוד הזדמנות לבקש סליחה מכותב 'בית חיינו', שחשדתי בו שנתפס ל'פנאטיות החב"דית' שאין לה, כביכול, שום אחיזה במציאות היומיומית... עכשיו אני קובע שהוא ממעיט בתיאור תנועותיו של הרבי, ואני

מציע לכל מי שלונג או צוחק למקרא דברי או אומר שדברי נאמרים לאחר שהשתגעתי או מתוך פנטזיה – לכל אלה אני מציע לנסוע ל-770, ולראות במה דברים אמורים.

בתפילות שהתפללתי עם הרבי נפגשו מביטנו מספר פעמים. פעמיים הרגשתי שגם הרבי מפנה אלי, אישית, תנועות עידוד בניגונים. אלה דברים שנותנים לך הרגשה של קירוב מצד הרבי, אבל הדבר המהותי

הקורה לך שם, שאתה רואה במוחש את עבודת הכהון הגדול בקודש הקודשים.

מי שלא ראה שמחת תורה ב-770 – לא ראה שמחה מימיו

בשמיני עצרת ובשמחת תורה תפסתי עמדה קרובה לרבי שליט"א, ועקבתי מקרוב אחר ההקפות ואחר כל התפילות והתנועות של הרבי.

בהקפות ראיתי את העוצמה הארירה של ליובאוויטש. אתה רואה אולם ענק ובתוכו רבבת ארם בני כל הגילים עומרים ורוקרים במלוא תנועותיהם לפי הוראתו של הרבי. הרגשתי כאדם העומר בבית המקדש. רבבת האנשים סביבי עומרים

צפופים ומשתחוים ברווחים צרים ביניהם. וה'פירמידות' עומדות ומחזיקות מסה כזו של משקל – ממש נס.

היה זה מחזה שלא יאומן... אתה רואה את כל ההמון הדחוק בלחץ הזה – ואין חור, אין פינה, אין חלל ב-770, שלא מצייץ מתוכם איזשהו ראש. בכל חלל שיכול להיכנס לתוכו

חצי בן אדם, אתה רואה שבעה-שמונה מבוגרים דחוקים. מציאות כזו הייתה צריכה, לכאורה, להבריא אותם ממקומות כאלה. אבל לא – עשרת אלפי האנשים מלאי חיות והתלהבות קדושה.

אני מספר זאת בקשר לעצמי: הילדים והזקנים היו אלה שנתנו לי את הכוח לעמוד בכל הלחץ הזה. מספר פעמים הרגשתי שאני מאבד את האוויר, אבל אמרתי לעצמי: ריבוננו של עולם, שאל – אתה

לא מתבייש? תסתכל מה קורה לידך! מאחוריך עומד יהודי בן שמונים, הררי אדם לוחצים עליו, ילדים קטנים בפסגת ההימלאיה הזאת, רכובים

על כתפיים של אנשים שלא רואים את ראשיהם; כל האולם מלא בהם, והם עומדים בכל הלחצים ושום דבר לא מזיז להם אלא להפך – הם משתלבים בתוך השמחה, והחום והעוצמה והמגע ההדוק והקרוב עם אחיהם לא מעוררים אצלם שום פחד ורתיעה...

המראות האלה נתנו לי כוח להחזיק מעמד, הם היו אלה שהחיו אותי. שוב ושוב הבטתי משתאה באותם זקנים ובאותם ילדים

וקיבלתי כוח. זה נס ופלא, חשבתי, שבמקום אדיר כזה שיש בו דוחק אדיר שבאדירים, הכול נגמר בשלום... אבל נזכרתי שגם בבית המקדש היה נס דומה של "עומדים צפופים ומשתחוים רווחים". וכשהחלו ההקפות ידעתי מיד שכאן העיקר. ראיתי כבר שמחה, אולם שמחה כזו שראיתי בליובאוויטש, לא ראיתי מימיי.

”אני מבקש סליחה על החשדות שהיו לי כלפי הכותב ב'בית חיינו' ויתרה מזו – אני חושב שהוא מחעיט בכתיבתו בכל הקשור לכל אחת מתנועות הרבי”

שהשמחה המוצלחת ביותר
שהשתפתים בה עד היום –
לא מגיעות לקצה הזרת של
המעמד הזה של שמחת תורה
ב-770...

תופעה פלאית

כשנפרדתי מהרב שדמי
שליח חב"ד ברעננה לא
הבנתי למה התכוון כשאמר לי
"אני מקנא בך". אמרתי לעצמי: הרי ראינו כבר
הקפות, במה הוא מקנא בי? ועכשיו אני מבין.
אחרי ההקפות של 770, שום הקפה אחרת
בעולם לא תדמה לה. אין בכלל מה להשוות.
בהקפות ב-770 אתה רואה עוצמה אדירה של
קדושה; אתה רואה את כ"ק אדמו"ר שליט"א
כמלך מפקד ומנצח, המביא את הקהל תוך כדי
שמחה לשיאים של קדושה והתעלות הנפש...
אין לך דבר שתוכל להשוותו לזה.

גם העוצמה האנושית של הרבי והשמחה
העצומה שהוא מנחיל להמונים בעודו מתנשא
מעליהם במראהו הנהדר והקורן, אינם ניתנים
להשוואה לשום גילוי אנושי אחר. אתה שרוי
במחיצתו ונכנס למין מרתון של קדושה; אתה
נכנס לשלושת ימי הקדושה וכשאתה צריך
אחר כך להיפרד מזה, פשוט בא לך לבכות. אתה

”פעמיים הרגשתי
שגם הרבי מפנה
אלי, אישית, תנועות
עידוד בניגונים. אלה
דברים שנותנים לך
הרגשה של קירוב
מצד הרבי”

אתה רואה את הרבי
בהקפות... לא, זה לא רק
עניין של הקפות – הכול
משתלב, נובע וצומח דבר
מתוך דבר. אתה רואה לפניך
עובד השם עצום, שכל חלקיק
של שנייה הוא רואה עצמו
עבד של הקב"ה שעושה את
מלאכת הכהן הגדול בקודש
הקודשים.

אתה עומד מול המראות

האלה ומול פניו של הרבי ומול ההתוועדות
שלו, השמחות והריקודים שלו, הנענועים שלו,
ובא לך לבכות כשאתה נזכר בתוך כל אלה כיצד
כל מיני --- אני לא רוצה לעלות באף אחד
מהמבקשים לפגוע בחב"ד וברבי שליט"א...

והרהר חולף בי איך הללו הנפכים להיות
לננסים מול מציאותו של אדם עצום בשיעור
קומתו – אדם שאתה רואה במוחש שאין לו
בעולמו דבר זולת עבודת הקב"ה בכל נימה
ונימה בגופו ובנפשו ובכל מעשה ממעשיו...
ושוב חוזר המראה: אתה חש בביור כי כל
תנועה של הרבי שליט"א עם התורה חבוקה
בהקפה הראשונה והשביעית מכוונת לכוונות
עליונות שאני לא מסוגל להגיע לשורשן.
הוא מחשמל את כל ההמונים. עכשיו ברור
לי שכל שמחת תורה שהייתי בה בעבר,

מרגיש שאתה מתנתק ממשוהו עצום – מקדושה והתעלות אין סופית – ואתה פוחד שלעולם לא תגיע עוד לרמה כזו בשום סיטואציה אחרת.

צריך לעקוב גם אחרי התופעה האנושית המיוחדת המתייחדת לרבי. לאחר שתי התוועדות שכל אחת נמשכת מספר שעות, הרבי שליט"א מוצא בו כוח לחלק כוס של ברכה במשך שעות נוספות ליותר מרבת אנשים, ואתה רואה שבכוס התשעת אלפים תשע מאות תשעים ותשע ידו אינה נשמטת ח"ו ואין פתאום איזו ירידה אלא אדרבא – בדיוק כמו שהתחיל בהגשת הכוס הראשונה המשיך בכל אלפי הכוסות שבאו אחריה. ואין מדובר רק בהגשת הכוס; מדובר גם במזיגת היין לכוס, בחלוקתו לכל אחד ואחד, בהרמת הראש ובפנייה אל כל אחד ואחד; ראיתי זאת מקרוב וחרבי באמת מסתכל בפניו של כל אדם ואדם, מביט בו באופן אישי, יוצר איתו לשבריר שנייה קשר אינטימי ממש – והכול נעשה בעמידה, ולאחר כל אלה הוא יושב ואומר ברכה אחרונה כאילו החל ביום חדש לאחר שנת לילה מתוקה של כמה שעות...

אתה מסתובב ב-770 ואתה רואה את הדברים כמו עיניך ולא קולט מפי השמועה דברים שלשמעם אתה אומר לעצמך שאולי האדם המספר מגזים. אתה רואה בעיניך את התופעה הזאת, אתה עומד מולה המום, ומעתה ואילך – לאחד שראית את עבודת הקודש העל טבעית שלו בשמחת תורה – שוב לא תתפעל משום סיפור שיספרו לך עליו. אתה כבר תאמין בפשטות לכל עדות, ותהא מופלאה ועל טבעית ככל שתהא.

בהתוועדות של שבת, בעומדי בתוך כל ההמונים

הרבים, בקרב אלפי אלפים של חסידים, הרבי פנה אליי פתאום ואמר לי לומר "לחיים". גם זו תופעה שצריך לעמוד עליה. כיצד הרבי מבחין בכל אחד ואחד בתוך האלפים? היכן אתה מוצא תופעה כזו?

עמדתי כל הזמן בקשר עין עם הרבי שליט"א, והבנתי את משמעות הפסוק: "הנה ימים באים נאום ה'... לא רעב ללחם ולא צמא למים כי אם לשמוע את דברי ה'". אהבת ישראל שמושרשת בכל פעולותיו של הרבי ומובנת לכל באי התוועדות, מחזקת כל אחד ואחד ומביאה לידי ביטוי מידי. התפעלתי מאוד כשראיתי כיצד אנשים הולכים מהלך שעתיים וחצי מצד אחד של העיר הענקית כדי להגיע לקצה האחר של העיר, והכול כדי לשמח קומץ של יהודים ולהביא אליהם את שמחת החג.

היכן אתה רואה דבר כזה? ולאחר מכן החב"דניקים האלה חוזרים במהירות כדי להספיק להגיע להתוועדות שנמשכת שעות... אתה רואה אנשים שהספיקו רק ללגום מעט מים לאחר שחזרו מהדרך הארוכה הלך וחזור, וכבר הם עומדים עם כל הקהל, דרוכים לשמוע את ההתוועדות, לקבל מסר מהרבי, לקלוט מפנימיות התורה, לחטוף איזו מילה מהרבי בידישיקייט.

אתה הקורא – הצבע לפניי על מקום אחד בעולם, שדבר כזה מתרחש בו – שלושה ימים של עבודה מפרכת שכל כולה קדושה והתעלות בקדושה... כאן הבנתי לראשונה בחיי לעומק את הפסוק בדבר הרצון לשמוע את דברי ה'.

”כל תנועה של הרבי שליט”א עם התורה חבוקה בהקפה הראשונה והשביעית חכוונת לכוונות עליונות שאני לא מסוגל להגיע לשורשן”

זו הייתה עבודת הכהן הגדול בבית המקדש לאמיתה שראית כאן. ראית כאן כל שנייה ושנייה עבודת פרך - עבודת קודש - עבודת ה' ממש. אני לא נתקלתי בתופעה אדירה כזו מימי.

וביום ראשון לאחר עבודת שלושת הימים - כשאנחנו, הצעירים, כבר נפלנו מרגלינו וחשנו כאבים בשרירינו - אתה רואה מהבוקר את הרבי

מקבל את קהל האלפים מכל קצווי העולם, והתור ארוך מאוד... אלפי אנשים באים, כל אחד ובקשתו. זה מבקש ברכה על דבר אחד, אחר מבקש ברכה על דבר שני וכך הלאה, אלפי אנשים, וכולם יוצאים מלאי עושר... וכך זכית גם אני להגיע לעמוד בפני הרבי שליט"א.

אסור להישאר במקום

כך, בעומדי בתור, נזכרתי באירוע שקרה לי אצל הרבי שליט"א לפני שנים רבות, וגם אז היה הדבר בעיניי לפלא נפלא ביותר.

היה זה לפני כשבע עשרה שנה זכית להיות ביחידות למעלה משעתיים אצל הרבי שליט"א, יחד עם עו"ד אריה האן, מזכיר סיעת המפד"ל בכנסת, ואליעזר שפר מהסוכנות היהודית. כשוכנסנו הגשתי לרבי פתק ובו בקשת ברכה.

מר יצחק רפאל

הרבי נטל ממני את הפתק, הביט בו ואמר: "כן, אני כבר קיבלתי ממך מכתב". ממש נדהמתי; לא זכרתי שכתבתי לרבי מכתב, ושאלתי: "אולי זה משהו שכתבתי לרבי בילדותי?" - והרבי: "מכתב. קיבלתי ממך מכתב".

פניי האדימו. הרבי אומר לי שקיבל ממני מכתב ואני יודע שלא כתבתי... לא רציתי להתווכח - הרי זה לא מתאים. עברו דקות ארוכות. כולי מחשבות. לאחר עשר דקות אני

אומר לרבי בשיא הנימוס: לא ייתכן, יש כאן איזושהי טעות". והרבי אומר לי בחיוך רחב על פניו: "יזכר, יזכר", ואחר כך שואל אותי: "אולי אני אזכיר לך?". השבתי "בסדר", אך הוא אמר לי "תיזכר אתה", ובאותה דקה ממש, פתאום נזכרתי: לפני הרבה שנים, כאשר יצחק רפאל התמודד על משרה בשירות המדינה, ביקש ממני לפני הכניסה להתמודדות שאשלח פתק לרבי מליובאוויטש שיברך אותו בהצלחה. כתבתי את שמו, את שם אמו ואת המכתב עצמו בכתב ידי ללא קשר אליי, ומסרתי את האגרת הכתובה כדי שיעבירו אותה לרבי, ומתברר שהרבי התכוון לאותה אגרת...

שאלתי אותו על כך ואמר לי שלאגרת זו התכוון - ולמרות שלא ציינתי בה את שמי, הרבי הכיר את כתב ידי, כאשר מאז כותבי את המכתב ועד אותו ערב ביחידות קיבל בוודאי רבבות מכתבים אחרים... נזכרתי בסיפור הזה עכשיו, כשעמדתי בתור לדולרים, וכשהתבוננתי בכך שגם אתמול בהתוועדות זיהה אותי הרבי מבין קהל האלפים ואמר לי להגיד "לחיים" [ראה 'בית חיינו' גליון 59 עמ' 11: 'בין השיחות, הורה לעיתונאי מר שאול שיף לומר לחיים'].

כשהגיע תורי ועמדתי מול פני הרבי, דיבר איתי הרבי על העיתונות הדתית. הרבי אמר שהעיתונות הדתית צריכה

מר שיף מקבל דולר מידו הק

התשובה הרבים שמסתובבים ב-770. אתה רואה, לדוגמה, את מאות בעלי התשובה הצרפתים, שאף אחד לא נגע בהם עד היום וחיב"ד פנתה אליהם ובנתה מהם ואיתם צבא אדיר של עובדי ה'.

אתה רואה אותם לבושים כחסידים ותיקים ואתה רואה אותם בתפילה; אתה מבחין בדבקות שלהם ורואה את הדור החדש שהם מביאים אחריהם - דור של בעלי תשובה פוטנציאליים, ואתה רואה במשך הימים שהם נמצאים ב-770 כיצר הגשמיות הולכת ומתמעטת בהם ויודע שהללו - כשיחזרו לבתיהם - יביאו עמם בשנה הבאה חברים חדשים ל-770.

שמת ליב שהציבור ב-770 מגוון מאוד. אחד הדברים הבולטים והמרשימים ביותר בעיניי הוא הביטול האישי של כולם. אין שם משחקי כבוד וכוח. אתה רואה ראשי ישיבות ומשפיעים, אישי ציבור ושליחים שפועלים בהיקפים אדירים, וכולם מסתובבים בלי גאווה. הנר בטל למאור וכל אחר רואה עצמו בטל כלפי זולתו. בעולם האנוכי שבו אנו חיים, אין מחזה מרגין מזה.

חמישה ימים רצופי מרתון של קדושה. אשרי עין ראתה זאת.

להוסיף בכתובה בדברים החיוביים בפעולות היהדות שנעשות בכל מקום, וכן בפעולות הדת וככל מה שקשור ליידישקייט, כדי שאנשים יקראו דברים אלה ויושפעו מהם, והעיקר - הדגיש הרבי - שאסור לדרוך במקום. הרבי נתן לי באופן אישי עידוד גדול מאוד להתמסר לקידום כל נושא שיש בו כדי להוסיף ליהדות בארץ. הנרות בטלים אל המאור.

”עמדת כל הזמן בקשר עין עם הרבי שליטי”א, והבנת את משמעות הפסוק: הנה ימים באים נאום ה'... לא רעב ללחם ולא צמא לחים כי אם לשמוע את דברי ה'”

כעיתונאי שהיה אצל הרבי, אני מעביר את המסר שהרבי העביר דרכי - שהוא רואה חשיבות עצומה בניצול התקשורת להנחלת ערכים יהודיים ולקידום היידישקייט, אסור להנחלה זו להיפסק. היא צריכה להיות בגדר של "מוסיף והולך", ואין להתפעל משום ביקורת בתחום הזה.

הרבי מייחס חשיבות עצומה לכך שציבור יקרא על יהדות והתקשורת תקדיש עצמה ליהדות. מסר זה הוא אחד המרכזיים שהרבי העביר דרכי, ואני מתכוון להעביר את המסר הזה לעיתונאים בארץ.

לאחר ששהיתי ב-770, אני חושב שכל פגיעה שגורמים מסוימים מנסים לפגוע בחי"ד היא כעקיצת יתוש בגזע העץ. אתה רואה תנועה אדירה הולכת ומתעצמת, מול תנועות שהולכות ונכחדות. התבוננתי בעמקות בבעלי

א לעבענדיקער חסיד חי משיח!

כיצד מתחילים לחיות עוד בזמן הגלות את ימות
המשיח? • ייחודם של שיחות הידבר מלכות,
• הנפלאות במאמרי הרבי שליט"א מלך המשיח
נצחיות מעשי ידיו של משה שבדורנו.

« התוועדות
מיוחדת עם הרה"ח
ר' אברהם שי
מאן, משפיע
בישיבת תומכי
תמימים ליובאוויטש
טורונטו קנדה.

כיצד מגיעים לדרגת "אני לא נבראתי"?

הרבי מלך המשיח חוזר ריבוי פעמים על ההבדל בין שתי הגירסאות במאמר רו"ל, האחד אני נבראתי לשמש את קוני, והשני אני לא נבראתי אלא לשמש את קוני.

בגירסא הראשונה אנו מדברים על מציאות של אדם הבטל להקב"ה - משמש את קונו. ואילו בגירסא השניה החידוש הוא שאין לנברא שום מציאות, הוא כלל לא קיים. וכלשון הני"ל - "אני לא נבראתי". וזה שרואים שישנה מציאות מסויימת הרי כל כולה היא אך ורק לשמש את קוני.

וכפי הכלל הידוע שבכל מקום שכתוב "לא", ו"אלא", הרי זה לעיכובא. נמצא אם כן לפי גירסא זו, שאין לו לאדם שום מציאות משלו.

בשיחת שמח"ת תשנ"ב דיבר הרבי על כך בארוכה, והוסיף, שכל הסיבה לעיכוב הגאולה עד עתה היה החסרון בעבודה של "אני לא נבראתי אלא לשמש את קוני". משום שכל

ענין הגאולה הוא שיתגלה שאין שום מציאות חוץ מהקב"ה - "אין עוד מלבדו", ולזה מגיעים על ידי דרגת העבודה של "אני לא נבראתי"; וכיון שעד עתה לא התעסקו בעבודה זו ועסקו בעבודה רק לפי הגירסא הראשונה (בה עדיין מורגשת מציאותו של האדם), לכן התעכבה הגאולה. אך הרבי הוסיף מיד ואמר שבזמננו גם ענין זה כבר תוקן - "כעת כבר ירד עיכוב זה".

על כל פנים נמצאנו למדים שזוהי העבודה של "קבלת פני משיח", מכיון שבכדי לחיות עם משיח באמת, זה צריך לבוא לידי ביטוי דוקא בעבודה השניה, הנעלית יותר, הקשורה ל'אין עוד מלבדו'.

איך מתחילים לחיות עם דרגה גבוהה כל כך של "אין עוד מלבדו"? ובכלל, איך אפשר לדרוש זאת מאנשים כערכנו? - דרישה זו מתאימה אולי לחסידי אדמו"ר הזקן שהיו חסידים ברי דעת ואריות בעבודת ה', אך לצפות מאיתנו שאנו נגיע לכך?

את התשובה לכך אמר הרבי בעצמו - הרבי דרש ובעיקר בתקופה האחרונה להוסיף בלימוד פנימיות התורה ובפרט בעניני גאולה ומשיח כדי לפקוח את העיניים, ולהתחיל לחיות עם משיח. זאת אומרת שבהוראה זו טמון הכוח והאפשרות להגיע לדרגת עבודה זו.

99
**"דרישה זו מתאימה
אולי לחסידי
אדמו"ר הזקן שהיו
חסידים ברי דעת
ואריות בעבודת ה',
אך לצפות מאיתנו
שאנו נגיע לכך?".**

לדרת לשורשם של דברים

כשהייתי בשליחות ברוסיה הלכתי לאחד מבתי ספר של ה'סוכנות', כדי להזמין להשתתף בתהלוכות ל"ג בעומר. היה שם אדם שדיבר לפני התלמידים ואמר בתוך הדברים שזה שכתב את סיפורי דוד המלך היה יהודי אמיתי, והראיה מכך שכתב לא רק את השבחים אלא גם את הדברים הלא טובים. כשהוא סיים את דבריו כיבדו אותי לדבר, ואז ניצלתי את ההזדמנות והסברתי שאין כזה מושג שאצל

העומד מן הצד זה נראה סיפור עם תירוצים. לילד קטן או מי שלא לומד חסידות כדבעי, חסר את חוש ההבחנה בדברים נעלים ועדינים. הם רואים כל דבר בהגשמה, ולכן הם יכולים להתייחס לענין תורני או חסידי כסיפור עם תירוצים ולכל היותר כדרוש יפה. הם לא רואים את הקשר בין ה"פשוטו של מקרא" לתוכן הפנימי של הדברים, ולכן נוצרת 'סתירה' בין הדברים. לא כן הוא אצל מי שמעמיק להתבונן ביסודם ושורשם של הדברים.

משיח חוזר לכל פרט

כלפי מה דברים אמורים?

ישנם כאלה שמישיח וגאולה זה אצלם ענין אחד, וללמוד חסידות ולחיות עם זה שכל המציאות שלנו אלקות - זה דבר אחד. אך בהסתכלות פנימית יותר, בהתבוננות בעומק העניין נבחין שהם דבר אחד ממש: לחיות עם עניני גאולה ומשיח זוהי העבודה של אין עוד מלבדו, והעבודה של אין עוד מלבדו פירושה לחיות עם משיח!

צדיק יש דבר לא טוב, אלא הכל ממש זה טוב כו' וכו' וכפי שמבואר בארוכה בתורת החסידות. יש ווארט של חסידים על כך שפעם היו שני רבנים בעיר דווינסק, חסיד ומתנגד. החסיד ה' הראגטשווער, והמתנגד האור שמו. פעם התווכחו בבית הכנסת החסידים עם הליטאים מי מביניהם יותר גדול.

היה שם איזה ילד שאמר 'בואו נעמיד אחד ליד השני ונראה מי יותר גדול'... הסביר לו אביו שגדול זה לא בגובה, אלא במעלות רוחניות, כמו בלימוד התורה וכו'. הילד, שלא קלט את דברי אביו כדבעי, פנה לחברו ואמר: אני תפסתי אותם בדבר שהם בכלל לא חשבו עליו. הרעיון שלי הוא להעמיד אחד ליד השני, ואז יראו באמת מי יותר גדול. אך הם לא רוצים להודות שצדקתי ברעיון שלי, אזי הם באים בתירוצים מתירוצים שונים שגדול

פירושו ברוחניות וכדומה, אך האמת היא שתפסתי אותם בקלקלתם...

על דרך זה קורה גם לאנשים מבוגרים, תורת החסידות מביאה כל מיני הסברים לגבי הנהגות הצדיקים, כמו למשל שהסיפור עם בת שבע ה' ענין כזה וכזה, וכהנה רבות. אך ל'ילד הקטן'

”פעם התווכחו
בבית הכנסת
החסידים עם
הליטאים מי
מביניהם יותר גדול.
היה שם איזה ילד
שאמר 'בואו נעמיד
אחד ליד השני
ונראה מי יותר
גדול'...”

בנגלה, בחסידות, בעבודת התפילה, וכו'. משיח זה לא דבר נפרד מאין עוד מלבדו, אלא כל ענינו של משיח זה הזמן שבו יורגש בכל הבריאה כולה שאין עוד מלבדו!

דבר זה הוא אצל כל אדם, ובמיוחד הדבר צריך לבוא לידי ביטוי אצל תמים. אשר תמים ענינו משיח. וכפי שהרבי הסביר (ביחידות לתמימים בשנת תשנ"ב), שכל עניינו של תמים הוא דעה את הוי', ועד שכאשר הוא ישן הרי הוא חולם ע"ז וכו' וכו'. היינו שזה מתבטא בכל דבר, וחודר בפנימיות בכל ענין.

ניתן לראות זאת גם בשיחה של כינוס השלוחים (ש"פ חיי שרה תשנ"ב); בכל ההתוועדות דיבר הרבי שהעבודה היחידה שנתרה בעבודת השליחות היא העבודה של קבלת פני משיח צדקנו, ובאותה התוועדות אמר הרבי שצריך לגמור את כל התורה אור והלקוטי תורה במשך השנה. אחד השלוחים אמר בזמנו אחרי ההתוועדות: כנראה שאם רוצים שהמסר – שהעבודה היחידה היא קבלת פני משיח – ייקלט צריך ללמוד את כל התו"א והלקו"ת...

צִיּוּר שֶׁל אָדָם הִי

ישנו ווארט של המהר"ם שפירא מלובלין (שזכה להשתתף בחתונה של הרבי מה"מ) על חלום יוסף הקשור לעניינו: בפרשת וישב מובא סיפור החלומות של שר המשקים ושר האופים. סיפורים דומים מאוד, ובכל זאת כל אחד קיבל 'פסק' אחר. איפה רואים את זה בחלום? ומסביר כך: אצל שר האופים, העופות אכלו מהסל שעל ראשו. אמר יוסף לעצמו, אם

כך גם מלמד אותנו הרבי בשיחות הק', ובפרט בשיחות של התקופה האחרונה. הרבי דורש שילמדו עניני גאולה ומשיח, אבל שזה לא ישאר בגדר של לימוד לצאת ידי חובה, אלא להתחיל לחיות עם ימות המשיח. שכל היום כולו יהיה חזור באווירה של ימות המשיח. ייתכן שבחור יספיק ללמוד ביום רק דקות אחדות ענייני גאולה ומשיח, אבל את אותם כמה דקות צריך הוא להחזיר לכל היום.

הרב מן מתוועד עם תמימים. צילום: דוב בער הכתמן.

בשנת תשנ"ב רצו הבחורים 770 לדבר עם ההנהלה שתשנה את סדר הלימוד במקום המסכת הרגילה הנלמדת בישיבה, שילמדו את סדר קדשים, את הגמרות זבחים, מנחות וכו'. עניינים הקשורים עם בית המקדש.

והנה, בהשגחה פרטית מיד אחרי ההתעוררות של הבחורים דיבר הרבי (ש"פ משפטים) באריכות על תוכן מסכת בבא בתרא – המסכת אותה למדו בשנה ההיא – שכל הנקודה של בבא בתרא קשור לגאולה. "בבא בתרא זה כנגד הגלות השלישית, גלותנו זו. במסכת בבא בתרא

מדובר אודות העבודה בפועל השייכת במיוחד לגלותנו זו. [וכאן הוסיף הרבי ואמר:] ולא אודות עניינים דקרבנות ועבודות שבמקדש וכו"ר ב". מסכת המבארת את העבודה בפועל בזמננו זה".

בשעתו ה' זה רמז ברור לבחורים, ללמוד דווקא את המסכתות האלו. זאת אומרת, שרצונו של הרבי הוא שילמדו את כל הדברים ה'רגילים' ובהם גופא להחזיר משיח בכל הפרטים, אם זה במסכת ב"ב אם זה בהמשך תרס"ו וכו' וכו'. כי אם חיים עם עניין כלשהו באמת, זה חודר לכל רגע ורגע מהיום. עד שזה מתבטא בכל הפרטים: בקימה, במבצעים,

מלבדו.

דבר זה מתבטא במיוחד בפנימיות התורה. ניתן לראות זאת במאמרים המוגהים שנדפסו בסדרת המאמרים מלוקט (נלקטו בספר 'ספר המאמרים גאומ' ש'). הרבי לוקח מאמר של הרביים הקודמים ועושה מזה 'עוגה' אחרת לגמרי - משיח. רצון ושכל - זה עצם. כל הדרגות, אפילו השייכות לגילויים, קשורים לעצם - למשיח, וכן הלאה בכל נושא. והרבי מסביר זאת בהבנה והשגה, בצורה עיונית. חוץ מעצם ההתקשרות הנעשית ע"י לימוד המאמרים של הרבי, רואים בהם דברים נפלאים ממש.

אחת ההחלטות הנפוצות שהתמימים 770 היו מחליטים בימי הולדת או בתאריכים חסידיים אחרים - וזאת היתה החלטה נפוצה - לדעת בע"פ את התוכן הכללי של המאמר המוגה האחרון שיצא מהרבי מלך המשיח.

גם עכשיו למרות שלעת עתה לא שומעים ולא מקבלים מאמרים חדשים מהרבי (לדאבון כולנו), צריך לחיות עם מה שהרבי נתן לנו - "ונתן לנו את תורתו", ובזה גופא ב"מה שליבו חפץ". ללמוד בעומק וליבא דנפשי וכו', להבחין בחידושים של הרבי, בעומק שהרבי מוסיף וכו'.

כשלומדים ומתעמקים כמו שצריך, רואים איך הרבי מראה בכל נקודה, את הענין של

הוא היה אדם חי - הציפורים לא היו מתקרבים אליו לאכול ממנו. מכאן פתר יוסף את חלומו, אשר שר האופים בשונה משר המשקים, לא ייצא מהסיפור הזה חי.

וכמו הסיפור הידוע על צייר שצייר ציור חי בו רואים שדה עם שיבולים וכו', ועד שציפורים הלכו לאכול את השיבולים שבציור. המלך שהביט בציור אמר לנוכחים שעמדו שם אם מישהו יראה לי טעות בציור, אתן לו פרס. אמר אחד מהעומדים שם שהציור לא נראה אמיתי, כי יש בשדה איש כפרי שעומד שם, ואם הוא היה נראה חי - הציפורים לא היו מתקרבים אליו.

ובנוגע אלינו: הרבי דורש שנחיה עם משיח. שנהפוך לאדם חי. גם כשבאים לבני אדם ברחוב עם שלט בעל תוכן אמיתי ש"הנה זה משיח בא", ו"ברוך הבא מלך המשיח" וגם אם מסבירים לאנשים בדיבור שמשח כבר כאן והגאולה מגיעה בכל רגע, זה אמנם טוב, אך לא מספיק.

אמת שה'לחם' שאנו מביאים הוא 'לחם' אמיתי ו'לחם' חי, אבל כדי שהשני יקבל את זה, צריך שהאדם המגיח את ה'לחם' יהיה אדם חי. לא מספיק שהשיבולים נראים טוב - אלא גם האדם שילדים צריך להיות אדם חי.

כשאנו חיים באמת עם משיח ע"י הוספה בתומ"צ ובמיוחד ע"י לימוד ענייני גאולה ומשיח, נעשים חדורים עם משיח וכך נהפכים לאדם חי, ממילא ה'ציור' (כבמשל הנ"ל) הוא ציור אמיתי ומושלם. וכאן מרוויחים דבר נוסף: המסר שנעביר לעולם לא רק יישמע, אלא גם יתקבל. במילים אחרות: העולם לא רק ישמע (וועט הערן) על "ימות המשיח בהם אנו נמצאים עתה", אלא יקלוט (וועט דערהערן) שאכן זה כך בפועל ממש!

המאמרים של הרבי

בתורה של הרבי רואים באופן מיוחד שהרבי מקשר ומאחד את כל חלקי התורה, ומגלה איך שהכל זה נקודה אחת, הכל זה 'עצם' - אין עוד

RD
רד

משיח. זה העצם שלו וזה התוכן שלו עם כל ההבנה וההשגה שבדבר.

ועוד זאת, הרבי מוסיף במאמרים לימוד בעבודה בפועל, באיזה אופן צריך לחיות עם הדברים. ולדוגמא, במאמר ד"ה פדה בשלום (נדפס במלוקט ח"ב): תמיד הוסבר במאמרים של הרביי הקודמים בנושא של 'פדה בשלום', ענין המלחמה וכו' - תפילה, ותורה.

וכאן הרבי מסביר ומרחיב את הדוגמאות שאדמו"ר האמצעי נותן - איך הכל קשור לתקופות בימות המשיח וכו', מה החילוק בין הזמן של שלמה המלך והזמן דלעת"ל, בירור בדרך מנוחה וכו', זה נכתב אצל אדמו"ר האמצעי בנקודה אחת, והרבי מרחיב זאת במאמר שלם.

להוציא את הגלות מהיהודים, מאשר להוציא את היהודים מהגלות.

זה הנס הכי גדול - לשנות את כיוון המחשבה. וזה תלוי בנו, כילנו יש בחירה לשנות את עצמנו, כך אנו מביאים את משיח והגאולה לתוכנו.

בשיחות ה'דבר מלכות' של נ"א ונ"ב הרבי מראה לנו איך חיים עם משיח. איך בכל פרשה ופרשה בכל ענין וענין, ובכל פרט בחיים שלנו, עכשיו חיים עם משיח. עד שניתן לומר שהשיחות של נ"א ונ"ב זה כמו 'ממוצע' בין גלות לגאולה. שיחות אלה מכינות אותנו בזמן הגלות לזמן הגאולה, להתרגל כבר עכשיו לחיים של זמן הגאולה. ולדוגמא השיחה של פרשת ויצא, הרבי מסביר שם איך שהנפש האלקית צריכה להאיר בנפש הבהמית, להאיר את הגשמיות ודוקא מצד הגשמיות.

אם לומדים ומתבוננים בכל זה, שמים לב שהרבי עושה 'מהפך' בכל דבר. בדיוק הפוך מ'דעת תחתון'.

לדוגמא: מכל הרביים, מפורסם שכ"ק אדמו"ר האמצעי היה הכי מופשט מגשמיות. וכמו הסיפור על הבעל עגלה שהיה אצל אדמו"ר האמצעי ואצל הצמחק צדק. הצחק צדק נתן לו מטבע וביקש עודף. אמר לו הבעל העגלה: אתה לא רבי. אדמו"ר האמצעי כלל לא הכיר בצורה של מטבע - לדעת מה נתן, וכמה צריך הוא לקבל. ומעין זה ישנם ריבוי סיפורים, המלמדים עד כמה היה אדמו"ר האמצעי מופשט מגשמיות.

וכמובן שצורת ההנהגה שלו השפיעה ופעלה גם על החסידים. חסידי אדמו"ר האמצעי השקיעו את עצמם בחסידות, ובאופן כללי היו מופשטים מכל עניני העולם.

בא הרבי בשנת תשנ"ב ואומר בדיוק 'הפוך':

**”תמים ענינו חשיה.
וכמו שהרבי הסביר
שכל עניינו של
תמים הוא דעה את
הוי, ועד שכאשר
הוא ישן הרי הוא
חולם ע"ז וכו' וכו'.
זה מתבטא בכל דבר,
וחדור בפנימיות בכל
ענין”.**

להוציא את הגלות מהיהודים

לאורך כל הדרך, הרבי מבהיר לנו, שהחידוש של משיח מתבטא בזה שהוא משנה לנו את דרך החשיבה. לשנות דברים בעולם זה לא נס כל כך גדול כמו לשנות את הראש, את צורת החשיבה. כמו הפתגם המפורסם: קשה יותר

לא צריך להתנתק מהגשמיות, אדרבה צריך להחדיר את הדרגות הגבוהות ביותר, גם בתוך הגשמיות ובתוך ענייני העולם.

תמיד חשבו שה'ווארט' הידוע שאם היו חותכים את אצבעו של אדמו"ר האמצעי לא היה יוצא דם אלא חסידות, פירוש, שהוא היה מופשט מענייני העולם, ולמדים מכך עד כמה צריך להיות מנותק מהגשמיות. וכאן מסביר הרבי להיפך: הגשמיות של אדמו"ר האמצעי היתה כל כך חדורה בחסידות, עד שאפי' הדם הגשמי שלו היה חסידות!

הספריה, אך לא רצו לעשות צעד כזה מבלי לשאול את הרבי. מצד שני, התביישו לשאול זאת בצורה רשמית, ולכן החליטו לשלוח את אחד המשב"קים. ואכן, א' המשב"קים שאל את הרבי - היה זה לפני חג שבועות - והרבי השיב: מה הפירוש, הרי אוכלים שם בשבת ויו"ט, ועכשיו חג השבועות מגיע...

המשב"ק שאל את הרבי, האם הוא יכול לפרסם את מענה הרבי, והרבי אמר לו שכן.

מקרה נוסף שמלמד על כך שאין שום שינוי: בשנת תשנ"ג, הרבי יצא רק לתפילות מנחה ומערב. בשבתות וימים טובים הרבי היה יוצא גם לתפילת שחרית, אך לא באמצע שבוע. והנה, פעם אחת ויחידה, הרבי יצא בפתאומיות לתפילת שחרית ביום חול. מתי ארע דבר זה?

ישנה מודעה מפורסמת מאוד התלויה בזאל הקטן של 770. זוהי מודעה מטעם הנהלת הישיבה על זמני הסדרים בישיבה. כל השנים היה כתוב במודעה שסדר חסידות בבוקר הוא מהשעה שבע וחצי עד תשע, ותפילת שחרית בתשע וחצי. ואלה המתפללים במנין כ"ק אד"ש

ואותו דבר לגבי שאיפתו של אדמו"ר האמצעי. ידוע שאדמו"ר האמצעי שאף לכך שכאשר שני אברכים יפגשו יחד בשוק, הם ידברו בענייני יחודא עילאה ויחודא תתאה. הרבי לומד זאת כך: גם בתוך השוק, בתוך כל ענייני העולם, צריכים להיות חדורים בענייני יחודא עילאה ויחודא תתאה. לא שמופשטים מהשוק, אלא שמהפכים את השוק עצמו וכו'. כל אלה הם דוגמאות שהרבי מלמד אותנו איך לחיות בענין של משיח בכל פרט בעולם - להוריד את הדבר עד לתוך גשמיות העולם הזה הגשמי.

איך שום שינוי כלל?

אחד הנקודות שמודגש מאוד אצל הרבי הוא, שהכל ממשיך בלי שום שינוי. ידוע שאחר שנת תשל"ח ובעיקר אחר שנת תשמ"ב, הרבי היה הולך לספריה בשבתות וימים טובים. שם הכינו דירה מיוחדת עבור הרבי והרבנית.

מאחרי כ"ב שבט תשמ"ח, הרבי הפסיק ללכת לספריה. כשראו שהדבר נמשך כך משך זמן ארוך, רצו להשתמש בחדר זה לצרכי

"הרבי לוקח"

**מאמר של הרביים
הקודמים ועושה
מזה 'עוגה' אחרת
לגמרי - משיח. רצון
ושכל - זה עצם.
כל הדרגות, אפילו
השייכות לגילויים,
קשורים לעצם -
למשיח."**

– התפילה היא בשעה עשר (החל מתשמ"ט).

בארוכה לקו"ש חל"ב, שיחה לחודש ניסן).

הגיע כ"ז אדר, ובתחילה לא הי' שום שינוי, למרות שהרבי לא יצא למעלה מחצי שנה. אחר כך, החליטה ההנהלה שכיון שהרבי לא יוצא לתפילת שחרית לכן ישתנה הזמן, וכל התמימים יתפללו בשעה תשע וחצי.

הבחורים הרגישו מאוד קשה עם זה (וכידוע הסיפור שמישהו תלש פעם מודעה זו, והרבי אמר שיבררו מי עשה זאת וכו', ולכן נזהרו מאוד בענין. ובכל זאת, תחושה קשה ומרירה מילאה את ליבם). והנה, למרבה הפלא, מיד אחרי שההנהלה שינתה את זמן התפילה – יצא הרבי בפעם האחת והיחידה אחרי כ"ז אדר לתפילת שחרית עם הקהל ביום חול בשעה עשר. כאן הראה הרבי שאין כזה מושג של שינוי. אצל הרבי כל דבר זה נצחי, תפילה בשעה עשר זה נצחי, וגם עכשיו כך. כי כל דבר של הרבי הוא עצמי, ודבר עצמי – בלתי משתנה.

ואם כך בכל דבר שהרבי עושה, כי "מעשה ידי משה נצחיים וכו'", הרי שכל שכן וקל וחומר בדברים שהרבי בעצמו הדגיש וחזר והדגיש שזה נצחי, כמו הדיבורים המבהילים אודות חיים נצחיים ללא שום הפסק בינתיים (ראה גם

99 "בשיחות הידבר מלכותי של נ"א ונו"ב הרבי מראה לנו איך חיים עם משיח. איך בכל פרשה ופרשה בכל ענין וענין, ובכל פרט בחיים שלנו, עכשיו חיים עם משיח. עד שניתן לומר שהשיחות של נ"א נ"ב זה כמו 'ממוצע' בין גלות לגאולה".

אפשר לפעמים לשמוע 'דעת בעלי בתים' בסגנון שונה, אך אנו יודעים ש"דעת בעלי בתים היפך דעת תורה". ענין עצמי לא משתנה, וזה כלל לא נפקא מינה האם רואים או לא רואים, מרגישים או לא מרגישים וכו'. וענין זה, שאין שום שינוי היום ברבי, צריך להיות מונח בפשטות בלי שום פילפולים והסברים. רבי זה נצחי. נקודה.

ממילא מובן, שכל מה שהרבי דיבר אלינו אודות משיח וגאולה ואודות הצורך לחיות עם משיח, ועד לדרגת העבודה ד"אני לא נבראתי אלא לשמש את קוני", זה נאמר אלינו היום ממש.

אלא שבכדי לחוש ולהרגיש זאת, צריך להתרומם ולצאת קצת מעצמנו. צריך להתאמץ להתעלות טפח מעל הקרקע. ודבר זה נעשה, כאמור, על ידי לימוד חסידות בכלל, לימוד עניני גאולה ומשיח בפרט, ולימוד השיחות של הדבר מלכות – שיחות נ"א נ"ב בפרטי פרטיות. כך חיים עם משיח! ומכל מקום אנו מבקשים, שהרבי מלך המשיח יסתכל על מה שעשינו כבר, וירחם עלינו ויוציאנו מהגלות תיכף ומיד ממש. יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

אתה נכנסת לחדר אצלם כף אגודל-סל
היבאית ואחיו - הקבוצה של הכחול-הלבן
היך והד-ך האטף כ-10 קפוט. מאז מה ל
ביום אתה כראו - זכך קדוך - זכוכל ל
לפי הנהגה של הנהגה ל

"כולם שרים בהתלהבות עצומה

'השנה תהא שנת מלך המשיח'

« מכתב מיוחד שכתב הרב יעקב שמולביץ ע"ה לבני משפחתו בסיומו של חודש תשרי תשמ"ה, לפני ארבעים שנה, בפרסום ראשון » **חלק ב'**

כותב השורות עובר לפני
הרבי ביחידות כללית, כ"ו
תשרי תשמ"ה

פְּטִירָה נ-770

ליל ד' כ"ח תשרי בית חיינו, התשמ"ה.

מכתב אחרון

אהובי, אבא ואמא שרה ורבקה, ובעצם גם מינדי ואלקה, ואולי גם איצ'ק, חנה ושרה'לה השם עליכם יחיו!

לאחדשה"ט – [לאחר דרישת שלומם הטוב], על אף שבעוד ימים ספורים נתראה בע"ה בחיים ושלוס, אעפ"כ אצרך מכתב עם הבנות השבות אל בית אביה כנעוריה מלחם אבי'ה תאכל... אכן חטאתי שלא כתבתי כראוי במשך החדש תשרי, ואולי יש לתלות את זה בעוונותינו – שכשהגיעו לכאן

מינדי ואלקה, הרגשתי כבר בחיק המשפחה ולא הרגשתי צורך לכתוב והוא רחום יכפר סלחו לי ויסלח לכם אלקים.

בע"ה ביום ב' פ' לך מארצך אני עוזב מכאן ונוסע לאה"ק פרטים אמסור בע"ה מאוחר יותר.

ד"א, בליל יוה"כ נפטר אחד מזקני אנ"ש לנגד עיניו של הרבי. היהודי הזה – ר' שמריהו גוראריה מתל אביב – נוהג בכל שבת בראשית לקנות את הזכות להוציא בליל כל נדרי את הס"ת הראשון ולהגיש אותו לרבי, ובכל שנה בשבת בראשית הרבי

מברך אותו שתזכה לשנה הבאה. שנה שעברה הוא חיכה הרבה זמן שהרבי לא בירך אותו ורק בסוף הרבי בירך אותו בחצי ראש, כזה (אני זוכר את זה). כעת בליל יוה"כ דקה אחת לפני כל נדרי, הוא נפל על הרצפה ע"י ארון הקודש וכולם צעקו 'הצלה'. תוך דקה הרבי הסתובב ואז הביט על כל הנעשה פעולות הרופאים וכו', במשך 45 דקות עד שיצאה נשמתו במקום קדוש בזמן קדוש ובמעמד הכי קדוש, בליל כל נדרי... .

אתמול נכנסתי ליחידות אצל כ"ק אדמו"ר שליט"א. הקבוצה שלנו היתה הרביעית ואחרונה – הקבוצה של הבחורים. נכנסנו בשעה 11:15 בערך [בלילה] והרבי בירך והדריך במשך כ- 10 דקות. משום מה לא ה' הזמן בידי להתכונן ביום אתמול כראוי – עכ"פ בערך – ובנוסף לה – כשעה לפני היחידות, נפל קרש גדול על הרגל שלי וגרם לי כאבים עצומים ממש ואולי בגלל כל זה, כשנכנסתי ליחידות, איך שהרבי התחיל לדבר התחילו עיני לזלוג דמעות [וכבר דימיתי בנפשי שזה מהיחידות]...

”בליל יוה"כ דקה אחת לפני כל נדרי, הוא נפל על הרצפה ע"י ארון הקודש וכולם צעקו 'הצלה'”

ראשון מימין: הרב יעקב שמולביץ בהלווית ר' שמעלר גוראריי, לצד כ"ק אד"ש מה"מ (י"א תשרי תשמ"ה)

הרבי מעודד את שירת 'תהא שנת מלך המשיח'
בכניסתו לתפילה. ח"י תשרי תשמ"ה

חוץ מזה – אם להשוויץ, אז עד הסוף –
יש כאן שיר חדש שכולם שרים בהתלהבות
עצומה "השנה תהא שנת מלך המשיח" ואם
לא ניחשתם, אני חיברתי את המנגינה הזו
(גם ביחד עם בני קרניאל
[=ר' בנימין קרניאל, שליח
כ"ק אד"ש מה"מ בעיר גדרה.
המו"ל]). שרו את השיר
הזה גם ב"הקפות" עם הרבי
ובהתוועדויות, והרבי – אם
אפשר לומר כך – אוהב את
השיר הזה ומעודד אותו חזק.

..אני גם נורא מצטער שלא
יצא לצלצל בערב יו"כ, פשוט עד שצלצלנו
כבר ה' בארץ יו"כ – ה' לנו טעות של שעה...
נורא רציתי שאבא יברך אותי כנהוג בעיו"כ
אבל מה' יצא הדבר, את ברכת הרבי לתמימים
קיבלתי השנה בתור הברכה היחידה של אבא
לבן, ואני מקוה ומאמין שלא שייך בזה חסרון...
במילים אחרות: בטח גם אבא יסכים שהלואי
שהברכות של הרבי יתקיימו במילואן, ואז לא
יחסר כלום.

שלכם באהבה ולהתראות,
יעקב.

הלואי שאזכה להיות כלי
לברכות, ולקיים בטוב את
ההוראות.

לפעול קדושה נעולם

הרבי הסביר ביחידות
– בהקשר לרמב"ם הלכות
מעילה – שבנוגע ל"שליחות"
של הפצת היהדות אפשר
למעול" אפילו בהמשך של
כמה שנים [ע"י בארוכה בפנים
השיחה], וכן לתקן ולפעול
קדושה בעולם גם כשזה נמשך
כמה שנים.

כשלוקחים את הדברים כמו שהרבי אומר
את זה ביחידות לכל ביחוד ... הדברים הם
נפלאים (ואכ"מ חלק מחמאות!)

ברוך ה' הצלחתי להעביר
את כל התפקידים שלי
לחבר'ה טובים, שבע"ה
ימשיכו את העניינים ביתר
שאת וביתר עוז. את
סידור הזאל להתוועדויות
והמבצעים בסטרט – סיטי
העברתי לליזר. את הגמ"ח
ו"בית חיינו" לשנים אחרים,
והמבצעים של יום שישי לאחד אחר.

גם קניתי כמה דברים לכמ'ה] מהמשפחה
אבל אני מקוה שתבינו שאין לי פה תקציב
עצום, ותקבלו אותי בספר פנים יפות...

ד.א. [דרך אגב] אם כבר הזכרתי את בסטרט
– סיטי אם הייתם בשידור של הכינוס של צ.ה.
[צבאות השם] בחוה"מ"ס [בחול המועד סוכות]
ושמעתם את י"ב הפסוקים, הייתם שומעים
שאת הפסוק הראשון אמרו שתי ילדות
ממועדון צ.ה. בסטרט – סיטי, והן אמרו את זה
בקול רם ויפה מאוד, והרבי ממש נהנה. אשרי
ואשרי חלקי.

ייש כאן שיר חדש שכולם שרים בהתלהבות עצומה

העובדות שמאחורי קונטרס התפילה

מדוע ראה לנכון כ"ק אדמו"ר הרש"ב
נ"ע לכתוב את קונטרס התפילה?
אלו 'מגיחי קרב' ו'עורכי מלחמה' ראה
אדמו"ר הריו"צ בבית הכנסת? | מה היתה
השפעתה של ישיבת תומכי תמימים
בקרוב אני"ש בענין עבודת התפילה?
כיצד מתייחס הרבי מלך המשיח שליט"א
לעבודת התפילה בדורנו אנו? - **על כך**
ועוד בסקירה המרתקת שלפניכם.
<< סקירה מרתקת ונפלאה אודות
"קונטרס התפילה" מאת כ"ק אדמו"ר
הרש"ב נ"ע.

חוגש לרגל
שמחת תורה
- בקשר
עם העובדה
ש'שמחת תורה'
היה מהגורמים
לכתיבת
הקונטרס (ראה
בפנים הכתבה).

עבודה שנלב

ידוע הסיפור אשר סיפר אדמו"ר הזקן על עצמו, שכשעמד על פרשת הדרכים שבין וילנה למעזריטש, והתלבט להיכן ללכת, הכריע לבסוף לילך למעזריטש, וכך אמר: "ללמוד, כמדומה לי שאני יודע מעט, אולם להתפלל, איני יודע כלל".

עניינה של התפילה כענין עיקרי בתורת ודרכי החסידות, הינו דבר ידוע ומפורסם לכל, אך היות וענין התפילה אין הוא כעוד מעשה טכני גרידא אשר נאלצים לעשותו, אלא ענין התפילה הוא "עבודה", ובעבודה גופא, הינה עבודה שבלב, וכמאמר רז"ל "איזו היא עבודה שבלב זו תפילה", ולפיכך תורת החסידות שמה דגש עיקרי, וחרטה על דגלה את התפילה כערך עליון, כפי שענה אדמו"ר הזקן בהיותו במאסרו, אשר עיקר חידושה של תורת החסידות הוא בענין התפילה.

ברבות השנים, הרבו החסידים לדרוש, לשאול ולהפציר

מהי הדרך להגיע לתפילה בצורה ובאופן הראוי, כיצד התפילה תהיה תפילה

כ"ק אדמו"ר
הרשב"ב נ"ע

של חסיד 'פנימי', ולא חסיד 'חיצוני' ח"ו. הכיצד ידע המתפלל האם דרכו בעבודת התפילה הינה בדרך העולה בית א-ל ומצד הקדושה, או שמא באה היא מצד הקליפה חלילה. לפיכך ראה לנכון כ"ק אדמו"ר הרשב"ב נ"ע, לכתוב קונטרס בו יבאר כיצד תהיה התפילה כדבעי למהוי, ובאופו הנכון, וקרא לקונטרס זה בשם "קונטרס התפילה".

בפתיחת דבריו (נדפס בכתב יד קודשו) מבאר אדמו"ר הרשב"ב את הסיבה לכתיבת הקונטרס ומטרת כתיבתו, וכך כותב: "הנה בהיות אשר כאז"א מאנ"ש שואל ודורש איך מתפללים ובמה עובדים את ה' בעבודה שבלב זו תפילה, אמרתי לפרש שיחתי קצת בענין הזה ממה שנמצא בכתובים מכ"ק אבותינו רבותינו הק' זצוקלה"ה נ"ע אשר דבריהם דבר ה' אלקינו יקום לעולם וחיים וקיימים כמאז כן עתה. ולא נצרכה אלא להזכרה בלבד ולעורר את לבב אנ"ש עליהם, וכן להעדפה באיזה ענינים לפי העת והזמן דעכשיו, אשר נתמעטו הלבבות כו".

וממשיך אדמו"ר הרשב"ב, אשר כל רבותינו נשיאנו השקיעו את נפשם בהדרכת החסידים בעבודת ה', וגם קונטרס זה נכלל בכך, ובלשונו: "וגם זה בכלל דבריהם הק' אשר רב טוב ורב אור צפון בדבריהם רק צריכים לגלות כפי היכולת מצפוני דבריהם הק' להאיר ולהעיר את נפשינו ללכת לאורם אור חיי החיים האמיתיים, אשר זה ה' כל ישעם וחפץ נפשם להחיותנו ולהאיר בנפשינו אור וחיות אמיתי ומסרו נפשם ממש ע"ז כידוע לכל היודעים קצת מעניניהם, ואנחנו צריכים להדבק בהם ובדבריהם הק' ולהיות כלים לקבל בנפשינו את האור כי טוב, ולאורם נסע ונלך מעלה מעלה כחפץ ה' ע"י עבדיו הק' זצוקלה"ה נ"ע זיע"א".

”ומה נהדר היא
המראה במחזה
הקדש, אשר עשרות
אנשים עומדים
בבית הנסות
ומתפללים בכוונה
מהם במתינות
ובדבקות של
געגועים ומהם
בהתלהבות נמגיחי
קרב ונעורכי
מלחמה, וכולם יחד
עונים ואומרים
כל מלה ותיבה
שבתפלה בחרדת
קדש”

הרקע לכתיבת הקונטרס

מהי הסיבה לכך אשר החלה התעוררות עזה בקרב אנ"ש והחסידיים בענין עבודת התפילה? על כך כותב כ"ק אדמו"ר הרי"צ בהקדמתו לקונטרס (נדפס בכתב יד קודשו): "התייסדות ישיבת תומכי תמימים פעלה וגרמה התעוררות ועילוי בכללות מצב אנ"ש שי', עס האט אויפגעהויבן [= זה רומם] חסידיים בכלל, ובדרך ממילא הורגש בכלל אנ"ש שי', אז מדארף זיין אנדערש [= שצריכים להיות 'אחרת']".

וממשיך ומונה ג' סיבות לכך: "שלשה דברים השתלשלו זה אחר זה אשר כולם יחדיו השפיעו השפעה מרובה על כללות אנ"ש שי' לקרב אל עניני עבודה שבלב זו תפלה בהתבוננות ומתינות: א. התייסדות ישיבת תומכי תמימים לימוד התלמידים הדרכתם והנהגתם. ב. המאמר החלצו שנאמר בשמחת תורה תרנ"ט. תוכנו, העבודה בהרחקת מדות רעות ונטיעת מדות טובות ע"י עבודה מסודרה ניט קיין גענארטע [– לא להיות 'משוחד'], בלימוד דא"ח בכלל, וההתעסקות בתפלה בפרט. ג. ושיחת הקודש אשר דיבר הוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק בשמחת תורה תר"ס, שביאר כי ענין ירידת הנשמה היא בשביל העבודה האלקית לברר ולזכך את המדות טבעיים אשר לכל זה יכול כל אחד ואחד לבוא רק ע"י העבודה בתפלה".

במילא, שלושת עניינים אלו פעלו את פעולתם, ועוררו בקרב החסידיים התעוררות רבה בענין עבודת התפילה, וכפי שאדמו"ר הרי"צ ממשיך שם: "אז נתעוררו רבים מן אנ"ש ומן התלמידים יחיו להתקרב אל עניני העבודה, באריכות ההתעסקות

כנגד חלקי השו"ע

חסידיים היו אומרים אשר ד' הקונטרסים של אדמו"ר הרש"ב: קונטרס עץ החיים, קונטרס ומעיין, קונטרס העבודה, וקונטרס התפילה, הם כנגד הד' חלקי שלחן ערוך.

בתפילה, ויתרבו הדורשים ושואלים בענין זה".

וזה הביאור על דברי קדשו בהתחלת הקונטרס "הנה להיות אשר כאו"א מאנ"ש שואל ודורש איך מתפללים ובמה עובדים את הוי' בעבודה שבלב זו תפלה".

בתוך דבריו, מפליא אדמו"ר הרי"צ בלשונו הציורית והעשירה, במעלת הקונטרס, ועל עזרתו הרבה, בעבודת ה' בכלל, ובעבודת התפילה בפרט, ובלשונו: "המאמר הלזה קונטרס התפלה הנה מלבד ענינו במעלת ההשגה כי ערוך הוא באופן אשר כל אחד מאנ"ש והתלמידים יחיו, יכול ללמוד ולהבינו הנה עוד זאת כי חבר טוב הוא לעטר ולמצוא ולחקור אתרי כל פרטי חלקי הרע במומי ונגעי בני אדם, במדות רעות ומגוונות הגלאים והנסתתים ומראה באצבע על סיבתם, מקורם ועל אשר מסתעף מהם.

המאמר קונטרס התפילה הוא מורה

כ"ק אדמו"ר הרי"צ נ"ע

דרך להמציא מזוז ומרפא לתחלואי הנפש ולפתח את הכחות והכשרונות ע"פ העבודה האמיתית."

פעולת השפעתנו נקרב החסידים

את פעולת השפעתו של הקונטרס בקרב אנ"ש והחסידים, ניתן לראות במכתב אשר שלח כ"ק אדמו"ר הריי"צ ביום י"ב תמוז תש"ג לחתנו, כ"ק אד"ש מה"מ, וכך מתאר:

"תקופה זו, תר"ס - תרס"ג, היא תקופה שני' בהדרכת

תלמידי ישיבת תומכי תמימים ה' עליהם יחיו מני אז שיצא קונטרס התפלה ונתפרסם ברבים, ואחרי כן בחדש אדר יצא לאור ספר התניא המוגה שנתקבל בטוב ובכל מקומות מושבי אנ"ש קבעו זמני לימוד תניא ברבים.

וכשחזר הוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק לביתו מנסיעתו לחוץ לארץ - נסע ד' לחדש כסלו תרס"א וחזר ז' לחדש אלול שנה ההיא - רבו החסידים הבאים לליובאוויטש.

ומה נהדר ה' המראה במחזה הקדש, אשר עשרות אנשים עומדים בבית הכנסת ומתפללים בכוונה מהם במתינות ובדבקות של געגועים, ומהם בהתלהבות כמגיחי קרב וכעורכי מלחמה, וכולם יחד עונים ואומרים כל מלה ותיבה שבתפלה בחרדת קדש".

נקודת ענינו של הקונטרס

נקודת הקונטרס הינה ביאור תוכן עבודת התפילה ע"פ חסידות, הבאה בהקדמת לימוד עניני חסידות בהעמקה ובהתיישבות, ולימוד לשם שמים, ללא כל הנאה עצמית כל שהיא.

דהיינו, לימוד על מנת לעשות, ואשר תוכן התפילה הוא לברר ולזכך את מידותיו של האדם, לעקור מעצמו מדות רעות של ישות וגאווה וכיו"ב, ולנטוע בלבבו מדות טובות שנקודתם היא קבלת עול מלכות שמים.

ודבר זה נעשה כאשר ההתבוננות בתפילה אינה התבוננות לשם הבנה והשגה גרידא שזה גורם שהעסק יהיה דוקא בדברי השכלה דקים ועמוקים ביותר, אלא העיקר הוא שתהיה

”הנה עיקר הגרם
בנזקין הוא העדר
עבודת התפילה
בסדר המסודר
מאת הוד כ”ק
אבותינו רבותינו הקי
צוקללה”ה נבג”ם
זי”ע בעבודה שבלב
זו תפילה..”

הכוונה לשם שמים, "דע לפני מי אתה עומד". היינו, תפילה במתינות בהבנת פירוש המלות, והפועל יוצא מהתפילה בנפש האדם, לזכך את מדות נפש הבהמית.

בתוך דבריו, נותן אדמו"ר הרש"ב כמה עצות פרקטיות לתפילה בצורה נכונה וראויה, והם:

א. לסלק מדעתו את כל הטרדות, ואחת העצות לכך היא לשהות במשך כל התפילה במקום אחד דוקא, ורק אז יתעטף בטלית ויניח תפילין, ויתרכז אך ורק בענין התפילה.

ב. לחשוב ענין בדא"ח בהיותו כבר עם טלית ותפילין לפחות במשך חצי שעה, וגם זה צריך להיות במקום אחד, ולא תוך כדי הילוך ושוטטות.

ג. לעתים מזומנות לערוך חשבון נפש, ומזה יבוא לשפלות וכובד ראש הנדרש קודם התפילה, ואחר כך לימד דא"ח וחסידות, בכדי שיתפלל בשמחה.

ד. אם עדיין אינו מרגיש שהוא כלי לאור האלקי, יעורר בתפילה עצמה רחמי שמים על נפשו, וה' ברחמיו יפתח את מוחו ולבו לעבודתו יתברך.

ה. לפני תפילת שמונה עשרה יתבונן בהתבוננות קצרה אך באופן של התקשרות על הענין, בגדולת הבורא ית' אשר לפניו עומד הוא עתה בתפילה, אשר ביטול זה הוא עיקר עניינה של תפילת שמונה עשרה, "כעבדא קמיה מריא" [-] כעבד לפני אדונו].

לקראת סיום הקונטרס, פונה

אדמו"ר הרש"ב אל "הצעירים אשר לא למדו דא"ח כל צרכן לידע פרטי ענייני ההתבוננות על בוריים", ומזהירים שלא יזדרזו להעפיל ולטפס בסולם ההתבוננות טרם זמנם מכיון שלא ישיגו אלא דמיונות שוא של התבוננות והתפעלות, ותשתרש בהם תכונת ההטעיה העצמית.

ולפיכך, עליהם להיות בטלים ונכנעים להוראות מדריכיהם המנוסים ועבודת התפילה שלהם צריכה להיות כפי שנתבאר בסעיף הראשון של ההכנות, להסיר את הטרדות להתפלל במקום אחד מתוך הסידור במתינות גדולה ובכוונת פירוש המלות, וזו הדרך גם לגדולים שאינם יכולים להתפלל תמיד בגדלות המוח והלב, ומה שצריכים הכל לזכור מקטנם ועד גדולם הוא החיוב בקבלת עול מלכות שמים.

ובסיום דבריו מעתיק אדמו"ר הרש"ב את הוראותיו של אדמו"ר האמצעי לגבי תפילה ותורה, אשר גם בעלי עסקים אשר נמנע מהם האפשרות להתפלל באריכות עקב עסקיהם המסועפים וטרדות פרנסתם, תהיה עבודתם בהגבלת הנהגתם קודם התפילה: א. שלא לדבר בענייני עסקיהם באותה שעה. ב. לימוד מעט כפי

ענין ירידת הנשמה היא בשביל העבודה האלקית לברר ולזכך את המדות טבעיים אשר לכל זה יכול כל אחד ואחד לבוא רק על ידי העבודה בתפילה"

התבוננות פרטית בדווקא

בדבריו בקונטרס, מדגיש אדמו"ר הרש"ב, אשר ענין ההתבוננות בתפילה צריך להיות באופן של התבוננות פרטית דוקא, ומאריך להרחיב בטעמים לכך, ובביאור הנחיצות בזה.

אדמו"ר האמצעי בספרו שער היחוד הנקרא גם בפי חסידים "קונטרס ההתבוננות", מבאר גם הוא את הכרח ההתבוננות בדרך פרט דוקא ומוסיף שדבר זה הינו במסורת מהרב המגיד ממעזריטש, ובלשונו: "וכאשר מקובל היה א"א מו"ר (-אדמו"ר הזקן), ז"ל נ"ע בדבר זה מפי הרב המגיד ז"ל בפירוש גמור, וכך שמעתי מפיו ז"ל".

ומהרה"ח ר' אליעזר הורביץ ע"ה (בנו של הרה"ח ר' איטשע דער מתמיד הי"ד) נאמר, ששאלה עקרונית זו עמדה במרכז הפולמוס בין אדמו"ר האמצעי לבין ר' אהרן מסטרשלא, אדמו"ר האמצעי טען בתוקף לחיוב ההתבוננות בדרך פרט דוקא, ואילו ר' אהרן צידד בשיטת ההתבוננות בדרך כלל, שהיא קרובה יותר לעורר את ההתפעלות כשיטתו הידועה.

אם כן דרך התבוננות זו היא ענין עיקרי בשיטת 'עבודת התפילה' בחסידות חב"ד, ולפיכך מאריך לבאר זאת אדמו"ר הרש"ב בקונטרס בהרחבה רבה.

מבין ארבעת הקונטרסים שכתב אדמו"ר הרש"ב, שהם: קונטרס התפילה, קונטרס ומעין, וקונטרס העבודה, קונטרס התפילה הינו הקונטרס הראשון שנכתב על ידי כ"ק אדמו"ר הרש"ב, וכן הקונטרס הינו הדבר הראשון שבא בדפוס מכתבי כ"ק אדמו"ר הרש"ב, בשנת תרפ"ד, וכל זאת עוד קודם בוא כ"ק אדמו"ר הרי"צ אל ארצות הברית, אשר אז החלה הדפסת כתבי החסידות בתפוצה ובהרחבה רבה, על ידי חתנו, כ"ק אד"ש מה"מ.

כמו כן, זהו הדבר הראשון מכתבי כ"ק אדמו"ר הרש"ב אשר נדפס בארצות הברית, ביום הולדתו כ' מר חשון תש"ב. הקונטרס נדפס על ידי אגודת חסידי חב"ד העולמית, עוד קודם התייסדות הוצאת ספרים "קה"ת"

”**לראשונה, נדפס
הקונטרס הערוך
בשלימותו רק
בחודש מר חשון
תש"ב ביום הולדתו
של מחברו, כ"ק
אדמו"ר הרש"ב
ביום כ"ף בחודש,
בברוקלין ניו יורק
על ידי אגודת חסידי
חב"ד העולמית**”

יכולתם. ג. ולהתחזק בתפילה במתינות. ומסיים: "וכל מה שיאריך בתפילה אפילו רגע יותר הרי זה כקונה חיים לנפשו על כל היום".

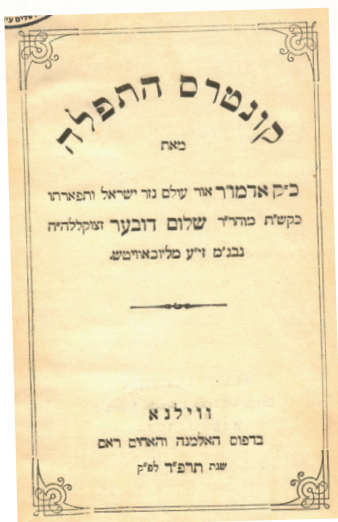
ובנוסף לכך, מוסיף אדמו"ר הרש"ב לקבוע זמנים בכל יום ללימוד הלכה למעשה בשו"ע אדמו"ר הזקן בחלק אורח חיים, וכן לימוד ספרי מוסר המיוסדים על המדרשים והזהרה, וזאת בכדי "לעורר את הלב לאהבת ה' ולתורתו ועבודתו יתברך".

הדפסתו במהדורות השונות

הקונטרס נכתב על ידי כ"ק אדמו"ר הרש"ב בשנת תרנ"ט, אך נמסר רק בחודש טבת תר"ס.

ואז נפסקה הופעת 'התמים' עם פרוץ מלחמת העולם השנייה (השוואה האיזומה).

לראשונה, נדפס הקונטרס הערוך בשלימותו רק בחודש מר חשון תש"ב ביום הולדתו של מחברו, כ"ק אדמו"ר הרש"ב ביום כ"ף בחודש, בברוקלין ניו יורק על ידי אגודת חסידי חב"ד העולמית, למהדורה זו ניתוספו ארבעה עמודי פתיחה מאדמו"ר הרי"צ בפקסימיליה מגוכתי"ק ובעמוד נוסף, פקסימיליה מגוכתי"ק של אדמו"ר

שער ההדפסה הראשונה של קונטרס התפילה

הרש"ב.

וכך כותב כ"ק אדמו"ר הרי"ץ בהקדמה להוצאה דשנת תש"ב: "קונטרס התפילה מאת הוד כ"ק אדמו"ר .. הניתן ונמסר על ידי בתור מנהל פועל וראש ועד ההנהגה בישיבת תומכי תמימים יצ"ו בשביל התלמידים שיחיו .. בתחלת טבת שנת חמשת אלפים שש מאות וששים לבריאה, העתקתיו מגוף כתב יד קודש וסדרתיו לפרקים עם קיצורים, בליל היאצ"ט הראשון, ב' ניסן תרפ"א, בעיר רוסטוב על נהר דאן, יוסף יצחק שניאורסון".

בקיי שלאותה שנה נדפס קונטרס התפילה על ידי פליטי חב"ד שהגיעו לשנגהאי שבסין 'ועד הדפסת דא"ח' אצל 'ישיבת תומכי תמימים דליובאוויטש' שנגהי. גוף הקונטרס הוא צילום ממהדורת ווילנא תרפ"ח, ובראשו ניתוספו חמשת עמודי הפקסימיליה ממהדורת ברוקלין, ובסופו הקיצורים, אבל רק אלו שנדפסו ב'התמים', דהיינו לארבעת הפרקים הראשונים בלבד.

ומערכת "אוצר החסידים". על ההכנות להדפסה, ואופן ההדפסה של הקונטרס בחודש טבת בשנת תרפ"ד, ניתן לראות ממכתבו של אדמו"ר הרי"צ לרה"ח ר' יהודה ליב רסקין הי"ד שהיה אז בוורשא, וכך כותב לו הרבי: "על דבר שאלתו אודות הקונטרס מה יהיה כתוב על השער קונטרס התפילה מאת כ"ק אדמו"ר אור עולם נור ישראל ותפירתו כקש"ת מוהר"ר שלום דובער צוק"ל נבג"מ זי"ע מליובאוויטש. וכמובן שצריך להיות מסודר הנקרא אפגישטעלט.

ונכון להכריך אותו דרוק באנד. וכאשר יקבלו ישתדל להפיצו ויהי' אצלו רשימה לאיזה מקום שלח וידיפיסו איזה אלפים".

וממשיך אדמו"ר הרי"צ לגבי שליחת הקונטרס לכמה מהחסידים, וכן בענין השגת רשיון לדפוס: "וכאשר יוגמר הדפסתו ישאל (א) אצל רש"ז האוולין שי' כמה ישלח איליו, (ב) אצל ר"ד שי' שיפריץ כמה ישלח איליו, (ג) אצל הרב ר' מנחם צבי שי' ריבקין כמה ישלח לו, (ד) אצל ר' לעמיל שי', (ה) צריכים להשתדל שיגיע אלינו ע"י רשיון והנני חושב כי אפשר דבר זה להשיגו, ואי"ה אודיעו בזה".

במהדורה זו לא נדפסו ה'קיצורים' אשר עשה אדמו"ר הרי"צ (ראה לקמן), והקונטרס עדיין לא נחלק לפרקים כלל, כל אלו נתחדשו רק כשהחלו בהדפסת הקונטרס בחוברת השביעית של גליון 'התמים' בשלהי שנת תרצ"ז, וזאת כתשורה מיוחדת במינה לרגל שנת הארבעים להתייסדותה של ישיבת תומכי תמימים, משנת תרנ"ז.

אך לא הספיקו להדפיס בחוברת השביעית, והשמינית אלא עד אמצע האות החמישית,

דבר הידוש נו

בין החידושים שבקונטרס התפילה, הינו מה שכתב אדמו"ר הרש"ב באות יא בקונטרס, בו כתב אשר הדברים האמורים בזהה שבכל לילה צריך להיות האדם "ממארי דחושבנא" בתיקון חצות, לא נאמרו אלא לצדיקים שהם בדוגמה שלמעלה, אבל לכל אדם די באם ינהג כן רק לעתים, וגם נאמר שם שיהיה ביחידות דוקא ולא בפני אדם.

והחידוש שבכך הוא:

מדברי אדמו"ר הזקן בתחילת השו"ע משמע, שזו הדרך הראויה לכל אדם ירא שמים ולא רק לצדיקים הגדולים בלבד, וכן כן משמע גם מדבריו בהערה לתיקון חצות שבסידורו, ושם נאמר גם שיש להסיר את מסוה הבושה ולערוך תיקון חצות במנין(!), ולא ביחידות כדברי אדמו"ר הרש"ב כאן.

**"זיהיה קביעות לכל אחד ואחד
ללמדו"**

”הנני פונה במכתבי זה אל כל אחד ואחד מאנשי והתמימים יחיו ביחוד בכל אתר ואתר כי ילמדו את המאמר קונטרס התפלה בחבורה וכן כל אחד לעצמו עד כי יהיו הענינים האמורים בו שגורים בפיו וקבועים במוחו ולבו”

משעה שנתפרסם 'קונטרס התפילה', נקבע הוא להיות ה"שולחן ערוך" של עבודת החסידות בכלל, ועבודת התפילה בפרט. להלן נביא התייחסויות מאת כ"ק אדמו"ר הרי"ץ בדבר חשיבות הלימוד בקונטרס, וכן דברי הרבי מלך המשיח בזה, וכדלקמן.

בחודשים הראשונים לצאתו מרוסיה, במכתב כללי לאנשי והתמימים מיום ז' שבט תרפ"ח כתב אדמו"ר הרי"ץ ממקום מושבו בריגא מכתב כללי אל כלל החסידים בו הוא מעוררם על לימוד הקונטרס, וכך כתב: "אל ידידנו אנשי ותלמידי התמימים די בכל אתר ואתר, יסוד החסידים ועמוד החסידות, היא העבודה בפועל בקנין מדות טובות, הבאים ע"י ההתעסקות בעבודה שבלב זו תפילה אשר זהו עיקרא ושרשא דכולא.

בכדי להגיע אל האמת הבהיר, ולהוציא הכח הנעלם המיוחד, אשר ישנו בכאו"א מאנשי והתמימים יחיו אל הגילוי, הוא אך ורק על ידי הדרכה טובה אשר בה ועל ידה, יכול כאו"א, בלי הבדל עשיר בדעה ובינוני בהשגה, לראות חיים באור כי טוב גם בעניניו הפרטיים בכל מקום

שהוא.

הנני פונה במכתבי זה אל כל אחד ואחד מאנ"ש והתמימים יחיו ביחוד בכל אתר ואתר כי ילמדו את המאמר קונטרס התפילה בחבורה וכן כל אחד לעצמו עד כיהיו העניינים האמורים בו שגורים בפיו וקבועים במוחו ולבו ויהיה קביעות לכל אחד ואחד ללמוד גם בהיותו בקי בו פעם בחודש במתינות, וגם אז טובים השנים מן האחד, והרבה חברים טובים עושים."

יש לציין, אשר בענין קביעות הלימוד בקונטרס לתמימים, כבר ביקש כ"ק אדמו"ר הרש"ב בעצמו, וכך כתב בקונטרס עץ חיים בסופו (פרק לג), וזה לשונו: "יש בקונטרס הנ"ל [קונטרס התפילה] כמה עצות איך להגיע לעבודה אמיתית, ויהיה חוק קבוע ללמוד קונטרס הנ"ל, פעם אחת בב' או בג' חודשים. וטוב שתלמדו אותו כולם בזמן אחד, וידברו זה עם זה ויחזקו זה את זה."

ובמכתבו מיום ט' כסלו תש"ו, לכמה מתלמידי התמימים, כותב אדמו"ר הרי"צ בתוקף ובבהירות חד משמעית, אשר העדר עבודת התפילה הינה "עיקר הגרם בנזקין" בעניני לימוד נגלה וחסידות. ובלשונו הקדושה: "במענה על מכתבם מכ"ד תשרי בהתאוננות

על מצב למוד הנגלה בכלל ולמוד החסידות בפרט, אמנם כן כנראה מהעניינים במעמד ומצב התלמידים שי' הנה עיקר המחסור הוא בההדרה בסדר מסודר בעבודה שבלב ע"פ דרכי החסידות המעמידה את העוסקים בה בקרן אורה.

הנה עיקר הגרם בנזקין הוא העדר עבודת התפילה בסדר המסודר מאת הוד כ"ק אבותינו רבותינו הק' צוקללה"ה נגמ"ם זי"ע בעבודה שבלב זו תפילה..."

ומסיים אדמו"ר הרי"צ בהצעה: "והרוצה לעבוד את הוי' בדרכי העבודה שבלב על פי הסדר המסודר מאת הוד כ"ק אבותינו רבותינו הק' לגרש את הרע הגלוי והטמון וגם להכיר את מי שאמר והיה העולם על ידי עבודת התפילה כפי האמת ילמוד קונטרס העבודה וקונטרס התפילה ויעמוד על אמיתת הדברים".

היסודות והעיקרים של התורה והמצוות

גם אצל הרבי מלך המשיח, מצינו יחס מיוחד לקונטרס התפילה, וחשיבות הלימוד בו. לאחד אשר בישר לרבי בכך שחפץ הוא להתחיל 'להתפלל בעבודה', המליץ הרבי שילמד כדבר ראשוני את קונטרס התפילה, ובלשונו של הרבי (שלהי קיץ תשט"ז): "במה שכתב על דבר התחלה בעבודת התפילה - נכון הדבר במאד. אלא שמתחילה ילמוד איזה פעמים קונטרס התפילה (על כל פנים עניני העבודה אשר בו) ובזמן הראשון ינהג בהנ"ל בתפילה שבת קודש".

כמו כן מצינו התבטאות נפלאה בקשר לחשיבות ענין התפילה, שהיא מהיסודות והעיקרים של התורה והמצוות ממכתב מיום י"ד מר חשוון תשי"ז, בו כותב הרבי כך: "תקותי שישמור על הזמן למאותו בתוכן של תורה ומצות, תורת

וכן במכתב לר' שלמה חיים קסלמן, מודה לו הרבי על כך שמדבר על עבודת התפילה בהתוועדויות שלו, ושולל נתינת מקום שאין בכך צורך בדורנו זה, וכך כותב לו הרבי: "בנוגע לתוכן ההתוועדויות שלו, יישר חילי" שמדבר על דבר עבודת התפילה ולימוד דא"ח, ותימרה גם על הקס"ד שעתה אין צריך לזה חס ושלום".

ובש"פ חיי שרה תשכ"ט אמר הרבי מה"מ: "כדי לדעת כיצד להתפלל צריך להיות לימוד התורה בכל הלכות תפילה וכו', ולאחר מכן לימוד כל העניינים בפנימיות התורה, בקבלה וחסידות עד לקונטרס התפילה - אשר מצד טעמים משונים, אינני יודע מדוע, אין לומדים זאת, למרות שכבר הדפיסו זאת כמה פעמים".

וכמענה על אלו הטוענים שמכיון שהרבי שליט"א יותר 'מרעיש' ומעורר על מבצעים ולא על לימוד התורה ועבודת התפילה, ענה הרבי בשבת פרשת וירא תשל"ז: "כאן המקום להעיר שישנם כאלו הסבורים שהואיל ומתעסקים בלהט בענין המבצעים ואין מרעישים ("משטורעם ניט") כדבעי בנוגע

הנגלה ותורת החסידות והידור בקיום המצות בכלל ובעבודת התפילה שהוא מהיסודות והעיקרים בזה, כמבואר בכ"מ בדא"ח ומהם, בלקוטי תורה פ' בלק ע, ד. ו' בקונטרס התפילה' בארוכה".

ובמכתב כללי לתלמידי ישיבות תומכי תמימים בארץ הקודש, מוצאי שבת קודש פרשת שמות תשכ"ד, כותב הרבי שליט"א: "הוספה בהתמדה ושקידה בלימוד התורה נגלה וחסידות הוספה ביראת ה' ובאהבת ה'.. ובכדי שתבוא האהבה והיראה בפועל ועד למעשה בפועל הרי זוהי עבודת התפילה וכמבואר בארוכה (והאופנים בזה לכל אחד ואחד) בקונטרס התפילה, בקונטרס העבודה ובכ"מ".

עבודת התפילה - גם בדורנו זה

כאן הבמה והמקום לעורר על כך אשר ישנם הטוענים אשר בדורנו, הדור השביעי, אין כל כך 'קאך' בענין עבודת התפילה, ותפילה באריכות, ומה שמוסבר על כך בארוכה בחסידות, הרי זה אך ורק לחסידים שחיו בדור השישי, אך בדור השביעי הרבי אינו דורש זאת, ועוד ועוד טענות ומענות שונות.

אך לנו, אין לנו אלא 'דברי בן עמרם', ולפיכך אין שום נתינת מקום לטענות מהסוג הנ"ל, וזאת מכיון שהרבי שליט"א מלך המשיח בעצמו דרש ללא הרף את ענין התפילה בעבודה, ואמר בשיחותיו הקדושות, אשר מי שחושב שענין זה הינו שייך אך ורק לדורות עברו, אינו אלא טועה. להלן נביא בזה טעימה מדבריו הקדושים בנושא.

במענה לאחד ששאל האם ישנו ענין בכך שצריך הוא להתייגע בעבודת התפילה ענה הרבי: "ברור הדבר שעליו להתייגע גם בעבודת התפילה, וכדרישת רבותינו נשיאנו תפלה באריכות וכו', דלא כדעת הטועים שעבודת התפילה הוא ענין של למפרע שהיה שייך בדורות הקודמים, ולא בזמנינו עתה".

עבור אברהם דוד

המשפיע הרה"ח ר' שמואל לויטין ז"ל היה מרבה לדבר על מעלתו של הרב אברהם דוד פויזנער מקלימוביץ', ועל גאונותו בתורת החסידות. בין היתר סיפר אודותיו דבר פלא: כאשר יצא לאור "קונטרס התפילה" בשנת תר"ס, הבינו החסידים שהרבי הרש"ב נ"ע תובע עבודת התפילה לא רק מחסידים בדרגה גבוהה, דוגמת החסיד ר' הלל מפאריזש, אלא גם מהבחורים הצעירים, תלמידי ישיבת תומכי תמימים.

באותם ימים שאל החסיד הרשב"ץ ע"ה, אשר היה מזקני החסידים, את כ"ק אדמו"ר הרש"ב נ"ע: עבור מי כתב הרבי את אות א' של הקונטרס (בה מדובר על דרגות גבוהות מאוד, כגון אהבה בתענוגים במתיקות ועריבות עד כלות הנפש, ועוד)?

ענה לו הרבי בפשטות: "עבור אברהם דוד".

(חסידים הראשונים ח"ב ע' 123, בשם הרה"ח ר' שלום פרידמן).

כאלו, ובפרט כשנמצאים במקום קדוש, ובמכל שכן וקל וחומר מזה שאודות ענינים כאלו הנה אפילו ברשות הרבים אין לדבר עליהם!"

לסיום היריעה, נביא בזה את דברי כ"ק אדמו"ר הרש"ב בסוף הקונטרס:

"זאתם אהוביי אחיי ורעיי, שימו לבבכם היטב אל כל הדברים הנ"ל ותחוסו על נפשכם ללמוד לדעת את ה' בלימוד הטוב בעיון, לימוד על מנת לעשות דוקא בעבודה אמיתית שבמוח ולב בתפילה, לפעול ישועות בנפשם ולהוסיף אור וחיות בקיום התורה והמצוות והיה לבבנו שלם ואמת עם ה' אלקינו בכל פרט ופרט, והיש"ת יהיה בעזרינו ויאיר עינינו באור אמיתית תורתו ועבודתו יתברך אמן כן יהי רצון".

מקורות: סה"מ תש"ח עמ' 176. אג"ק כ"ק אדמו"ר מהור"י צ"נ"ע: חט"ו עמ' שעא ואילך. ח"ד עמ' רסה. ח"ב עמ' יט - כ. ח"ט ע' לא - ב. אג"ק כ"ק אד"ש מה"מ: ח"ד עמ' פב. ח"ג עמ' תצג. ח"ג עמ' עט - פ. ח"ט עמ' קמו. עשרה מאמרות. באור החסידות. ועוד.

ללימוד הנגלה והחסידות ועבודת התפילה, אם כן - טוענים הם - נשתנו העיתים.

ובכן, הרי זה שקר מוחלט מעיקרו! מכיון שהישיבה שייסד כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע והקונטרסים שהוא כתב, הם שייכים גם עכשיו, מכיון שדברי צדיקים קיימים לעד".

ובשבת פרשת כי תשא תש"מ דיבר הרבי בחריפות ממש נגד טענות מסוג זה, עד כדי כך שהרבי התבטא אשר אין לדבר על כך במקום קדוש, ואף לא ברשות הרבים, וכך אמר הרבי: "ישנם הסבורים שמכיון שלא כתבו עשרות מכתבים, ולא "הרעישו" בהתוועדויות אודות עבודת התפלה - כפי שעושים כן בנוגע למבצעים - הרי זו ראייה שאין צורך להתעסק בענין התפלה.

- הרי ישנם עשרות מכתבים וכמה התוועדויות מכ"ק מו"ח אדמו"ר בהם הוא "מרעיש" אודות ענין התפלה, ועל דרך זה אצל אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע, אם כן איזה תירוץ יש שלא לעסוק בעבודת התפלה!?

ואין כאן המקום לשלול עניני שטות וטפשות

התבוננות למעשה – נחת רוח עצומה לרבי

"הלוואי שכל החסידים יעשו גם הם כך", הרב בן ציון כהן.

יש לציין, אשר בענין חצי שעה התבוננות שאדמו"ר הרש"ב תובע מהחסידים קודם התפילה, המשפיע הדגול ר' שלמה חיים קסלמן ע"ה אמר שבדורנו ההתבוננות הנדרשת הינה חמש או עשר דקות, וכך היה תובע מתלמידי התמימים, כל אחד לפי כחו ויכלתו בהתרכזות בחשיבת חסידות.

בהקשר לכך מספר הרב בן ציון שיחי' כהן מכפר חב"ד: "לאחר שהגעתי מארה"ב לארץ ישראל, למדתי באוניברסיטה בירושלים ובחורף תשכ"ט עברתי ללמוד בישיבה בכפר חב"ד, לאחר שהתרגלתי להניח תפילין ולהתפלל בכל יום שמת לי לב שיש כמה וכמה בחורים ב'זאל' שיושבים בשקט כעשר דקות לפני התפילה ובשעת מעשה אינם מדברים אלא רק חושבים. מישהו אמר לי שהם עוסקים ב'התבוננות' וכששאלתי אותו איך עושים את זה? השיב לי: 'ליד ארון הקודש יושב יהודי עם זקן לבן הוא המשפיע של הישיבה וקוראים לו ר' שלמה חיים גש אליו והוא ידריך אותך'.

ניגשתי לר' שלמה חיים עם שאלתי, והוא אמר לי להביא ספר תניא. הבאתי את הספר המשפיע פתח בפרק מ"א ואמר שאלמד את שני העמודים הראשונים של הפרק בעל פה, ובעת שאלך ברחוב או אסע באוטובוס וכן בעת האוכל ובכל הזדמנות אפשרית אחזור על תוכן העמודים הללו. בנוסף לכך, בכל בוקר לפני התפילה עלי להתבונן בתוכן המבואר בחצי העמוד הראשון, עד המילים 'כעומד לפני המלך'.

לאחר מכן הסביר לי ר' שלמה חיים את הנושא המדובר בחצי עמוד זה: לפני התפילה צריכים להתבונן לפני מי מתפללים ולדעת מיהו הקב"ה. ואיך יכולים לדעת מיהו הקב"ה? על ידי שמתבוננים במלכותו ובעולמות שברא, בכדור הארץ ובצבא השמים והארץ. אחר כך צריך להתבונן איך הקב"ה מחיה את כל הנבראים ומהווה אותם בכל רגע מאין ליש. ואחר כך, כשאני כבר מרגיש קצת מיהו הקב"ה, עלי להתבונן איך הוא עוזב את כל הדברים שמסביב ו"מניח העליונים ותחתונים ומייחד מלכותו על עמו ישראל ככלל ועליו בפרט וכך המתבונן מקבל על עצמו עול מלכות שמים".

ביו"ד שבט הגדול – תש"ל, נסע ר' שלמה חיים לרבי, וביחידות סיפר לרבי על כך שבן ציון כהן חושב חסידות עשר דקות לפני התפילה. כששמע זאת הרבי קם מכיסאו ואמר: "הלוואי שכל החסידים יעשו גם הם כך".

(מתוך 'המשפיע' חלק א עמ' 299 ואילך).

המשפיע ר' שלמה חיים

"מדארף פאנאנדערפאקן די פעקלאר" (= צריר לפרווק את החבילות)

« מאמר מאלף מאת הרב ישראל הלפרין ע"ה,
שליח הרבי שליט"א מה"מ להרצליה אה"ק

ביותר. אם כך הם הדברים אצל כל יהודי ויהודי בכל מקום שהוא – על אחת כמה וכמה אצל אלו שזכו לשהות בחודש זה אצל הרבי מלך המשיח שליט"א, "לראות ולהיראות כפשוטו".

ישנו מדרש ידוע על שמיני עצרת, אותו מביא הרבי מה"מ בכמה וכמה מהשיחות והמאמרים לשמחת תורה. המדרש מביא משל למך אשר בנו אהובו בא לבקרו לימים מספר. לפני צאתו חזרה לביתו, מבקש המלך מבנו להישאר יום נוסף. "בא נגלגל אני ואתה במה שנמצא", אומר המלך בהסבירו ש"קשה עלי פרדתכם". כך אומר המדרש, לאחר שבעת ימי חג הסוכות מבקש הקב"ה מבניו להישאר עמו יום נוסף, הלא הוא שמיני עצרת.

מקשה הרבי: באם קשה על המלך פרידתו מבנו יקירו, מה תועיל דחיקת הקץ ביום אחד? אדרבה, כל יום נוסף של שהיית שני האהובים יחדיו, יעשה את הפרידה קשה עוד יותר!

מוכרחים לומר, אומר הרבי, שיום זה, שמיני עצרת, פועל שלא תהיה פרידה בין המלך לבנו

בזמנו של כ"ק אדמו"ר הרשב"ב נ"ע, היה מצב בו הנהלת ישיבת תומכי תמימים לא איפשרה לבחורים לראות את הרבי הולך בדרכו למקווה. לעומת זאת, היו כאלה שכן זכו לחזות בזיו פניו של הרבי. מי הם היו? הלא הם העיזים שרעו באחו...

פעם אחת, בעת התוועדות חסידית, עלתה השאלה: מה עדיף להיות, תלמיד ישיבה שלא רואה את הרבי, או עז שכן רואה?... ההשערה שעלתה אמרה שעדיף להיות עז, והעיקר לראות את הרבי. לבסוף, קם אחד המשפיעים ואמר: אמנם העיזים רואות את הרבי, אך הן נשארות עיזים. צריך לראות את הרבי, אך אסור להישאר עיזים...

קשה עלי פרידתכם

עם סיומו של חודש תשרי, מסתיימת תקופה חשובה במעגל השנה היהודית, תקופה של התעלות רוחנית וקבלת גילויים ואורות נעלים

קטנים ושוליים לכאורה, שכן כל מה שעובר על יהודי אצל הרבי הוא קודש קודשים.

לאחר מכן יש צורך להפנים את רגעי השיא וההתעלות הכרות ה"יחי" מול הרבי שליט"א מה"מ, התקיעות בראש השנה, מארש הנצחון במוצאי יום הכיפורים, ההקפות וכו'.

עם תום עבודת העצירה והקליטה של שמיני עצרת ושמחת תורה, יש לעבור ל'עבודה' של שמחת תורה. העבודה של שמחת תורה קשורה עם קבלת החלטות טובות. כל אחד ששהה ב-770 צריך לשאול את עצמו: כיצד אני משתנה לאחר שהייה אצל הרבי?

השינוי שצריך לחול הוא ממהות למהות.

"שינוי הדרגתי" פירושו, להמעיט בענייני רע, ולהוסיף בענייני הטוב. "שינוי מהותי" פירושו, שגם מה שעשיתי עד עתה הוא בבחינת 'רע' ביחס למעמד ומצב החדש בו אני נמצא ואוחז כעת. ואכן, אותם הכוחות האינסופיים אותם מעניק הרבי בחודש 'המשביע', מאפשרים שינוי שכזה.

עלינו לדעת, כי רק באם נעבוד על עצמנו, ונשקיע כוחות בהפנמת כל אשר קיבלנו ואמרנו בקרבנו במשך החודש, אזי נזכה לכך שבמשך השנה כולה לא ניפרד חלילה ממקור חיותינו, אלא נהיה מחוברים ומקושרים לעד עם אבינו רוענו, עד להתגלותו לעינינו הבשריות תיכף ומיד ממש.

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

והביאור בזה: שמיני עצרת, הוא מלשון קליטה. עצרת היא מלשון מלשון קליטה, ושמיני עצרת מורה על קליטה ועצירה של ההמשכות והגילויים הנעלים להם זכה היהודי במשך החודש, שהם חודרים ונקלטים באופן פנימי יותר. כאשר הגילויים נקלטים בפנימיות, או אז הינם נשארים נצחיים בפנימיות היהודי, וממילא מתגלה כי אכן אין פרידה מהמלך. זוהי מעלתו של שמיני עצרת. היום הנוסף שמשנה את כל התמונה.

כאשר מתקרבים לקראת סיומו של חודש תשרי, יודע כל אחד ואחד שזכה להיות בצל הרבי שליט"א מלך המשיח, כי באם ישוב למקום מגוריו בדיוק באותו אופן ומצב בו הוא הגיע – אין זו תכלית הכוונה. לא לשם זה חסיד טס לרבי. אין ספק אמנם אשר עצם השהות בבית חיינו פועלת את פעולתה באופן מקיף, אך על מנת שהדברים יחדרו ויחללו פנימה, יש צורך ב'עבודה'.

תמרור: עצור

מהי העבודה המנציחה את החוויות שנקלטו בבית חיינו? – עצירה וקליטה.

ראשית, צריך כל אחד לשבת עם עצמו ולשחזר במוחו מה עבר עליו במשך תקופת שהותו אצל הרבי. צריך להעלות במחשבה כל פרט ופרט; החל מהנסיעה לכיוון 770, ועד לטיסה חזרה. צריך להיזכר גם בפרטים הכי

הרב הלפרין מקבל 'לעקאח' מזרבי מלך המשיח שליט"א.

לזכות חזר כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

*

לז"נ

הרה"ח הרה"ת ר' צבי הירש בן הרה"ח ר' בן ציון
נלבי"ע ז"ך אלול התש"ח
מרת רבקה בת הרה"ח ר' צבי
נלבי"ע כ"ט תמוז התשס"ב

שפריצער

הרה"ח הרה"ת ר' יקותיאל דובער בן הרה"ח הרה"ת ר' שניאור זלמן
נלבי"ע י"ג ניסן ה'תשמ"ח
מרת בת שבע בת הרה"ח ר' יחיאל
נלבי"ע ז' תמוז ה'תשע"ד

קלמנסון

ו"הקיצו ורננו שוכני עפר" והם בתוכם, בהתגלות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א תיכף
ומיד ממש

ולזכות - יבלחט"א -

שלוחי כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א במרכז חב"ד חי מנחם ס. פאולו - ברזיל
הרה"ח הרב ירחמיאל ש"י וזוגתו מי חנה תח"י
וב"ב:

ח"י מושקא ובעלה הרב מנחם קלמנסון ובנם שלום מענדל ובתם בת שבע -

שלוחים בקאמפוס קאנדארסעט, אובערוויליע צרפת

דבורה לאה ובעלה הרב ארי' לייב פעוונזנער ובתם ח"י מושקא - שלוחים במוסדות חב"ד סיני

פריז, צרפת

שיינא ובעלה הרב לוי יצחק לז"ן

מנחם מענדל, חוה רבקה, דוד, שיינדל גיטל, מנוחה סימא, צבי הירש, יקותיאל דובער

שיחיו

בעלינאון

הצלחה רבה ומופלגה בעבודת השליחות לנח"ר כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

נתרם ע"י הרה"ת ר' שמואל וזוגתו מרת שטערנא שרה שיחיו

שפריצער

איגוד
תלמידי
הישיבות

המרכזי - 770

